

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**PRIMERJAVA POPISA PREBIVALSTVA IN
CENTRALNEGA REGISTRA
PREBIVALSTVA Z EMPIRIČNO ANALIZO
NA RAVNI OBČIN**

Ljubljana, september 2004

ALMIRA AGOVIĆ

IZJAVA

Študentka Almira Agović izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Mojce Bavdaž Kveder, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, 10. 9. 2004

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. POMEN POPISOV PREBIVALSTVA	2
3. ZGODOVINSKI PREGLED POVEZOVANJA POPISOV IN REGISTROV PREBIVALSTVA NA SLOVENSKEM OZEMLJU	4
4. POPIS PREBIVALSTVA, GOSPODINJSTEV IN STANOVANJ V LETU 2002	7
4.1. Splošno o Popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 2002	7
4.2. Zaupnost podatkov	8
4.3. Popisne enote	8
4.4. Predpopisna baza	10
4.5. Diseminacija podatkov	14
5. CENTRALNI REGISTER PREBIVALSTVA	15
5.1. Nordijski model	15
5.1.1. Administrativna vloga nordijskega modela	16
5.1.2. Statistična vloga nordijskega modela	16
5.2. Centralni register prebivalstva v Sloveniji	20
5.2.1. Splošno o Centralnem registru prebivalstva	20
5.2.2. Pravni predpisi Centralnega registra prebivalstva	20
5.2.3. Enotna matična številka osebe	21
5.2.4. Pretok podatkov	21
5.2.5. Vsebina Centralnega registra prebivalstva	24
5.2.6. Statistična vloga Centralnega registra prebivalstva	25
5.2.7. Primerjava opredelitve prebivalstva po popisni in tekoči statistiki	26
6. EMPIRIČNA ANALIZA RAZLIK MED POPISNIM IN REGISTRSKIM ŠTEVILOM PREBIVALSTVA V SLOVENIJI NA RAVNI OBČIN	30
6.1. Metodologija	30
6.1.1. Viri podatkov za analizo in enota opazovanja	30
6.1.2. Uporabljeni obrazci in analizirane strukture	31
6.1.3. Regresijska analiza	32
6.2. Rezultati empirične analize razlik med popisnim in registrskim številom prebivalstva	34
6.2.1. Analiza razlik v številu prebivalcev	35
6.2.2. Analiza razlik v spolni in starostni strukturi prebivalstva	37
6.2.3. Rezultati regresijske analize	42
6.3. Razprava	46
7. SKLEP	49
8. LITERATURA	51
9. VIRI	54
10. PRILOGA	
11. SLOVARČEK TUJIH BESED	
12. KRATICE	
13. E-PRILOGA	

1. UVOD

Senjur (2002, str. 259) pravi, da so človeški viri (angl. human resources) nedvomno najpomembnejši dejavnik gospodarskega razvoja. Zato si prav gotovo vsaka država želi imeti podatke o številu, strukturi in značilnostih svojega prebivalstva, s pomočjo katerih bi lažje načrtovala bodoči družbeni, gospodarski in politični razvoj. Običajno se za osnovne podatke o prebivalstvu (število, razmestitev, strukture ipd.) uporabljata dva vira. Prvi vir so *klasični popisi na terenu*, za katere lahko rečemo, da so najboljši možni vir podatkov o številu prebivalcev, s pomočjo katerega se zberejo vsebinsko izčrpani podatki o prebivalstvu. Poleg tega klasični popisi zajamejo celotno populacijo določene države. Velika prednost klasičnih popisov je tudi ta, da se običajno izvajajo v skladu z metodologijo, ki jo narekujejo mednarodna priporočila, kar omogoča mednarodno primerljivost popisnih rezultatov. Vendar nam tudi popisi ne kažejo točnih podatkov o prebivalstvu, saj so za popise na terenu značilne napake štetja in sporočilne napake. Poleg tega sodijo tradicionalni popisi med najboljše in najdražje statistične raziskave, zato se izvajajo le vsakih deset let. Posledica tega je, da popisi ne zagotavljajo ažurnih podatkov o prebivalstvu. Zato se vse več držav zateka k uporabi drugega vira podatkov. To so *registri prebivalstva*, ki v nasprotju s tradicionalnimi popisi nudijo ažurne podatke.

Primarni namen registrov prebivalstva je olajšati administracijo države, zato se koristi vzpostavitve registrov prebivalstva na centralni ravni kažejo predvsem na administrativnem področju. Centralni register prebivalstva pomaga državi pri podpiranju pravičnosti, olajšuje administracijo, omogoča točnejše podatke in ekonomijo obsega zbiranja podatkov. Sekundarni cilj vzpostavitve registra na centralni ravni je pomagati državi na statističnem področju. Nekatere države imajo na voljo oba vira podatkov o prebivalstvu, ki ju je možno obravnavati kot komplementarna ali alternativna vira. Tako se na eni strani izvedba klasičnih popisov prebivalstva dopolnjuje s podatki iz registrov prebivalstva, in sicer v obliki predizpisanih popisnih vprašalnikov in kontrole popisnih podatkov. Tudi Statistični urad Republike Slovenije je popis 2002 izvedel z največjo možno uporabo podatkov iz različnih administrativnih in drugih statističnih registrov, kar je prineslo ogromno koristi, in sicer racionalno porabo finančnih sredstev in časa, razbremenitev popisovalcev in popisanih oseb, racionalizacijo postopkov zajemanja in obdelovanja podatkov ter kontrolo. Na drugi strani pa so nekatere registrsko razvite države v celoti opustile klasični popis in prešle na e-popis, saj je le-ta časovno in finančno cenejši. Vendar tudi registrski popis ni zmožen prikazati točnih podatkov o prebivalstvu. Kot slabost registrov kot vira podatkov o prebivalstvu lahko omenimo tudi to, da ponavadi registri vsebujejo manj podatkov o prebivalstvu kot klasični popisi. In ne nazadnje lahko rečemo, da registrski podatki temeljijo na definicijah osnovnih kategorij prebivalstva, usklajenih z domačimi zakoni, kar onemogoča mednarodno primerljivost podatkov o prebivalstvu. Poleg tega pa Malačič (2002, str. 254) dodaja, da imeti dva alternativna vira za isti podatek predstavljata problem v tem smislu, da ne izkazujeta istega števila prebivalcev na kritični trenutek. To pomeni, da obstajajo odstopanja med popisno in registrsko statistiko števila prebivalstva.

Kljub temu pa so nordijske države opustile primarni način zbiranja podatkov o prebivalstvu in tako izvajajo vsakoletne popise le s povezavo podatkov iz različnih administrativnih in statističnih registrov. Dejstvo je, da je tudi Slovenija dokaj dobro registrsko organizirana, zato obstaja možnost, da bi po vzoru nordijskih držav prešla na e-popis. Zato je namen pričujočega diplomskega dela analizirati razhajanja med popisnim in registrskim številom prebivalstva in identificirati dejavnike, ki pojasnjujejo ta odstopanja na ravni Slovenije in na ravni občin. Ugotovitve teoretične in empirične analize lahko služijo izvajalcu popisov, to je Statističnemu uradu Republike Slovenije, kot ena od osnov za presojo ustreznosti registrskih podatkov za e-popis in za identifikacijo dejavnikov, ki vplivajo na odstopanja med popisnim in registrskim številom prebivalstva Slovenije.

Diplomsko delo obravnava navedeno tematiko v sedmih poglavjih. Prvo poglavje je namenjeno uvodu. Sledi drugo poglavje, v katerem naprej na kratko predstavljamo definicijo samega popisa in pomen popisov za raznovrstne uporabnike. V tretjem poglavju tega dela je predstavljena kronologija klasičnih popisov in razvoj registrov prebivalstva na slovenskem ozemlju s poudarkom na povezavi med tradicionalnimi popisi in registri prebivalstva.

Četrto in peto poglavje sta vsebinsko zelo povezani. Medtem ko četrto povzema značilnosti popisa prebivalstva v letu 2002, pa peto opisuje delovanje nordijskega modela in s tem našega Centralnega registra prebivalstva. V obeh poglavjih poudarjamo dobre in slabe strani posameznega vira in s tem izvedemo primerjavo med njima. V petem poglavju podrobno primerjamo statistično opredelitev prebivalstva za popisne podatke in statistično opredelitev prebivalstva za registrske podatke. Primerjava teh opredelitev nam kaže, kateri dejavniki bi lahko pojasnili odstopanja med popisnim in registrskim številom prebivalstva Slovenije.

V šestem poglavju predstavljamo empirično analizo razlik v številu prebivalstva po podatkih popisa 2002 in po podatkih Centralnega registra prebivalstva na ravni Slovenije ter po posameznih slovenskih občinah na dan 31. marca 2002. V tem poglavju najprej razložimo uporabljeno metodologijo, nato ugotavljamo odstopanja na ravni občin in jih primerjamo s Slovenijo kot celoto. Ta analiza kaže, v katerih občinah, starostnih razredih in pri katerem spolu prihaja do največjih razhajanj med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalcev. Nadaljujemo z empiričnim preverjanjem domnev o tem, kateri dejavniki pojasnjujejo obravnavana odstopanja. Preverjanje domnev opravimo s pomočjo metode multiple linearne regresije. Rezultate regresije v razpravi vsebinsko razložimo. Diplomsko delo zaključujemo s sklepom, v katerem so predstavljene glavne teoretične in empirične ugotovitve.

2. POMEN POPISOV PREBIVALSTVA

Košmeljeva et al. (2002, str. 95) opredelijo popis kot »popolno opazovanje, ki je opravljeno v danem trenutku.« Vertotova (1998, str. 248) pa opredeli popis prebivalstva kot »statistično opazovanje, s katerim se zajamejo vse enote populacije v danem trenutku z namenom

ugotoviti število prebivalstva določenega območja in njihovo sestavo.« V priporočilih Združenih narodov je popis prebivalstva opredeljen širše, in sicer kot »celoten postopek zbiranja, urejanja, vrednotenja, analiziranja, publiciranja in na drugačne načine diseminiranja podatkov, ki se nanašajo na demografske in družbene značilnosti vsega prebivalstva določene države (ali ustrezno izbranega – reprezentativnega – dela države) v določenem trenutku.«

Klasični popisi prebivalstva so poleg uporabe registrov in vzorčnih anket še vedno nepogrešljiva oblika raziskovanj v skoraj vseh državah. Popisi nam namreč omogočajo pridobiti *podatke o velikosti, razporeditvi in značilnostih* prebivalstva določene države v določenem obdobju (Vertot, 2001, str. 511). Poleg tega pa so popisi prebivalstva *pomembni mejniki* za zgodovino vsake države. S primerjavo popisnih rezultatov lahko ustvarimo sliko razvoja prebivalstva skozi stoletja (Vertot, Ilić, 2000, str. 497).

Popisni podatki so izjemno pomembni za oblikovanje ustrezne *politike in programov*, katerih cilj je pospeševanje blaginje države in njenega prebivalstva (Vertot, 2001, str. 511). Država namreč uporablja te podatke kot temelj za načrtovanje izobraževanja, razvoja trga dela, družinske politike, politike zdravja, urbanizacije, stanovanjskega fonda, skratka za načrtovanje bodočega družbenega, gospodarskega in političnega razvoja države (Smrekar, 2002, str. 9).

Naslednji pomen popisov se kaže v tem, da so popisni podatki v mnogih državah zanesljiva podlaga tako za *razporeditev predstavnikov* v raznih organih kakor tudi za *razdelitev proračunskih sredstev* (Smrekar, 2002, str. 9). Tu je vsekakor smiselno omeniti ZDA, kjer se popisi prebivalstva izvajajo že od leta 1790 in kjer je ravno razdelitev državnih prihodkov ter predstavniških mest v kongresu predstavljala glavni motiv za začetek izvajanja popisov na terenu (Historical Census Browser, 2004).

Ne nazadnje lahko rečemo, da popisi prebivalstva niso izredno pomembni samo za vsako državo, temveč tudi za svetovno skupnost, saj se le z njimi vsakih deset let zagotovijo osnovni podatki o prebivalstvu, ki omogočajo medsebojno *primerjavo*. In končno so popisi v nekaterih državah tudi bogat vir za vzpostavitev različnih *administrativnih in drugih podatkovnih baz*, ki naj bi v prihodnje popolnoma nadomestile klasične popise na terenu. Podatki, zbrani s popisi, so tudi odlična osnova za *pripravo vzorčnih anket* in služijo kot referenca za popraviljanje letnih ocen prebivalstva (Vertot et al., 2001a, str. 3).

Po drugi strani pa Vertotova in Iličeva (2000, str. 502) razlagata, da so klasični popisi kljub dobrim popisnim rezultatom pogosto kritizirani, da so *predragi* in se zato izvajajo le vsakih deset let. Izvedba popisov namreč zahteva veliko človeških in finančnih virov. Poleg tega so popisi zelo *obsežni*, saj zajemajo celotno populacijo. Križmanova (2001, str. 43) dodaja, da je Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 2002 zmanjšal proračun naše države za 3.335.302.000 SIT. Naslednja slabost izvajanja klasičnih popisov je v tem, da nam kažejo le *statično sliko družbe*. Popisi se namreč izvajajo obdobjno, zato ni mogoče zasledovati hitrih družbenih sprememb (Vertot, 2001, str. 516). Vse večji stroški organizacije in izvedbe

popisov na eni strani pa tudi vedno večje zahteve družbe po podatkih na drugi strani silijo statistične organizacije k iskanju novih poti in metod, ki bi zagotovile čim bolj racionalno porabo finančnih sredstev ob pogoju, da bodo zbrani vsi potrebni podatki (Vertot, Ilić, 2000, str. 497). Ena izmed novosti je, da popisi slonijo na uporabi podatkov iz administrativnih registrov ali pa da se celo v celoti izvedejo samo s povezovanjem podatkov iz različnih administrativnih evidenc (Vertot, Ilić, 2000, str. 502).

3. ZGODOVINSKI PREGLED POVEZOVANJA POPISOV IN REGISTROV PREBIVALSTVA NA SLOVENSKEM OZEMLJU

Zgodovina popisov na območju današnje Slovenije, kjer je potekalo več popisov v okviru različnih držav, je dolga in bogata.¹ Na slovenskem ozemlju se je prvo štetje prebivalstva izvedlo že leta 1754, ko je slovensko ozemlje spadalo pod habsburško Avstrijo (poznejšo Avstro-Ogrsko), ki ji je vladala Marija Terezija. Takratna Avstrija je to leto po uvedbi davčne reforme in katastra želela ugotoviti število hiš in število prebivalstva. Seveda je bil ta popis (pa tudi vsi ostali do leta 1857) prej ocena števila prebivalstva kot pa popis v današnjem pomenu besede. Število prebivalstva je bilo podcenjeno iz naslednjih razlogov: kritični datum popisa ni bil določen, štetja so trajala več mesecev, prebivalcev niso popisovali na terenu. Popis je bil izveden po načelu dvojnega štetja duš, po posvetnih in cerkvenih oblasteh, in je znan kot »terezijanski popis«. Popise so nameravali izvesti vsaka tri leta, vendar je zaradi sedemletne vojne do naslednjega štetja prišlo šele leta 1761. Z letom 1762 so sistem štetja nekoliko spremenili. Izvajali so ga vsako leto, vendar z različnimi cerkvenimi in posvetnimi formularji (Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev, 1976, str. 35-36).

Ker je bila izvedba teh popisov pomanjkljiva, je oblast na Dunaju spremenila sistem štetja. Od leta 1770 naprej so popise izvajale vojaške oblasti. Zato govorimo o vojaških konskripcijah, medtem ko prejšnje popise imenujemo konskripcije duš. Ker je bila tedaj uvedena prisilna rekrutacija za avstrijsko armado, je štetje postalo podrejeno vojaškim potrebam. Moško prebivalstvo se je jasno zavedalo namenov popisa, zato se mu je namenoma izogibalo. Posledica tega je, da popisi takratnega časa izkazujejo manjše število prebivalcev od dejanskega stanja. Popise, ki so bili dejansko neke vrste vojaški nabori, so izvajali vsaka tri leta. Leta 1850 je bilo na našem ozemlju izpeljano zadnje štetje, ki ga uvrščamo v to serijo popisov (Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev, 1976, str. 37-39).

Leta 1857 se je na ozemlju današnje Slovenije, ki je bila takrat del Avstro-Ogrske, izvedel prvi moderni popis prebivalstva, saj so prvič določili kritični trenutek in prvič objavili rezultate popisa. Nato so si popisi te vrste na našem ozemlju sledili približno vsakih deset let (1869, 1880, 1890, 1900, 1910). Pri popisu v letu 1869 je bil prvič uporabljen slovenski jezik.

¹ V tem poglavju s pomočjo tabel 1 in 2 v prilogi prikazujemo osnovne značilnosti posameznih popisov ter njihovo povezavo z registri prebivalstva, zato se zgodovinski pregled ne bo podrobneje ukvarjal z vsebino popisov.

Od prejšnjega popisa se razlikuje tudi v tem, da so podatke popisa obdelali po principu prisotnega prebivalstva (čeprav so popisali tako prisotno kot stalno prebivalstvo), medtem ko so leta 1857 popisali le stalno prebivalstvo (Vertot, Ilić, 2000, str. 500).

V novoustanovljeni državi, Kraljevini SHS, so s popisom 31. januarja 1921 prešli na tako imenovani »angleški način« popisovanja oziroma natančneje na popisovanje v letih, ki se končujejo s številko ena. V ta popis večinoma niso bili vključeni Slovenci iz predelov, ki niso bili priključeni novi državi (Slovenska Primorska in Koroška). Vključeno je bilo le Prekmurje. Drugi popis Kraljevine Jugoslavije se je izvedel 31. marca 1931. Ta popis je bil zelo podoben prejšnjemu popisu, le da je imel bogatejšo vsebino (Vertot, Ilić, 2000, str. 500).

Ker je druga svetovna vojna močno spremenila število, strukturo in teritorialno razporeditev prebivalstva, je nova država Jugoslavija želela nemudoma izvesti popis prebivalstva. A popis prebivalstva FNRJ so izvedli šele 15. marca 1948, saj je bilo potrebno kar nekaj časa za določitev mej. S tako imenovanim »kratkim popisom« so v Jugoslaviji začeli s prikazovanjem podatkov po principu stalnega prebivalstva, saj so od leta 1869 naprej popisovali prisotno prebivalstvo (Vertot, Ilić, 2000, str. 501).

Drugi popis prebivalstva FNRJ je bil zveden 31. marca 1953, kar je le pet let razmika po predhodnem popisu. Popis 1953 je imel predvsem dva pomena. Želeli so ugotoviti spremembe, ki so nastale v petih letih hitrega ekonomskega in družbenega razvoja, ter zbrati podrobne podatke o strukturi prebivalstva, ki jih »kratek popis« ni zbral. Popis leta 1953 uvrščamo med vrsto tako imenovanih »svetovnih popisov«, kar pomeni, da se je izvajal skladno z določili in sklepi mednarodnih statističnih organizacij (Vertot, 2002, str. 4).

Slovenija sodi v tisto skupino držav, ki ima poleg bogate tradicije popisov tudi razvit sistem registracije prebivalstva. Popisu 1953 je bil priložen obrazec Prijava stalnega prebivalstva za občinski register prebivalstva. To je predstavljalo prvi korak k registrsko orientirani statistiki. Na osnovi tako zbranih podatkov so na občinskih ljudskih odborih nastavili kartoteko stalnega prebivalstva in jo potem tekoče vodili na podlagi navodil Zavoda za statistiko in evidenco LRS ter dolžnosti prijavljanja in odjavljanja stalnega prebivališča, ki se je uveljavila po tem popisu. Na podlagi kartotek so ustanovili prve lokalne registre stalnega prebivalstva, katerih namen je bil ugotavljanje števila prebivalstva in njegovih osnovnih podatkov (Tršinar, 2001, str. 64).

S popisom 31. marca leta 1961 je bilo prvič popisano celotno ozemlje današnje Slovenije. Popisne enote so bile poleg prebivalstva in gospodinjstev tudi stanovanja, vendar samo v večjih naseljih. Namen popisa je bil izvedeti čim več o ekonomskih značilnostih prebivalstva, še posebno o delovni sili in migracijskih tokovih prebivalstva (Vertot, Ilić, 2000, str. 501).

Ob popisu prebivalstva 31. marca 1961 je prišlo do obnove Registra stalnega prebivalstva (v nadaljevanju RSP), saj so bili podatki tega registra pomanjkljivi. Tudi ta popis je vseboval obrazec Prijava za RSP, ki so ga izpolnili stalno prijavljeni prebivalci na območju Slovenije.

Občinski ljudski odbori so na podlagi teh prijav vzpostavili nov RSP: popisne podatke o stalno prijavljenih prebivalcih so prepisali na novo kartoteko iz prijav za popis, staro kartoteko pa so uporabili le v primeru neuskklajenosti. Kljub nekaterim slabostim se je RSP pokazal kot nepogrešljiv instrument statističnih, gospodarskih, demografskih in drugih raziskav (Tršinar, 2001, str. 64).

Popis iz leta 1971 je imel pomembno vlogo pri vzpostavitvi prvega centralno vodenega administrativnega registra na naših tleh. Pred popisom je bil leta 1970 sprejet Zakon o uvedbi centralnega registra prebivalstva v SRS, ki je določil, da se na podlagi podatkov, zbranih s popisom prebivalstva v letu 1971, vzpostavi register na centralni ravni, današnji Centralni register prebivalstva (v nadaljevanju CRP), ki ga vodi Zavod SRS za statistiko, njegova vsebina pa je usklajena z vsebino registrov stalnega prebivalstva na občinah.² Ta zakon je začel veljati 7. januarja 1971. Datum veljavnosti prvega zakona o CRP-ju lahko sprejmemo za rojstvo CRP-ja (Tršinar, 2001, str. 65).

V namen ustanovitve CRP-ja so popisnice vsebovale tudi registrsko številko, ki pa se ni uveljavila, saj ta številka ni imela zakonske podlage. Zato je bilo zbiranje podatkov v sedemdesetih letih otežkočeno. Podlaga za CRP so postali zbrani podatki demografskih raziskovanj in selitev prebivalstva, CRP pa je bil ažuriran obdobjno in dodatno kontroliran s podatki iz kartotek RSP-ja. Register se je na centralni ravni uveljavil šele 1. januarja 1980, ko so bile določene enotne matične številke občana (v nadaljevanju emšo) vsem stalno prijavljenim prebivalcem na območju Slovenije. Ker je bil CRP za kakšno večje sodelovanje pri popisu 1981 še »premlad«, so bili na podlagi njegovih podatkov izdelani le kontrolni sezname prebivalcev po popisnih okoliših kot pripomoček popisovalcem, kontrolorjem in obdelovalcem podatkov (Tršinar, 2001, str. 65).

Popis, ki je bil izveden leta 1981, je bil osnova za vzpostavitev Registra teritorialnih enot in evidence hišnih števil (današnji Register prostorskih enot). V popisnih vprašalnikih je bila vrsta vprašanj, ki so osvetlila tudi obseg in značilnosti migracijskih gibanj v državi (Vertot, 2002, str. 5).

Leta 1991 se je izvedel zadnji popis na teritoriju nekdanje SFRJ. Čeprav je slovenska statistika dosledno spoštovala vsa navodila Zveznega zavoda za statistiko v Beogradu, je v pripravah na popis uvedla nekatere vsebinske in tehnične novosti. S tem se je približala postopkom, ki so jih ob popisih okrog leta 1990 uporabljale razvitejšje države Evrope in sveta. Izvedba popisa v letu 1991 je bila registrsko naravnana, saj so nekatere podatke, potrebne za izvedbo popisa, zbrali iz že obstoječih evidenc. Tako je bil na popisnih vprašalnikih del podatkov predizpisanih iz CRP-ja, Registra teritorialnih enot, Registra organizacij in skupnosti ter Baze podatkov o zaposlenih (Vertot, 2002, str. 5).³ Čeprav naj bi se na osnovi popisnih podatkov vzpostavila register stavb in stanovanj ter register kmečkih gospodarstev, pa popis 1991 ni uresničil tega cilja (Tršinar, 2001, str. 66).

² Uradni list SRS, št. 40/70.

³ Podatki v popisu 1991, pridobljeni iz registrov in drugih baz podatkov, so v tabeli 2 v prilogi podčrtani.

Osnovne značilnosti Popisa prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 2002 (v nadaljevanju popis 2002) in smer razvoja izvajanja popisov v prihodnosti na našem ozemlju bodo predstavljeni tekom celotnega diplomskega dela, zato tu omenimo samo to, da je Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS) s popisom 2002 nadaljeval z usmeritvijo k registrsko naravnani statistiki, saj je uporabil nekatere administrativne in statistične podatkovne zbirke in s tem zmanjšal obremenitev prebivalstva pri posredovanju določenih podatkov in - kar je najpomembnejše - zmanjšal je stroške samega popisa.

4. POPIS PREBIVALSTVA, GOSPODINJSTEV IN STANOVANJ V LETU 2002

4.1. Splošno o Popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 2002

Namen popisa 2002 je bil zbrati popolne podatke o prebivalstvu, družinah, gospodinjstvih in stanovanjih za načrtovanje prihodnjih potreb, odločitev in trendov na različnih teritorialnih ravneh RS in v različnih družbenih skupnostih (Vertot, 1998, str. 248).

Slovenija, tako kot večina držav, pri načrtovanju, pripravi in izvedbi popisov upošteva mednarodna priporočila in izvaja popise vsakih deset let, največkrat v prvem letu po končanem desetletju in po stanju na dan 31. marca. To je v času, ko je ponavadi večina svetovnega prebivalstva doma (Banovec, 2001, str. 8). Tako je bil popis 2002 prvotno načrtovan za leto 2001, vendar ga je moral SURS zaradi pomanjkanja finančnih sredstev prestaviti v leto 2002 (Dolenc et al., 2002, str. 9). Kljub temu ima ta popis za Slovenijo visoko vrednost, saj je to prvi in zadnji popis v samostojni Sloveniji (Smrekar, 2002, str. 10). Poleg časovne usklajenosti pa mednarodna priporočila svetujejo tudi enotno metodologijo v smislu enakih definicij in klasifikacij opazovanih kategorij. S pomočjo upoštevanja enotnih mednarodnih priporočil za popise so postali vsebina popisov, postopki, izvedbe in obdelave, predvsem pa objavljane rezultate v osnovi že skoraj univerzalni in omogočajo veliko mednarodno primerljivost podatkov (Vertot, 2001b, str. 11).

Pravno podlago za izvedbo popisa predstavljata Zakon o državni statistiki (v nadaljevanju ZDSta)⁴ in Zakon o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji v letu 2002 (v nadaljevanju ZPPGS).⁵ Slednji ureja pripravo, organizacijo in izvajanje popisa. Ta zakon tako določa organe, ki so pristojni za izvedbo popisa, govori o varstvu osebnih podatkov, zbranih s popisom, objavljanju rezultatov popisa ter o financiranju popisa. Zakon o popisu določa enote popisovanja (osebe, gospodinjstva, stanovanja in stavbe) ter vrsto podatkov, ki se zberejo o posameznih popisnih enotah, ureja pravice in obveznosti udeležencev popisa (1. člen ZPPGS, 2000). Dolžnost popisne osebe je, da brezplačno posreduje pravilne in popolne odgovore na vsa vprašanja iz popisnih vprašalnikov, kar naj bi zagotovilo točnost odgovorov na zastavljena vprašanja (10. člen ZPPGS, 2000). Na izvedbo

⁴ Uradni list RS, št. 45/95 in št. 9/01.

⁵ Uradni list RS, št. 66/00, 26/01 in 22/2002.

popisa sta vplivali še dve Odločbi Ustavnega sodišča (U-I-92/01, z dne 28. 02. 2002), ki bosta predstavljeni v naslednji točki.

Podatki, ki so bili zbrani s popisom 2002, se nanašajo na stanje 31. marca 2002 ob 24.00. uri. Tako so s popisom 2002 popisali vse osebe, ki so bile na popisno noč 31. marca 2002 ob polnoči prisotne na območju RS (Križman, 2001, str. 43). SURS je v sodelovanju z upravnimi enotami uspešno izvedel popis v obdobju od 1. aprila 2002 do 15. aprila 2002 (Dolenc et al., 2002, str. 9).

4.2. Zaupnost podatkov

Ekonomska komisija za Evropo je za eno izmed temeljnih načel državne statistike sprejela statistično zaupnost podatkov, s katero državna statistika ohranja in krepi zaupanje uporabnikov ter dajalcev podatkov. To pomeni, da so lahko podatki, ki jih zbira državna statistika, uporabljeni le za statistične namene in izkazani samo v agregirani obliki (Principles of official statistics, 1992). To načelo je pri izvedbi popisa 2002 spoštoval tudi SURS, zato so podatki, zbrani s popisom 2002, zaupni in predstavljajo uradno tajnost (Dolenc et al., 2002, str. 7). Ta pristop je skladen tudi z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju ZVOP).

Da je država zares poskrbela za varstvo osebnih podatkov, zbranih s popisom 2002, nam dokazuje razveljavitev petega in triindvajsetega člena ZPPGS, ki predvidevata, da se podatki, zbrani s popisom 2002, razen za statistične namene uporabijo tudi za vzpostavitev registra stavb in stanovanj ter registra gospodinjstev. Ustavno sodišče je z Odločbama U-I-92/01, z dne 28. februarja 2002, ugotovilo, da ta dva člena nasprotujeta pravici, s katero je v Ustavi RS zagotovljeno varstvo človekove zasebnosti, saj se podatki, ki so zbrani s popisom, lahko uporabljajo zgolj za statistične namene, ne pa tudi za vzpostavitev registra gospodinjstev ter registra stavb in stanovanj. Poleg tega je ustavno sodišče še dodalo, da bi bila uporaba teh podatkov za individualne namene v nasprotju z načeli in nalogami državne statistike, saj SURS ni upravljavec omenjenih registrov (Oblak-Flander, 2002, str. 228-229).

4.3. Popisne enote

Pri popisu 2002 je bilo definiranih šest popisnih enot (Vertot et al., 1999, str. 10):

- osebe,
- zasebna gospodinjstva,
- skupinska gospodinjstva,
- ožje družine,
- bivalni prostori,
- stavbe.

Ker se diplomsko delo nanaša le na popis prebivalstva, bomo natančneje opredelili zgolj osebo kot popisno enoto. Kot osebo pojmuje (Dolenc et al., 2002, str. 26):

- osebo, ki v kraju popisa dejansko prebiva,
- osebo, ki sicer dejansko prebiva drugje, a je v kraju popisa začasno navzoča.

Oseba je na naslovu, kjer je popisana, lahko (Dolenc et al., 2002, str. 26):

- stalno prijavljena,
- začasno prijavljena,
- prijavljena po določilih Zakona o začasnem zatočišču,
- neprijavljena.

Te osebe so (Dolenc et al., 2002, str. 26):

- državljani oziroma državljanke RS s stalnim in začasnim prebivališčem v Sloveniji ne glede na to, ali so v kritičnem trenutku popisa v RS navzoči ali ne;
- tujci oziroma tujke z izdanim dovoljenjem za stalno ali začasno prebivanje v RS, ki imajo v Sloveniji prijavljeno stalno ali začasno prebivališče;
- osebe z začasnim zatočiščem v RS ne glede na to, ali so v kritičnem trenutku popisa v RS navzoče ali ne;
- druge osebe, ki so bile v času popisa navzoče na območju Slovenije (npr. osebe, ki nimajo urejenega statusa prebivališča v Sloveniji, iskalci azila, ilegalni prebežniki idr.).

Vendar pa pri popisovanju popisnih enot obstajajo tudi izjeme, in sicer pri popisu 2002 niso popisali naslednjih oseb (Dolenc et al., 2002, str. 29):

- diplomatskega osebja tujih diplomatsko - konzularnih predstavništev v RS in članov njihovih družin,
- oseb, ki so bile v kritičnem trenutku popisa 2002 v gospodinjstvu samo na obisku.

Prav tako niso popisali začasno navzočih oseb v spodaj naštetih ustanovah (Dolenc et al., 2002, str. 29):

- dijakov in študentov v dijaških in študentskih domovih,
- varovancev v posebnih socialno varstvenih zavodih za odrasle,
- varovancev v domovih za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v razvoju,
- varovancev v domskih skupnostih,
- oseb v skupnostih za odvisnike,
- zapornikov in pripornikov v zaporih,
- oseb na zdravljenju v bolnišnicah,
- oseb na služenju vojaškega roka v vojašnicah,
- gostov v turistično nastanitvenih objektih (hoteli, počitniški domovi, zdravilišča ipd.).

Vsi ti so bili popisani v gospodinjstvu, katerega člani so. Popisali pa so osebe (člane gospodinjstva in začasno navzoče osebe) v naslednjih ustanovah (Dolenc et al., 2002, str. 29):

- domovih za starostnike,
- samskih domovih,
- materinskih domovih,
- azilnih domovih.

Osebe, ki v času popisovanja niso bile popisane, ker jih popisovalec ni obiskal ali ker jih enostavno ni našel, so imele možnost, da se v popisnem obdobju obrnejo na SURS: osebno, po pošti, po elektronski pošti, po internetu ali po telefonu na brezplačno telefonsko številko, namenjeno vprašanjem o popisu 2002. Tako se je v času popisovanja na SURS obrnilo okoli šest tisoč nepopisanih oseb. Tem osebam je SURS poslal popisne vprašalnike z ustreznimi navodili za samopopis in ovojnici s predplačano poštnino za vračilo izpolnjenega gradiva na SURS. Poleg vprašalnikov jim je SURS posredoval tudi ustrezno število izjav za morebitne odsotne člane gospodinjstva. Poskrbel je tudi za tiste osebe, ki po končanem popisovanju še niso bile popisane in jim ponudil možnost samopopisa (Oblak-Flander, 2002, str. 233).

Za osebe, ki pri popisu 2002 niso bile popisane iz različnih razlogov, je SURS večino podatkov pridobil iz obstoječih administrativnih virov ali neposredno na terenu, kar je natančneje predstavljeno v naslednji točki (Oblak-Flander, 2002, str. 233).

V ZPPGS so (od šestega do devetega člena) določene vsebine, ki naj se zberejo s popisom 2002. Te vsebine prikazujemo v tabeli 2 v prilogi. Vendar je prišlo do razlike med popisnimi vsebinami, ki jih je narekoval ZPPGS, in med dejanskimi vsebinami v popisnih vprašalnikih. Popis 2002 v svojih vprašalnikih ni zastavil vprašanj o državljanstvu, dejavnosti in poklicu, saj je SURS imel te podatke za vse popisne enote že zagotovljene v predpopisni bazi (Vertot, 2001, str. 513-515).⁶ Predpopisna baza, oblikovana na podlagi podatkov iz različnih administrativnih in statističnih virov, je imela ključni pomen pri izvedbi popisa 2002, zato jo natančneje predstavljamo v nadaljevanju.

4.4. Predpopisna baza

SURS je popis 2002 - podobno kot popis v letu 1991 - izvedel tako, da je oblikoval predpopisno bazo podatkov, v kateri so bili združeni podatki iz naslednjih administrativnih in statističnih virov (Dolenc, Lipovšek 2002a, str. 464-465):

- CRP, ki ga vodi Ministrstvo za notranje zadeve, je bil osnovni in najpomembnejši vir za podatke o prebivalstvu.
- RSP, ki ga vodi Ministrstvo za notranje zadeve, je bil vir za podatke o tujcih v Sloveniji.
- Register prostorskih enot, ki ga vodi Geodetska uprava Republike Slovenije, je zagotovil podatke o prostorski razporeditvi popisnih enot (naslovi in grafični prikaz). Na osnovi teh podatkov je bila pripravljena tudi baza stavb.
- Statistični register delovno aktivnega prebivalstva, ki ga vodi SURS, je bil vir podatkov o delovni aktivnosti.
- Poslovni register Slovenije, ki ga je vodil SURS (15. 07. 2002 je prešel v upravljanje Agencije Republike Slovenije za javnoupravne evidence in storitve), je bil vir podatkov o poslovnih subjektih.
- Register brezposelnih oseb, ki ga vodi Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

⁶ Podatki v popisu 2002, pridobljeni iz registrov in drugih baz podatkov, so v tabeli 2 v prilogi podčrtani.

- Podatki Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje o prejemnikih pokojnin.
- Podatki statistične raziskave o vpisu študentov, ki jo izvaja SURS.
- Podatki popisa 1991 za tiste teritorialne podatke, ki se ne spreminjajo.

Podatki predpopisne baze, prevzeti na stanje 9. novembra 2001, so omogočili predtisk osnovnih podatkov na popisne vprašalnike in pripravo seznamov oseb in stavb s stanovanji. Seznam je vseboval vse osebe, ki so v Sloveniji imele prijavljeno stalno in/ali začasno prebivališče v RS, begunce ter osebe z začasnim zatočiščem v RS. Tako so bili na popisnici za osebo predizpisani naslednji podatki: priimek in ime, naslov, emšo, spol. Ti podatki so bili prevzeti iz CRP-ja. Predizpisana sta bila tudi vprašalnik za stavbo, ki je vseboval le naslov stavbe (naselje, ulica, hišna številka, dodatek k hišni številki), pridobljen iz Registra prostorskih enot, ter vprašalnik za stanovanje (Dolenc, Lipovšek, 2002a, str. 463-464). Poleg tega je predpopisna baza omogočila raznovrsten izpis identifikacij na vprašalnike z različnimi vsebinami (za osebo, stanovanje, stavbo, gospodinjstva, izjavo o narodni/etnični pripadnosti in veroizpovedi). Identifikacije so omogočile povezovanje oseb v gospodinjstva, gospodinjstev v stanovanja in teh v stavbe. Prav tako so omogočile povezavo vzdrževanih oseb z vzdrževalci in pomožnih popisnih vprašalnikov s popisnim vprašalnikom za osebe (Oblak-Flander, 2002, str. 230).

V popisu 2002 so torej uporabili tako imenovano kombinirano metodo. To pomeni, da so pri izpisu popisnih vprašalnikov ločili tri vrste spremenljivk. V prvo skupino štejemo tiste spremenljivke, ki so *v celoti prevzete* iz različnih administrativnih in statističnih virov in zato na popisne vprašalnike niso bile uvrščene. CRP in RSP sta za celotno populacijo zagotovila spremenljivke za naslednje podatke: kraj rojstva, zadnja selitev, državljanstvo, zakonski stan.⁷ Poleg tega pa popisovalci na terenu niso zbirali odgovorov na vprašanja o zaposlitvenem statusu, dejavnosti, poklicu, običajnem delovnem času in kraju dela, saj so podatke dobili iz Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva. Prav tako popisanim osebam, ki so bile v šolskem letu 2001/2002 vpisane na univerzitetni, visokošolski in višješolski strokovni ter magistrski študij, ni bilo potrebno posredovati podatkov o izobraževalnem programu, saj jih je SURS zbral na podlagi podatkov statistike izobraževanja in Statističnega registra delovno aktivnega prebivalstva (Dolenc, Lipovšek, 2002a, str. 464-465).

V drugi skupini so bile spremenljivke, ki jih iz različnih administrativnih in statističnih registrov in drugih podatkovnih baz *ni bilo mogoče zagotoviti za celotno populacijo*. Zato so bile te uvrščene na popisne vprašalnike, vendar pa jih za osebe, za katere so bili podatki zagotovljeni v predpopisni bazi, na terenu niso zbirali (Oblak-Flander, 2002, str. 230). Tako so nekatere popisnice za osebo že vsebovale odgovore na vprašanja o prebivališču pred enim letom (31. marec 2001), kraju prebivanja po rojstvu, izobraževanju za pridobitev javnoveljavne izobrazbe, stopnji pridobitve javnoveljavne izobrazbe po končanem izobraževanju, kraju izobraževanja, statusu aktivnosti (Dolenc, Lipovšek, 2002a, str. 465-466).

⁷ Podatek o zadnji selitvi je bil povzet po popisu 1991, in sicer za osebe, ki se po letu 1991 niso več selile.

V tretjo skupino pa uvrščamo tiste spremenljivke, ki jih narekuje ZPPGS od šestega do devetega člena in niso bile vključene v predpopisno bazo podatkov. Za ta del vprašanj za popisne osebe so morali popisovalci *v celoti zbrati odgovore na terenu* (Vertot et al., 2001a, str. 60). Pri popisu 2002 sta bili za zbiranje podatkov na terenu na voljo dve metodi. *Prva* metoda je tako imenovana metoda samopopisa. To pomeni, da so tokrat popisovane osebe imele prvič možnost, da popisne vprašalnike (za stanovanje in osebo) izpolnijo same (za osebe oziroma druge člane gospodinjstva) brez prisotnosti popisovalca. Ta metoda je predstavljala novost v popisu 2002 (Banovec, 2002, str. 1). *Druga* metoda pa je klasična metoda popisovanja, ko popisne vprašalnike izpolni popisovalec na osnovi podatkov, ki mu jih posreduje popisovana oseba sama oziroma odrasel član gospodinjstva za odsotne člane gospodinjstva in otroke, mlajše od 15 let (Dolenc et al., 2002, str. 9). Popis torej temelji na osebnem izjavljanju prebivalstva. Pri tem Malačič (2003, str. 12) opozarja, da je za popise prebivalstva na terenu značilno, da se pojavljajo napake štetja in sporočilne napake. Pri napakah štetja gre predvsem za to, da so nekatere osebe preštete dvakrat, druge osebe niso vključene v popis, nekateri posamezniki pa se pojavijo povsem fiktivno. Sporočilne napake pa so rezultat neodgovora, naključno ali preišljeno napačnih odgovorov. Napačni odgovori na popisna vprašanja so lahko nenamerni ali namerni. Prvi so predvsem lahko posledica neznanja, drugi pa posledica ekonomskih interesov oseb, ki odgovarjajo na popisna vprašanja.

Predpopisna baza kot produkt podatkov iz registrov in drugih statističnih virov je SURS-u pri izvedbi popisa 2002 prinesla mnogo koristi. Omogočila je namreč *racionalno porabo finančnih sredstev in časa*, namenjenih izvedbi popisa na terenu, ter hkrati zagotovila, da so bili zbrani vsi *potrebni in kvalitetni podatki* (Vertot, 2002a, str. 214). Tako so popisni vprašalniki vsebovali *manj vprašanj*, kar je bilo tako za popisovalca kot tudi za popisano osebo bolj prijazno. Poleg tega pa zajem, verifikacija in kodiranje teh podatkov niso povzročili nobenih stroškov (Dolenc, Lipovšek, 2002a, 465). Torej je tak način popisovanja *poenostavil delo* popisovalcev, *racionaliziral postopke zajemanja in obdelovanja podatkov* (število, spol, starost, teritorialna opredelitev). Predpopisna baza je bila hkrati uporabljena kot *izhodišče za izvajanje kontrol* v postopku obdelave zbranih podatkov, prav tako tudi za *vzpostavitev popisne baze*. Tako je SURS pri izvedbi popisa 2002 s postopki avtomatizacije zmanjšal popisne stroške v vseh fazah dela ter zmanjšal obremenitev tako prebivalstva pri posredovanju določenih podatkov kot tudi popisovalcev pri zbiranju popisnih podatkov (Vertot, 2001, str. 511).

Kljub temu pa je imela predpopisna baza tudi svoje slabosti. Prva slabost se kaže v *časovni neuskklajenosti*. Obstaja namreč časovna razlika do kritičnega trenutka popisovanja, saj je bila predpopisna baza pripravljena na stanje 9. novembra 2001, to je pet mesecev pred popisom, zato v njej niso upoštevane demografske spremembe, ki so se dogodile v vmesnem obdobju (smrti, rojstva, preselitve). Druga slabost pa tiči v dejstvu, da se *dejansko stanje* na terenu vedno *ne ujema z administrativno registriranim stanjem*, kar je posledica dejstva, da ljudje redno in tekoče ne prijavljajo sprememb svojega prebivališča. Ta problema so rešili na dva načina. Prva rešitev je bila ta, da so na vprašalniku navedli *možne odgovore*, zakaj oseba ni popisana na predtiskanem naslovu. Druga rešitev pa so bili *rezervni vprašalniki* za popisni

okolih in vprašalniki državne rezerve, ki so jih prejeli območni popisni centri in jih po potrebi dodelili posameznemu popisovalcu (Dolenc, Lipovšek, 2002a, str. 467).

Tabela 1: Neizpolnjeni predizpisani vprašalniki za osebo pri popisu 2002 s prikazom razlogov skupaj za Slovenijo in po občinah (v odstotkih predizpisanih vprašalnikov) 31. marca 2002⁸

<i>Odstopanje na ravni Slovenije</i>		<i>Občine z največjimi odstopanji</i>	<i>Občine z najmanjšimi odstopanji</i>
Skupaj	8,15	Kobilje (17,27); Osilnica (14,95); Kostel (12,85); Razkrižje (12,70); Luče (12,04).	Turnišče (4,86); Šenčur (4,78); Gornji Petrovci (4,52); Trzin (4,32); Tišina (4,09).
Prebiva drugje v Sloveniji	5,37	Gorenja vas - Poljane (11,05); Luče (10,31); Benedikt (10,06); Kostel (9,93); Jezersko (9,29).	Šalovci (2,61); Tišina (2,41); Kuzma (1,26); Hajdina (2,51); Gornji Petrovci (2,24).
Več kot eno leto prebiva v tujini	1,52	Osilnica (9,80); Kobilje (8,72); Razkrižje (6,87); Dobrovnik (4,50); Rogašovci (3,77).	Vodice (0,46); Preddvor (0,45); Železniki (0,38); Šmartno ob Paki (0,24); Cerklje (0,33).
Umrli	0,44	Podlehnik (1,03); Dobje (1,02); Šalovci (1,01); Žužemberk (0,84); Hodoš (0,79).	Moravče (0,27); Borovnica, Velenje (0,26); Dol pri Ljubljani, Mežica (0,25); Dobrna (0,23); Veržej (0,21).
Neznan na naslovu	0,81	Maribor (2,48); Ljubljana (1,83); Kanal (1,67); Velenje (1,62); Jesenice (1,48).	Bohinj, Cerklje na Gorenjskem, Moravske Toplice, Tišina, Šentjernej, Kungota, Dolenjske Toplice (0,09); Pivka, Vodice, Puconci, Oplotnica (0,08); Markovci (0,07); Gorenja vas-Poljane (0,04); Dobje, Gornji Grad, Hodoš, Jezersko, Juršinci, Komen, Loški Potok, Odranci, Ribnica na Pohorju, Solčava, Sv. Ana, Sv. Andraž v Slov. Goricah, Šalovci, Trnovska vas, Velika Polana (0,00).

Vir: Interno gradivo Statističnega urada Republike Slovenije, 2004.

Na podlagi predpopisne baze so natisnili 2.025.156 predizpisanih vprašalnikov za osebo (Dolenc, Lipovšek, 2002a, str. 472). Tabela 3 v prilogi nam kaže, da je bilo dejansko popisanih le 91,85 % oseb na naslovu predizpisanega vprašalnika. Iz tega sledi, da se 165.126 oziroma 8,15 % oseb s predtiskanimi vprašalniki v času popisa 2002 ni nahajalo na predizpisanem naslovu, kar je razvidno iz tabele 1 in tabele A v e-prilogi. Največ teh oseb, 108.773 oziroma 5,37 %, je bilo popisanih drugje in ne na naslovu, ki ga je »predvideval« register. Drugi razlog, zakaj niso bili izpolnjeni vsi vprašalniki za osebo, predstavljajo zdomci, katerih delež znaša 1,52 % vseh predtiskanih vprašalnikov. V obdobju od izpisa vprašalnikov do izvedbe popisa je 0,44 % oseb umrlo, medtem ko 0,81 % oseb, vpisanih na predizpisan vprašalnik, niso našli oziroma so na naslovu neznane.

Na ravni občin pa tabela 1 kaže, da sta imeli občini Kobilje in Osilnica največji odstotek neizpolnjenih predizpisanih vprašalnikov. V občini Kobilje ni bilo izpolnjenih 17,27 %, v Osilnici pa 14,95 % predizpisanih vprašalnikov za osebo. Na drugi strani pa so v tabeli 1 predstavljene tudi občine, v katerih je bilo minimalno število neizpolnjenih vprašalnikov. Ta odstotek pa niti ni tako nizek, saj je bilo v Turnišču kot občini z najmanjšim deležem kar 4,86 % neizpolnjenih predizpisanih vprašalnikov za osebo.

⁸ Pri vseh tabelah z občinskimi podatki smo se načeloma omejili na prikaz petih ekstremnih vrednosti razen v primeru, ko je število občin s temi petimi vrednostmi preseгло dvajset.

4.5. Diseminacija podatkov

Rezultati popisov služijo raznovrstnim uporabnikom, zato je pomembna njihova široka diseminacija, na primer državnim organom, administrativnim službam, statističnim, izobraževalnim in raziskovalnim institucijam in nenazadnje posameznikom (Vertot, 2001, str. 516).

Podatki, zbrani s popisom 2002, so uporabnikom na voljo v elektronski in tiskani obliki. Popisni rezultati so bili posredovani tudi Banki statističnih podatkov SURS-a, saj ta vsebuje že nekaj podatkov popisov v Sloveniji od leta 1900 naprej. Pri tem pa je SURS poskrbel za vso potrebno zaščito objavljenih popisnih rezultatov (Vertot, 2002a, str. 219). Kot smo že omenili, ZPPGS določa, da se varstvo popisnih podatkov, ki se nanašajo na določeno osebo, zagotavlja v skladu z zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov. Zato je SURS poleg že ustaljenih metod zakrivanja podatkov z namenom zakritja osebnih podatkov, zbranih s popisom 2002, uvedel statistični identifikator. Emšoje so po zaključeni obdelavi podatkov nadomestili enolični statistični identifikatorji. Povezavo med tem identifikatorjem in emšojem poznata le dva delavca, tako da identifikacija posameznih oseb za ostale delavce že v fazi priprave na diseminacijo (imputiranje, tabeliranje, zakrivanje) popisnih podatkov ni bila možna (Oblak-Flander, 2002, str. 234-235). SURS je končne rezultate popisa 2002 objavil v več vrst publikacij (Popis 2002, 2004):

- Prva statistična objava: Prebivalstvo, 16. april 2003, št. 44. Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, Slovenija, 31. marec 2002;
- Statistične informacije: Prebivalstvo, 16. april 2003, št. 92/2. Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, Slovenija, 31. marec 2002;
- Statistične informacije: Prebivalstvo, 16. april 2003, št. 93/3. Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj, Slovenija (pregled po občinah), 31. marec 2002;
- Verska, jezikovna in narodna sestava prebivalstva Slovenije - popisi 1921-2002: Posebne publikacije, št. 2, 2003;
- Popisi na Slovenskem 1948-1991 in popis 2002.

SURS je vse navedene publikacije objavil tudi na svoji spletni strani (<http://www.stat.si/popis2002/si/default.htm>), na kateri je dostop do teh publikacij brezplačen. Tu je mogoče najti že pripravljene tabele, lahko pa si po svojih željah izdelamo tako imenovane dinamične tabele. S pomočjo slednjih pridemo do prikaza podatkov po različnih spremenljivkah (starost, spol, izobrazba ipd.) in različnih enotah opazovanja (Slovenija, občina, upravna enota ipd.). Poleg tega imamo na voljo več možnosti za prenos podatkov v datoteko, na primer Excel datoteka, PC-Axis datoteka ipd. Pri tem opozarjamo, da s pomočjo dinamičnih podatkovnih tabel lahko pridemo le do podatkov, ki so javno dostopni (Vertot, 2002a, str. 220).

5. CENTRALNI REGISTER PREBIVALSTVA

5.1. Nordijski model

Klasični popisi na terenu in vzorčne ankete že vrsto let ne predstavljajo edinega vira, iz katerega se črpajo podatki o številu in strukturi prebivalstva, pač pa večino zelenih podatkov pridobivajo tudi iz različnih administrativnih registrov. Tako registri na področju zbiranja podatkov o prebivalstvu predstavljajo alternativo tradicionalnim popisom (Vertot, Ilić, 2000, str. 502). Stopnja uporabe administrativnih registrov se po posameznih državah razlikuje. V nekaterih registrsko naravnanih državah, na primer v Sloveniji, se registrski podatki o prebivalstvu uporabljajo le kot pripomoček pri izvedbi klasičnih popisov, in sicer v obliki kontrole popisnih podatkov ter v obliki predizpisanih popisnih vprašalnikov. Spet v drugih, bolj registrsko razvitih državah pa so zahvaljujoč dobri registrski ureditvi opustili primarne popise prebivalstva na terenu ter jih izvajajo zgolj s povezovanjem podatkov iz administrativnih registrov. Tako so te države prešle na e-popis (Tršinar, 2001, str. 63-64). Kot primer za to drugo skupino držav navajamo Dansko. Danska je prva država, ki je opustila klasični desetletni popis prebivalstva, tako da od leta 1980 dalje izvaja letni pregled prebivalstva iz administrativnih virov (Tršinar, 1999, str. 64).

Ideja o vzpostavitvi centralnega registra prebivalstva (angl. central population register) izvira iz Velike Britanije in je stara več kot osemdeset let, njen avtor pa je Sir Bernard Mallet. V centralni register prebivalstva bi se stekali podatki iz obstoječih lokalnih registrov (angl. local registers). Vzpostavitev centralnega registra prebivalstva bi omogočala doseganje dveh ciljev. *Prvi* cilj bi bila natančna identifikacija (angl. accurate identification) vsakega posameznika na državni ravni, s katero bi bile pravice in obveznosti do države vsakemu posamezniku pravično dodeljene. *Drugi* cilj bi bil izboljšati statistiko. To pomeni, da bi bil primarni cilj izboljšati administrativno področje v državi, sekundarni pa statistično področje (Redfern, 1989, str. 1-2).

Vendar ideje ni realizirala Velika Britanija, pač pa so jo po drugi svetovni vojni realizirale nordijske države. Danska, Švedska, Finska in Norveška sodijo danes med najbolj napredne in spoštovane registrsko naravnane države. Prve so uvedle tako imenovani »nordijski model« (angl. nordic model), ki ga tvori sistem administrativnih registrov, urejenih z zakoni.⁹ Jedro tega sistema predstavlja centralni register prebivalstva (Redfern, 1989, str. 1-2).

Nordijski sistem deluje tako, da centralni register prebivalstva črpa osnovne podatke o prebivalstvu iz podatkovnih virov, ki prvi zabeležijo podatke o nastanku dogodka, nato te podatke na enem mestu obdela in hrani ter jih posreduje upravičenim uporabnikom (Tršinar, 1995, str. 2). Medtem ko klasični popis temelji na osebem izjavljanju prebivalstva, pa registrski zbir podatkov o prebivalstvu temelji na različnih evidencah (Pečar, 2003, str. 13). Registrska usmeritev nordijskih držav temelji na »*natančni, večnamenski osebni številki*«, s

⁹ Takoj za nordijskimi državami sledijo še Belgija, Luksemburg, Madžarska in Izrael.

katero se enoznačno identificira vsakega posameznika in s tem podpira pravilno uporabo njegovih podatkov. Natančna osebna identifikacija je tudi tehnično sredstvo za prenos in povezovanje podatkov med podatkovnimi viri in uporabniki (Tršinar, 1995, str. 3).

5.1.1. Administrativna vloga nordijskega modela

Nordijski model, ki temelji na centralnem registru prebivalstva, prinaša številne prednosti predvsem na administrativnem področju; v tej točki diplomskega dela navajamo le štiri najbolj pomembne. Prva prednost registrsko usmerjene države se kaže v tem, da *pomaga državi pri podpiranju pravičnosti*. To pomeni, da zagotavlja manjše izogibanje obveznostim (davki, služenje vojaškega roka) in uveljavljanje pravic le upravičenim (socialne podpore, volilne pravice). Torej nordijski model pomaga pri zaviranju kriminala, sleparjenja ali napačnega izkazovanja posameznika in s tem državi prinaša koristi v obliki večje vsote pobranih davkov in manjših neupravičenih finančnih podpor (Redfern, 1989, str. 6).

Naslednja pozitivna lastnost tega sistema je ta, da *olajšuje administracijo države in upravljanje drugih zbirk podatkov*. Prednosti takšne registrske organiziranosti so deležni predvsem državnih organov, javne in druge institucije, ki so upravičene do registrskih podatkov, ter samo prebivalstvo. Koristnost registrske ureditve se pri posamezniku kaže v tem, da ga država razbremeni nepotrebnih opravil, saj zbiranje njegovih osebnih podatkov poteka iz evidenc, ki spremembe podatkov zabeležijo ob njihovem nastanku in jih posredujejo drugim upravičenim uporabnikom evidenc (Tršinar, 1995, str. 4).

Tretja prednost tega modela je ta, da *nudi točnejše podatke*. Ta lastnost je dosežena predvsem s tem, da se registrski podatki uporabljajo za individualne namene. Podatki so istočasno in v enakih vrednostih posredovani različnim podatkovnim bazam, zato se napake dokaj hitro odkrijejo in odpravijo. Popravki se prav tako vsem posredujejo. To je tako imenovani »krogotok podatkov« (Tršinar, 1999, str. 49).

Naslednja odlika se kaže v *stroškovni učinkovitosti* delovanja centralnega registra prebivalstva. Ta register centralno, torej na enem mestu, večnamensko zbira podatke iz urejenih administrativnih virov, obdeluje, kontrolira, hrani podatke ter nato urejene podatke razpošilja pooblaščenim uporabnikom. To pomeni, da se lahko ena in ista informacija uporabi za več namenov, kar omogoča znižanje stroškov na enoto zbiranja, obdelovanja in izkazovanja podatkov ter pospeši, poceni in racionalizira njihovo ažuriranje pri uporabnikih na različnih mestih. Gre za tako imenovano ekonomijo obsega zbiranja informacij (Skočić, 1994, str. 106).

5.1.2. Statistična vloga nordijskega modela

Odlike nordijskega modela se kažejo predvsem na administrativnem področju; te smo zgoraj našteali. Na statističnem področju pa ima ta model tako prednosti kot tudi slabosti. Zato v nadaljevanju primerjamo centralni register prebivalstva in tradicionalni popis s pomočjo

naslednjih kriterijev: ažurnost, stroški, točnost in zanesljivost, vsebinsko bogastvo in popolnost pokritosti.

Prva odlika uporabe administrativnega registra za statistične namene je ta, da omogoča bolj *ažurne podatke* (angl. actual information), saj nam registri zagotavljajo večjo pogostnost odgovorov, ki jih je mogoče dobiti neposredno iz registra (Conference of European Statisticians, 1999, str. 5). Tako nekatere nordijske države izvajajo popise vsako leto na podlagi registrskih podatkov. Klasični popis izvajajo obdobjno, praviloma le vsakih deset let, kar je njihova izrazita pomanjkljivost, in prikažejo le statično sliko družbe, zato ni mogoče zasledovati vse hitrejših družbenih, ekonomskih, tehnoloških in drugih sprememb (Vertot, 2001, str. 516). Routsalainen (2002, str. 3-4) poroča, da na Finskem narašča povpraševanje po letnih podatkih, ki ga lahko zadovolji le registrsko spremljanje števila prebivalstva, kajti vsakoletno izvajanje klasičnih popisov je finančno neizvedljivo. Nasprotno, nizki stroški e-popisa omogočajo njegovo vsakoletno izvedbo (Conference of European Statisticians, 1999, str. 5).

Dejstvo, da so administrativni registri *stroškovno učinkovitejši način zbiranja podatkov* (angl. cost effectiveness) od popisov, predstavlja njihovo drugo veliko prednost. Na Finskem so, na primer, e-popisi prebivalstva nadomestili tradicionalne popise že leta 1980. Te popise na Finskem izvajajo vsako leto. Na podlagi izračuna so ugotovili, da jih je leta 2000 tak popis stal le 0,15 dolarjev na prebivalca, medtem ko je strošek klasičnega popisa v ZDA znašal 15 dolarjev na prebivalca. To pomeni, da Finci z e-obdelavo registrskih podatkov porabijo 1 % sredstev na prebivalca v primerjavi s klasičnimi metodami popisovanja v ZDA (Meisalo, 2004). Poleg tega pa Griffin (1999, str. 227) opozarja tudi na dejstvo, da je zaradi vedno bolj omejenih proračunskih sredstev država vse bolj nenaklonjena izvajanju stroškovno potratnih popisov.

Čeprav je izvedba registrsko usmerjenih popisov poceni, pa je *vzpostavitev registrov časovno in stroškovno zelo zahtevna*. Poleg tega moramo upoštevati še tekoče ažuriranje podatkov, kar prav tako povzroča stroške. Na drugi strani pa izvedba klasičnega popisa pomeni velik proračunski odhodek vsakih deset let in če ga razdelimo na deset let, pridemo do zaključka, da relativni stroški izvedbe popisa na terenu niti niso tako visoki (Conference of European Statisticians, 1999, str. 5).

Z vidika *točnosti* (angl. accuracy) in *zanesljivosti podatkov* (angl. reliability) je oba vira podatkov o prebivalstvu zelo težko ovrednotiti. Tradicionalni popisi zbirajo podatke izključno za statistične namene. Za tradicionalne popise velja, da so ena izmed statističnih raziskav, s pomočjo katerih se zberejo najbolj zanesljivi podatki o prebivalstvu določene države, saj si popisovalci ogledajo dejansko stanje na terenu in tako odgovore na vprašanja dobijo neposredno od popisanih oseb. Po drugi strani pa ta metoda temelji na osebni izjavi posameznika. Zato je točnost podatkov odvisna od pripravljenosti posameznika, ali bo podal resnične odgovore. Čeprav popisovalci pri popisu ne zahtevajo dokumentov oziroma dokazil o resničnosti izjave, kar dokazuje, da bodo podatki uporabljeni samo za statistične namene, pa

prebivalstvo morda ne zaupa državi in zato lahko izjavlja neresnične podatke. Posledica tega je neusklajenost med popisanim in dejanskim stanjem (Conference of European Statisticians, 1999, str. 5).

Oglejmo si še, kako registrski podatki izpolnjujejo kriterij točnosti. Administrativni registri primarno niso vzpostavljeni za statistične namene, temveč za administrativno evidenco podatkov o prebivalstvu, na podlagi katere bi država in drugi upravičeni uporabniki teh podatkov s pomočjo natančne osebne identifikacijske številke določili davkoplačevalce, upravičence preživnin, nadomestil ipd. (Redfern, 1989, str. 1-2). Zato bi lahko rekli, da so podatki, ki jih vsebujejo registri, dokaj točni in zanesljivi, saj uporaba te številke skoraj onemogoča napačno identificiranje oseb ali podvajanje oziroma izpustitev oseb (Conference of European Statisticians, 1999a, str. 4).

Vendar imamo tudi primere, ki govorijo proti točnosti podatkov, zbranih z administrativnimi registri. Banovec (1994, str. 75) trdi, da administrativni registri nikoli ne predstavljajo dejanskega stanja, kar je posledica »namernih napak«. Vedno več je oseb, ki se izmikajo zakonskim obveznostim ali pa zakone spoštujejo zgolj selektivno. In če država ne oblikuje motivacijskih mehanizmov za prijavo ali sankcij za izjavo neresničnih podatkov, toliko manj registri odsevajo dejansko stanje v državi.

Glavno težavo predstavljajo prijavljanja sprememb, še posebej pa samoprijavljanja. Centralni register prebivalstva v Sloveniji ima težave s točnostjo podatkov o stalnem in začasnem prebivališču, saj prebivalci s pravicami še niso dovolj motivirani prijaviti stalno prebivališče na naslovu, kjer v resnici živijo. Zato prihaja do neskladij med dejanskim »de facto« in administrativnim »de iure« stanjem. To pomeni, da določen odstotek prebivalstva dejansko živi drugje, kot je registrirano (Tršinar, Potisek, 1997, str. 337).

Kar se tiče bogastva (angl. rich) podatkov posameznega vira podatkov o prebivalstvu, lahko rečemo, da ima *popis bolj izčrpno vsebino* v primerjavi s centralnim registrom prebivalstva. Klasični popis ima več kot deset vprašanj v popisnici, ki jih je mogoče še na različne načine križno tabelirati (Malačič, 2003, str. 10).

Popolna pokritost (angl. completeness of coverage) oseb v registru prebivalstva je podobno kot pri točnosti podatkov odvisna od tega, ali so ljudje motivirani za prijavo oziroma odjavo prebivališča (Griffin, 1999, str. 227). Zato register ne vključuje tistih oseb, ki dejansko živijo v državi, a niso prijavljene pri upravni enoti. Na drugi strani pa registri vedno precenjujejo število prebivalcev, in to kljub temu da osebna identifikacijska številka preprečuje podvajanje oseb. Razlog je pravne narave. Navajamo dva primera. Prvi primer so tujci, ki ob prihodu v državo pri upravni enoti prijavijo prebivališče, a ga ob odhodu iz države ne odjavijo, ker za to ni ustreznega motivacijskega mehanizma. Zato je v registru praviloma evidentiranih več oseb, kot jih je na terenu. Drugi primer so zdomci, ki v resnici živijo v tujini, tukaj pa imajo prijavljeno prebivališče. Razlog je zopet odsotnost motivacijskega mehanizma za odjavo; posledica pa precenjeno število prebivalstva v registru (Tršinar, Potisek, 1997, str. 337).

Na drugi strani pa velja, da je osnovna značilnost tradicionalnega popisa popolna pokritost populacije določene države, kar pomeni, da vključi prav vsako osebo določene države v določenem časovnem obdobju (Conference of European Statisticians, 1999, str. 5). V praksi pa popolna pokritost populacije ni izvedljiva. Uspešnost tradicionalnega popisa z vidika pokritosti je tudi drugod po svetu odvisna od zaupnosti podatkov in motivacije. Tako se na primer tudi popisi v ZDA kljub zelo dolgi tradiciji soočajo s problemom nepopolne pokritosti prebivalcev, ki so ga ob zadnjem popisu leta 2000 skušali zmanjšati z oglaševalno kampanjo. V ZDA se pri izvedbi klasičnega popisa poslužujejo kombinacije dveh metod: anket po pošti in obiskov na dom. Slednjo uporabijo le v primeru neodgovora na popisne vprašalnike, ki pa stalno narašča (U.S. Census Bureau, 2004). Tako so ocenili, da bi brez oglaševalne kampanje popisovalci morali na terenu poiskati 46 milijonov ljudi, kar bi povzročilo visoke finančne stroške in zahtevalo dodaten čas (U.S. Census Bureau, 2004a). Problem nepokritosti proučujejo tudi s pomočjo različnih analiz in evalvacij, na primer z demografsko analizo, izvedeno na podlagi podatkov iz registrov, in z oceno točnosti in pokritosti (angl. Accuracy and Coverage Evaluation). Razveseljiva novica raziskav je, da se nepokritost med desetletnimi klasičnimi popisi zmanjšuje (Robinson et al., 2001).

Administrativni podatki o prebivalstvu pomenijo dragocen vir podatkov za državne statistične namene. Vendar so ti podatki usmerjeni v dogodke, ki so se že zgodili, neurejeni po definicijah in klasifikacijah, zbrani na različne datume (tekoče, dnevno, ob dogodku, ob prijavi, letno) (Banovec, 1997). *Največji problem predstavljajo definicije*, uporabljene v CRP-ju, določene z domačimi zakoni, saj niso iste kot mednarodne in statistične definicije (Banovec, 1994, str. 76). To vodi do razlik v definicijah osnovnih kategorij demografske statistike, ki se uporabljajo pri popisnih in registrskih podatkih o prebivalstvu. To je eden izmed razlogov, zakaj prihaja do razlik med številom prebivalstva, izkazanim s popisom, in številom prebivalstva, izkazanim z registrom prebivalstva. Banovec (2001, str. 9) pa dodaja, da je velik problem, da nekatere države nimajo vzpostavljenih vseh registrov, s pomočjo katerih bi izvedle e-popis. Na primer v Sloveniji nimamo registra gospodinjstev ter registra stavb in stanovanj. Pri izvedbi e-popisa obstaja tudi problem horizontalnega povezovanja registrskih evidenc. Za Slovenijo lahko rečemo, da tega problema nima, saj ima možnost, da za namene, kakršen je popis, registre ustrezno povežejo.

Prednosti registrske organizacije se zavedajo mnoge države in si zato močno prizadevajo, da bi po vzoru nordijskih držav uvedle ureditev registrov prebivalstva. Eden izmed posnemovalcev nordijskih držav je tudi Slovenija, ki se že več kot tri desetletja trudi vzpostaviti registrsko naravnano statistiko. Na področju registracije prebivalstva lahko rečemo, da Slovenija sledi svetovnemu razvoju, saj je že dva popisa - leta 1991 in leta 2002 - izvedla s pomočjo registrskih podatkov, ki so tvorili predpopisno bazo. Osnovni sistem registracije prebivalstva je CRP, ki predstavlja osrednjo evidenco o prebivalstvu naše države in je tako jedro registrske organiziranosti za področje prebivalstva. Zato si v naslednjem poglavju oglejmo osnovne značilnosti CRP-ja.

5.2. Centralni register prebivalstva v Sloveniji

5.2.1. Splošno o Centralnem registru prebivalstva

»CRP je računalniško vodena baza podatkov, ki jo sestavljajo posamezne evidence kot logične celote. V njem so zakonsko predpisani podatki, ki so urejeni časovno in vsebinsko ter so medsebojno kontrolirani« (5. člen Zakon o Centralnem registru prebivalstva, 1999). CRP ima tako rekoč centralno mesto z dveh vidikov. Prvi vidik je ta, da je CRP referenčna podatkovna baza o prebivalstvu na nacionalni ravni, saj pokriva celotno populacijo vsega ozemlja Slovenije. Po drugi strani pa se CRP nahaja na osrednji točki, in sicer med viri podatkov in pooblaščenimi uporabniki. Podatki o prebivalstvu se pretakajo od vira do uporabnikov preko središčnega mesta. Tako se CRP na eni strani kaže v vlogi zbiralca, na drugi strani pa v vlogi posrednika podatkov na vseh ravneh (Tršinar, 1999, str. 9). S tem register prebivalstva pridobiva značaj vozlišča osnovnih podatkov o prebivalstvu, kar prikazuje slika 1 (Tršinar, 1999, str. 52). V skladu s tem je CRP namenjen tekočemu spremljanju stanja in gibanja prebivalstva, saj vsebuje podatke o trenutnem stanju prebivalstva (v različnih časovnih obdobjih), ter spremembe prebivalstva v posameznem obdobju (2. člen, Zakon o Centralnem registru prebivalstva, 1999).

Prvi upravljavec CRP-ja je bil SURS. Ker so mednarodna priporočila statističnim organom narekovala zbiranje in uporabo podatkov samo za statistične namene, je to SURS prisililo, da upravljanje CRP-ja prepusti bolj primernemu upravljavcu, saj je vloga CRP-ja kot administrativnega registra zlasti posredovanje individualnih podatkov (Banovec, 2000, str. 62). Tako je avgusta 1998 Ministrstvo za notranje zadeve prevzelo upravljanje CRP-ja od SURS-a v skladu z 59. členom ZDSt. Prevzem je bil opravljen s sklepom Vlade RS kot prevzem nalog, kadrov in opreme (Tršinar, 1997a, str. 303).

5.2.2. Pravni predpisi Centralnega registra prebivalstva

Obstaja preko osemdeset zakonov, ki se dotikajo samega delovanja CRP-ja, med njimi pa so ključni naslednji:

- Zakon o Centralnem registru prebivalstva (Uradni list RS, št. 1/1999),
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 59/1999),
- Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (Uradni list RS, št. 57/2000).

CRP se vodi in vzdržuje na podlagi *Zakona o Centralnem registru prebivalstva* (v nadaljevanju ZCRP) in podzakonskih aktov. Ta zakon na istem mestu ureja določanje in uporabo emšoja ter vsebino CRP-ja, pretok podatkov, vodenje, vzdrževanja, hranjenje in uporabo podatkov registra (1. člen, ZCRP, 1999).

Za vsakega posameznega upravljavca zbirke z osebnimi podatki je zavezujoč ZVOP, ki določa pravila za zbiranje, obdelovanje, hranjenje in uporabo osebnih podatkov. Pri obravnavanju pravnih predpisov je smiselno omeniti novost, ki jo prinaša ZVOP. Po tem

členu upravljavec CRP-ja lahko posreduje podatke tudi tistim uporabnikom, ki za pridobitev podatkov CRP-ja nimajo pravne podlage, ob pogoju, da podatke potrebujejo za raziskovalne ali statistične namene. *Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu* nudi pravno ureditev za posodobitev upravljanja podatkovnih zbirk, za uvedbo e-poslovanja pri pridobivanju in posredovanju podatkov CRP-ja, za posodobitev postopkov državne uprave ter prijaznejši in sodobnejši pristop do poslovanja z občani. Ta zakon dokazuje, da pravna ureditev Slovenije sledi svetovnemu razvoju nove tehnologije, saj je Slovenija med prvimi državami, ki so se odločile za pravno ureditev e-poslovanja (Tršinar, 2000, str. 17-18).

5.2.3. Enotna matična številka osebe

Za obstoj sodobnega, funkcionalnega in kvalitetnega registra je nujno potrebna osebna identifikacijska številka, s pomočjo katere upravljavec registra lažje vzdržuje zbirko podatkov o prebivalstvu, enostavneje povezuje podatke v teh zbirkah in končno tudi lažje uresničuje pravice in obveznosti posameznika (Skočič, 1994, str. 106).

Osebna identifikacijska številka omogoča uporabnikom racionalnejši način pridobivanja podatkov, uporabo že zbranih in bolj točnih podatkov ter njihovo povezovanje. Uporaba tega identifikatorja omogoča tudi manjše obremenjevanje dajalcev podatkov. V prid kakovosti uvedbe enotne identifikacije govorijo tudi mednarodne primerjave, iz katerih izhaja, da so registri postali kvalitetnejši, učinkovitejši in cenejši ravno na račun identifikacije (Skočič, 1994, str. 104).

Pri nas igra vlogo identifikacijske številke emšo. Emšo je identifikacija, ki omogoča enoznačno opredelitev posameznika in predstavlja temeljni, z matematično metodo izračunan standard. Upravljavec CRP-ja mora emšo določiti vsakemu posamezniku enkratno in enotno ne glede na kategorijo prebivalstva. To pomeni, da mora emšo določiti tistim osebam, ki jih vpiše v CRP ob rojstvu, priselitvi oziroma ob vpisu posameznika, kateremu emšo še ni bil določen. Upravljavec določi emšo z matematično metodo (modul 11), in sicer po datumu rojstva in spolu (Skočič, 1994, str. 107). Sam modul 11 je prikazan v prilogi.

Poleg tega, da je emšo oznaka za zanesljivo identifikacijo posameznika, je tudi posebni identifikator, ki omogoča dostop do baze podatkov, ter sredstvo za povezovanje teh podatkov. Emšo ima tudi varstveno vlogo pri boljši zaščiti osebnih podatkov posameznika. Ta identifikator zaradi svoje strukture predstavlja sredstvo za preprečitev naključnih napak ali morebitnih zlorab (Tršinar, 1999, str. 53). Kljub temu pa mnogi dvomijo v smiselnost uvedbe emšoja, saj predstavlja nevarnost zlorabe osebnih podatkov; varstvo osebnih podatkov je namreč ustavna kategorija in temeljna človekova pravica (Tršinar, 1995, str. 4).

5.2.4. Pretok podatkov

CRP se je že od samega začetka svoje vzpostavitve opiral na idejo, ki narekuje, naj se podatki izvornih evidenc zberejo na enem samem mestu z namenom, da se jih s tega mesta posreduje

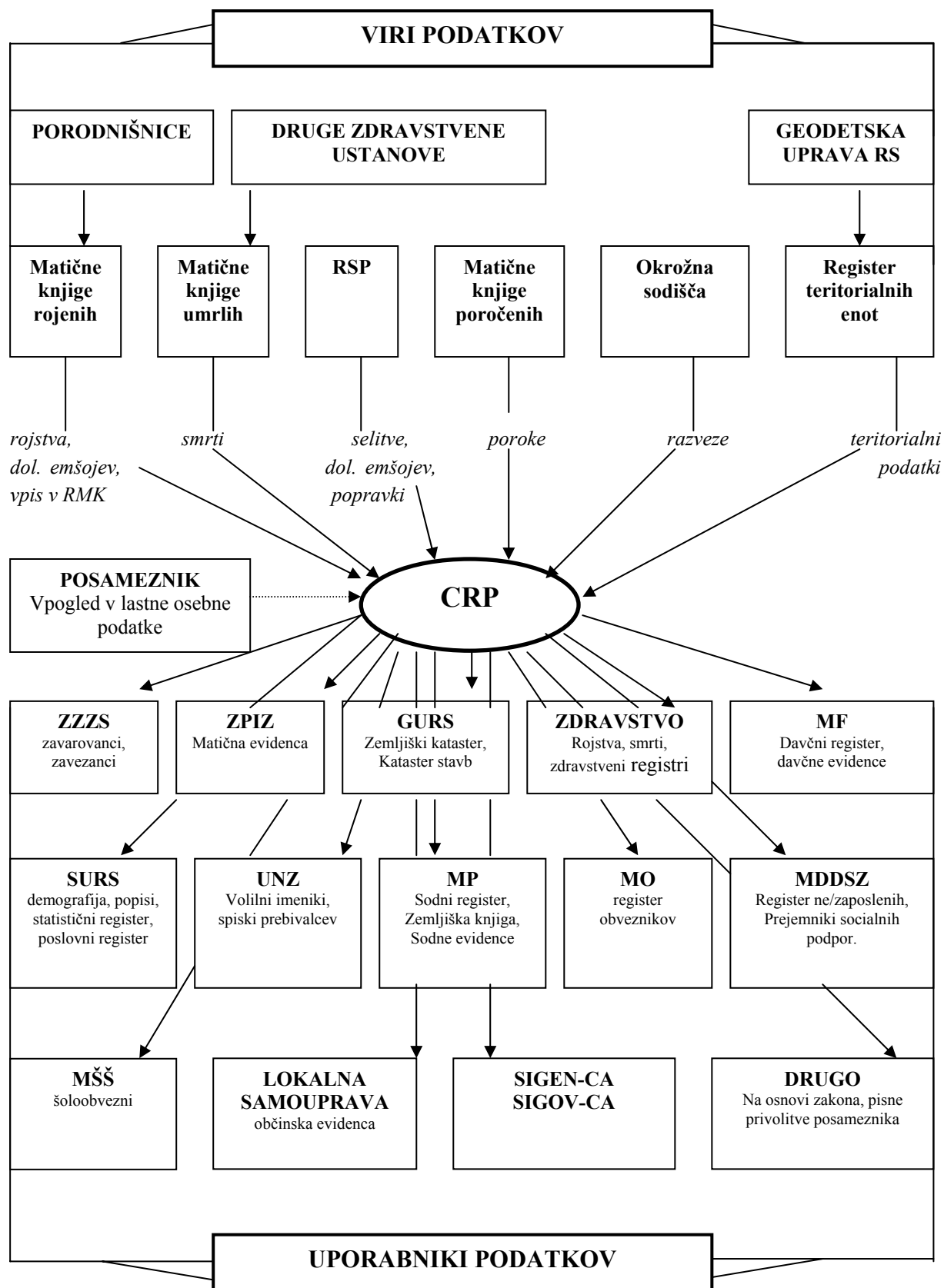
vsem pooblaščenim uporabnikom (Tršinar, 2003, str. 245). CRP se tekoče ažurira na podlagi podatkov, ki jih pridobiva od upravljavcev zbirk podatkov o prebivalstvu, ki so najbližje izvoru teh podatkov. Ti upravljavci predstavljajo tiste vire podatkov, ki prvi zabeležijo dogodke neposredno oziroma čim bližje njihovem nastanku. Nato se v CRP-ju ti podatki shranijo, obdelajo, kontrolirajo in arhivirajo na enem mestu z namenom, da se s tega osrednjega mesta posredujejo pooblaščenim uporabnikom. Ker se CRP nahaja na osrednji točki med viri in uporabniki in se zato podatki pretakajo od virov do uporabnikov posredno prek CRP-ja, lahko CRP ilustrativno prikažemo v vlogi »vozlišča podatkov o prebivalstvu« (Trnovšek, 2002, str. 74). »Vozlišče podatkov« je prikazano na sliki 1.

Končni cilj vsakega centralnega registra je, da vsebuje kakovostne, točne in ažurne podatke, saj le taki podatki koristijo uporabnikom. Da bi register lahko nudil tovrstne podatke, morajo biti podatkovni viri dobri, kakovostni, urejeni in večnamenski (Tršinar, 2003, str. 247). Zato mora CRP na strani podatkovnih virov (RSP, matične knjige, sodišča itd.), ki so prikazani v zgornji vrsti slike 1, usklajevati podatke in postopke več virov v eno skupno podatkovno bazo. Ti viri so določeni z ZCRP-jem, zato se v času ne spreminjajo. CRP pridobiva podatke, ki jih potrebuje za ažuriranje svoje podatkovne baze, dnevno ali obdobjno od pristojnih organov na obrazcih, uradnih dopisih ali preko elektronskih medijev. Ko jih CRP obdelava, jih v različnih časovnih obdobjih posreduje pooblaščenim uporabnikom (Tršinar, 1999, str. 107).

Smisel CRP-ja namreč ni v tem, da uporablja obdelane podatke v lastne namene, ali bolje rečeno ni namenjen samemu sebi, temveč se njegovih urejenih podatkov poslužujejo pooblaščeni uporabniki, ki imajo ustrezno pravno podlago: SURS, uporabniki s področja zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja, Register davčnih zavezancev, Zemljiški kataster, Republiški zavod za zaposlovanje, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, sodišča, odvetniki, javni mediji, posamezniki ipd. (Trnovšek et al., 2001, str. 84). Uporabnikom se lahko posredujejo individualni in agregirani podatki. Njihova uporaba mora biti v skladu z ZVOP.

Udeleženec v pretoku podatkov je tudi posameznik, ki pa ne predstavlja niti vira niti uporabnika podatkov. Kljub temu pa ima pravico do vpogleda svojih lastnih podatkov, ki se v CRP-ju zbirajo (Tršinar, 1999, str. 52).

Slika 1: Centralni register prebivalstva - viri podatkov o prebivalstvu



Vir: Tršinar, 1999, str. 70.

Pretok podatkov od podatkovnih virov do uporabnikov posredno prek CRP-ja ima širše razsežnosti in več ciljev. Prvi cilj pretoka podatkov je *racionalizacija upravljanja registrov* in drugih podatkovnih baz ter racionalizacija dela v državni upravi (Trnovšek, 2002, str. 74). Naslednji cilj so *kakovostni podatki*, kar CRP doseže tako, da rednim uporabnikom pošlje podatke enako in sočasno. Uporabniki registrom odgovorijo s povratno informacijo o pravilnosti podatkov ali pa jih v primeru dvoma opozorijo o napaki. Podatkovni vir je dolžan opozorilo preveriti in morebitno napako odpraviti. Nato se popravek razpošlje vsem udeležencem v rednem pretoku podatkov. Čim večja in pogostejša je uporaba podatkov, tem boljša je njihova kakovost, saj se morebitne napake ob večji mreži uporabnikov hitreje odkrijejo in zato hitreje odpravijo (Tršinar, Potisek, 1997, str. 336). Kot tretji cilj lahko navedemo *razbremenjevanje posameznika*, saj posameznik ni neposredno povezan s CRP-jem. In ravno to dejstvo, da pretok podatkov teče mimo njega, zmanjšuje njegovo obremenjenost (Tršinar, 1999, str. 53).

5.2.5. Vsebina Centralnega registra prebivalstva

Vsebina CRP-ja, ki je določena v 3. in 11. členu ZCRP-ja, so osebni podatki posameznikov, zato upravljavec CRP-ja ravna v skladu z ZVOP-om. CRP vsebuje podatke o prebivalstvu, ki ga lahko razdelimo v tri skupine. Prvo skupino predstavljajo *prebivalci, ki v RS živijo*. To so državljani RS, ki imajo prijavljeno stalno ali začasno prebivališče v RS, in tujci, ki imajo dovoljenje za začasno ali stalno prebivanje v RS. Ta skupina oseb je po obsegu največja in zato so tudi podatki teh oseb najširše uporabljeni.

Naslednjo skupino tvorijo državljani RS, ki so *stalno ali začasno odsotni* iz RS za več kot tri mesece. Glede na vrsto odsotnosti delimo to drugo skupino v dve podskupini, zdomci in izseljenci. *Zdomci* so državljani RS, ki so v Sloveniji ohranili stalno prebivališče in imajo enake pravice kot tukaj živeči državljani. *Izseljence* pa predstavljajo državljani RS, ki nimajo stalnega prebivališča v RS. Ti lahko uresničujejo nekatere pravice in/ali izpolnjujejo kakšno obveznost. Če navedemo primer, so izseljenci tiste osebe, ki so vpisane v Rojstno matično knjigo, so zdravstveno zavarovane, imajo volilno pravico, ali pa tiste osebe, ki so dolžne plačevati davke v RS.

V zadnjo skupino uvrščamo *tujce*, ki v RS nimajo dovoljenja za stalno ali začasno prebivanje, imajo pa določene pravice ali obveznosti na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja, davkov, iz humanitarnih razlogov ali na drugem področju, če je tako določeno z zakonom (Tršinar, 2000, str. 17).

V 11. členu istega zakona pa je določeno, kateri podatki se za te osebe zbirajo. To so:

- emšo,
- kraj rojstva,
- ime in priimek,
- državljanstvo,
- prebivališče in vrsta prebivališča,

- zakonski stan,
- šolska izobrazba,
- volilna pravica,
- emšo matere,
- emšo očeta,
- emšo zakonca,
- emšo otrok,
- identifikatorji za povezovanje z administrativnimi zbirkami podatkov v upravljanju javnega sektorja iz 9. člena tega zakona ter
- datumi in podatki o dogodkih, spremembah ali popravkih (11. člen ZCRP, 1999).

Iz zgornjega nabora podatkov je razvidno, da je v zakonu določeno, da naj se v CRP-ju zbirajo tudi podatki o šolski izobrazbi, vendar jih CRP-ju še dandanes ni uspelo zbrati, saj v Sloveniji še ni vzpostavljen uradni vir, ki bi bil urejen za večnamensko zbiranje podatkov (Kapital, 2004). V CRP-ju pa je že urejeno vodenje davčne številke, ki se dnevno ažurira ter posreduje upravičenim uporabnikom.

Vsebina podatkov, zbranih v CRP-ju, se beleži z dogodki, ki spremljajo posameznika v življenju. Ti dogodki imajo svojo šifro, ime in datum. Za primer navajamo le najbolj pomembne: rojstvo, sklenitev zakonske zveze, razveza zakonske zveze, ovdovelost, priselitve, odselitve, sprememba naslova, sprememba osebnega imena, posvojitve, priznanje očetovstva, smrt. Poleg samih dogodkov pa CRP hrani še zgodovino teh dogodkov za vsakega posameznika (Štuhec, 1995, str. 246).

Podatki so različne kakovosti za posamezne skupine prebivalcev. Najbolj kakovostni podatki so podatki o državljanih RS, in sicer tako tistih, ki živijo tukaj, kot tudi tistih, ki so začasno odsotni v tujini. Podatki o drugih skupinah prebivalcev niso bili tako kakovostni v času popisa (Tršinar, 2000, str. 17). Danes pa se ti podatki dnevno ažurirajo in se posredujejo upravičenim uporabnikom.

5.2.6. Statistična vloga Centralnega registra prebivalstva

SURS, najstarejši in največji uporabnik CRP-ja, uporablja njegove podatke za statistiko prebivalstva, popise prebivalstva, druga raziskovanja s področja socialnih statistik, izdelavo vzorcev za ankete, kmetijske statistike in nekatere pilotne projekte (Tršinar, 1999, str. 59).

Statistika prebivalstva in CRP temeljita na istih osnovah: emšo, skupni podatkovni viri tako za vitalno kakor tudi za selitveno statistiko ter skupni obrazci. Pred prenosom upravljanja, to je pred letom 1999, sta imela tudi skupno zbiranje, obdelovanje in hranjenje podatkov ter povezano metodologijo. S prenosom upravljanja pa je CRP postal glavni vir za temeljne podatke o dogodkih. Podatke, ki niso več vsebina CRP-ja, pa SURS pridobiva z računalniško izmenjavo podatkov iz drugih izvornih administrativnih evidenc ali jih zbira z vzorčnimi raziskavami (Tršinar, 1999, str. 59).

Popisi prebivalstva so zgodovinsko povezani s CRP-jem, kar je bilo podrobneje razloženo v tretjem poglavju tega dela. Na tem mestu bi poudarili le to, da je cilj SURS-a kot izvajalca desetletnih popisov izvesti čim bolj registrsko usmerjen popis in seveda postopoma izvesti registrski popis oziroma vsakoletno računalniško zbiranje ustreznih podatkov iz administrativnih virov. Razvoj v tej smeri je zelo počasen, saj Slovenija še nima vzpostavljenih administrativnih registrov gospodinjstev ter stavb in stanovanj (Tršinar, 1999, str. 59).

Kljub temu pa se državna uprava uspešno prilagaja spremembam, ki jih prinaša informacijska družba. V tej smeri državna uprava pospešeno uvaja elektronsko poslovanje med posameznimi ustanovami javne uprave (Kričej, 2002, str. 11). V skladu s tem CRP vedno bolj vstopa v vlogo referenčne podatkovne baze za področje prebivalstva v nastajajoči e-upravi. Predpogoj za vzpostavitev e-CRP-ja je nadgradnja CRP-ja, ki bo z uporabo novih tehnologij omogočala elektronsko poslovanje s podatkovnimi viri in upravičenimi uporabniki podatkov CRP-ja z namenom, da se doseže časovna in stroškovna racionalizacija pri zbiranju in posredovanju podatkov. Teh prednosti bo vsekakor deležna tudi demografska statistika, saj ji bo CRP preko elektronskega medija hitreje, ceneje in - kar je najbolj pomembno - tudi z manj napak pošiljal potrebne podatke (Trnovšek, 2002, str. 74-75).

5.2.7. Primerjava opredelitve prebivalstva po popisni in tekoči statistiki

SURS objavlja približno vsakih deset let podatke o številu prebivalcev RS, pridobljene s klasičnimi popisi. Govorimo o tako imenovani popisni demografski statistiki. SURS pa tovrstne podatke objavlja tudi precej pogosteje (mesečno, četrtno) na podlagi podatkov iz administrativnih registrov. Govorimo o tako imenovani tekoči demografski statistiki. V skladu s tem SURS uporablja dve statistični opredelitvi prebivalstva. Za objavo popisnih podatkov upošteva opredelitev prebivalstva za *popisno demografsko statistiko*. To opredelitev predlagajo mednarodna priporočila Združenih narodov za popise. Po mednarodnih priporočilih govorimo o običajnem prebivalstvu, ki ga sestavljajo vse osebe z običajnim prebivališčem v državi in ki do kritičnega trenutka niso bile odsotne več kot eno leto (Malačič, 2003, str. 15). Državljanstvo osebe pri tem ni pomembno, tako da so prebivalci Slovenije poleg državljanov RS tudi tujci. Glavno vlogo pri tej definiciji igra čas prebivanja v določeni državi, zato so bile v popisu 2002 upoštewane vse osebe, ki so v Sloveniji prebivale vsaj eno leto, ne glede na to, ali so imele v Sloveniji prijavljeno prebivališče. V popisu 2002 so osebe, ki imajo običajno prebivališče v določenih ustanovah, kot so: domovi za starostnike, azilni domovi, materinski domovi ter samski domovi, upoštevali kot prebivalce tistega naselja, v katerem je ustanova (Statistične informacije, 2002, str. 50-52 in Statistične informacije, 2003, str. 59-61).

Na drugi strani pa SURS podatke iz registrov prebivalstva, objavlja v skladu s statistično opredelitvijo prebivalstva za *tekočo demografsko statistiko*. Ta opredelitev ni v celoti usklajena z opredelitvijo, ki jo predlagajo mednarodna priporočila za popise, kar vodi do neuskklajenosti popisnega in registrskega števila prebivalcev Slovenije. Medtem ko so v

popisni statistiki vključene vse osebe, ki *vsaj eno leto* živijo v Sloveniji, pa tekoča statistika šteje med prebivalstvo Slovenije tiste osebe, ki so *prijavljene* in ki v Sloveniji živijo *vsaj tri mesece* (Statistične informacije, 2002, str. 50-52 in Statistične informacije, 2003, str. 59-61). Časovna neuskkljenost in prijava sta torej temeljni razliki med opredelitvijo prebivalstva po popisni in tekoči statistiki.

Tabela 2 prikazuje posamezne kategorije prebivalcev, ki temeljijo na različnih opredelitvah. Uporaba opredelitve je odvisna od tega, ali so podatki zbrani s popisno statistiko ali tekočo statistiko prebivalstva. Tako tekoča statistika med državljane RS ne šteje tistih, ki so odšli v tujino za *več kot tri mesece* in so svoj odhod *prijavili* v upravni enoti svojega stalnega prebivališča, medtem ko popisna statistika med državljane RS ne šteje tistih, ki so odšli v tujino za *več kot eno leto*, ne glede na njihovo stalno prebivališče in prijavo odhoda. Te osebe se uvrščajo med zdomce. Druga pomembna razlika pa je ta, da popisna statistika med prebivalstvo Slovenije šteje tudi osebe, ki nimajo registriranega prebivališča, hkrati pa v RS prebivajo vsaj eno leto, tekoča pa ne.

Opredelitev tujcev je enaka po popisni in tekoči statistiki. Do razlike prihaja le v primeru oseb, ki prebivališča v RS niso prijavile in se zato v tekočo statistiko ne štejejo, v popisno pa.

Tabela 2: Vključenost posameznih skupin prebivalcev med prebivalstvo Slovenije v popisni in tekoči statistiki

Popisna statistika	Tekoča statistika
Časovna meja: <i>Eno leto</i>	Časovna meja: <i>Trije meseci</i>
1. Državljeni RS s stalnim ali začasnim prebivališčem brez tistih, ki so odšli v tujino za <i>več kot eno leto</i> .	1. Državljeni RS s prijavljenim stalnim prebivališčem v Sloveniji brez tistih, ki so odšli v tujino za <i>več kot tri mesece</i> in so svoj odhod <i>prijavili</i> v upravni enoti svojega stalnega prebivališča.
2. Tujci z izdanim dovoljenjem za stalno bivanje v RS, ki imajo prijavljeno stalno prebivališče in v Sloveniji prebivajo <i>vsaj eno leto</i> .	2. Tujci z izdanim dovoljenjem za stalno prebivanje v RS, ki imajo prijavljeno stalno prebivališče in v Sloveniji prebivajo <i>vsaj tri mesece</i> .
3. Tujci z izdanim dovoljenjem za začasno bivanje v RS, ki imajo prijavljeno začasno prebivališče in v Sloveniji prebivajo <i>vsaj eno leto</i> .	3. Tujci z izdanim dovoljenjem za začasno prebivanje v RS, ki imajo prijavljeno začasno prebivališče in v Sloveniji prebivajo <i>vsaj tri mesece</i> .
4. Tujci z veljavnim delovnim ali poslovnim vizumom, ki v Sloveniji prebivajo <i>vsaj eno leto</i> .	4. Tujci z veljavnim delovnim ali poslovnim vizumom, ki imajo v Sloveniji prijavljeno začasno prebivališče in v Sloveniji prebivajo <i>vsaj tri mesece</i> .
5. Osebe, ki sta jim po zakonu o azilu priznana pravica do azila in status begunca v RS (begunci) in ki v Sloveniji prebivajo <i>vsaj eno leto</i> .	5. Osebe, ki sta jim po zakonu o azilu priznana pravica do azila in status begunca v RS in v Sloveniji prebivajo <i>vsaj tri mesece</i> (begunci).
6. Osebe z začasnim zatočiščem v RS, ki v Sloveniji prebivajo <i>vsaj eno leto</i> .	6. Osebe z začasnim zatočiščem v RS, ki v Sloveniji prebivajo <i>vsaj tri mesece</i> .
7. <i>Druge osebe, ki v RS prebivajo vsaj eno leto in nimajo registriranega prebivališča.</i>	7. /

Vir: Statistične informacije, 2002, str. 50-52 in Statistične informacije, 2003, str. 59-61.

Na podlagi zgoraj ugotovljenih razlik v opredelitvi prebivalstva RS po popisni in tekoči statistiki pričakujemo, da je bilo popisano število prebivalcev na ravni Slovenije na dan 31. marca 2002 manjše od števila registriranih prebivalcev, saj se v število prebivalstva po tekoči statistiki šteje že oseba, ki v Sloveniji živi le tri mesece, po popisni pa mora biti oseba v Sloveniji vsaj eno leto. Ta domneva je podprta še z odstopanjem med dejanskimi in

registriranimi zunanjimi selitvami, saj zdomci in tujci pogosto svojega odhoda v tujino ne prijavijo, kar pomeni manjše število popisanih od registriranih prebivalcev Slovenije.

Tako kot na ravni Slovenije tudi na ravni občin predvidevamo, da je bilo zaradi neuskkljenosti statističnih definicij prebivalstva z vidika časa in neregistriranih odhodov oseb iz naše države manj oseb popisanih kot registriranih. V občinah z večjim številom prebivalcev je bilo to odstopanje, izraženo v številu prebivalcev, predvidoma večje. Na ravni občin pa poleg *neskladja v opredelitvi prebivalstva Slovenije* po popisni in tekoči statistiki in *neprijavljenih zunanjih selitev* vplivajo na odstopanje med popisnimi in registrskimi podatki tudi drugi dejavniki, predvsem notranje selitve zaradi dela in starosti. Vpliv teh dejavnikov je lahko enak za vse občine, ali pa je odvisen od velikosti kakega drugega dejavnika. Pričakujemo namreč, da do razlik med popisnim in registrskim številom prebivalcev na ravni občin prihaja tudi zaradi različne *ekonomske uspešnosti* med slovenskimi občinami. Gospodarska uspešnost namreč odraža splošno privlačnost občine (zaposlitev, stanovanje, vrtci, šole, infrastruktura ipd.) in s tem povzroča tok notranjih in zunanjih selitev. Gospodarsko uspešnejša občina »privlači« prebivalce drugih občin, vendar pa ni nujno, da se vsi ti prebivalci tudi formalno prijavijo v taki občini. Ekonomsko uspešne občine privlačijo tudi tuje državljane, ki prihajajo v RS z namenom, da bi se v Sloveniji zaposlili, med njimi tudi tiste, ki v Sloveniji bivajo ilegalno, torej nimajo dovoljenja za bivanje v RS, zato v registru prebivalstva niso evidentirani. Na podlagi tega pričakujemo, da je v ekonomsko uspešnejših občinah popisano večje število prebivalcev kot registrirano. Vpliv drugih dejavnikov prikazujemo v nadaljevanju.

Kot že rečeno, so v popisu 2002 osebe, ki imajo običajno prebivališče v določenih ustanovah, kot so domovi, upoštevane kot prebivalci tistega naselja, v katerem je ustanova. Zato pričakujemo, da je v občinah, kjer so *domovi za starostnike*, večje število prebivalstva po popisu od števila prebivalstva po registru. Iz tega razloga predvidevamo tudi, da je več popisanih kot registriranih ravno pri starejši populaciji.

Na neskladje med številom prebivalcev po popisu in registru na ravni občin pa vplivajo tudi notranje selitve iz ekonomskih razlogov. Nezadostno število delovnih mest glede na število delovno aktivnega prebivalstva v občini povzroča *dnevne selitve* zaposlenih v druge občine. To občino lahko označimo kot »bivalno občino«, saj prebivalci v njej pretežno bivajo, na delo pa hodijo drugam. Na drugi strani občini, kjer je delovnih mest več, kot ima občina na voljo delovno aktivnega prebivalstva, pravimo »delovna občina«, saj v to občino hodi prebivalstvo na delo, biva pa drugje (Pečar, 2003, str. 43). Nekateri dnevni emigranti imajo prijavljeno prebivališče v »bivalni občini«, dejansko pa živijo v občini, kjer je njihova zaposlitev, torej v »delovni občini«. Razlogi za takšno stanje so različni. Nekateri uveljavljajo pravice do povrnjenih prevoznih stroškov ali se izogibajo davčnim obveznostim; spet drugi se radi vračajo domov in zaradi domoljubnosti ne odjavijo prebivališča na naslovu, na katerem v resnici ne živijo. Na podlagi tega pričakujemo, da je v »bivalnih občinah« tem manjše število prebivalcev Slovenije po popisu kot po registru, čim večje število zaposlenih hodi na delo v drugo občino oziroma čim večje število dnevnih emigrantov ima občina. Poleg tega

pričakujemo, da ta vpliv z večanjem gospodarske uspešnosti v posamezni občini slabi, saj v gospodarsko bolj privlačnih občinah pričakujemo več popisanih kot registriranih prebivalcev. Predvidevamo tudi, da so dnevni emigranti predvsem mlajše osebe in moškega spola, zato tudi pričakujemo, da bo pri populaciji, stari med 20. in 35. letom, manj popisanih kot registriranih prebivalcev.

Posebno obravnavo zaslužijo obmejne občine, kjer je pretok ljudi običajno velik, velikokrat pa je posledica iskanja zaposlitve. Občine z večjim številom *mejnih prehodov* so bolj odprte za tujce in »na prepihu«, kar vodi do neskladij med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalstva. Tako, na primer, se prebivalci sosednjih držav, ki pridejo na delo v obmejne občine in prijavijo svoj prihod, ob odhodu ne odjavijo, saj ni ustrezne motivacije. Na podlagi tega menimo, da je v občinah, ki imajo večje število mejnih prehodov, manj popisane prebivalstva kot registriranega.

Poleg tega so prebivalci, ki imajo prijavljeno prebivališče v obmejni občini, deležni ugodnosti, ki jih prinašajo potne listine za prehajanje državne meje, kar je urejeno s tremi mednarodnimi sporazumi, in sicer z Avstrijo, Italijo in Hrvaško.¹⁰ Vsi trije sporazumi določajo, da lahko državljani pogodbenic s prijavljenim stalnim prebivališčem na obmejnem območju vložijo vlogo za izdajo prepustnice, ki omogoča prehajanje meje tudi na mejnih prehodih za obmejni promet ter carinske in devizne olajšave (Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju, 2004). Obmejna prepustnica je dodaten razlog, da ljudje prijavijo prebivališče na naslovu v obmejni občini, čeprav v resnici živijo v drugi občini. Na podlagi tega pričakujemo, da je bilo v obmejnih občinah po popisu manj prebivalcev kot po registru. Ta Domneva je podprta še z enim razlogom, in sicer predvsem državljani naše države, ki živijo v obmejnih občinah, pogosto odhajajo v sosednjo državo, in to prav tako zaradi ekonomskih razlogov, pri čemer pa ne odjavijo stalnega prebivališča (zdomci). Ti prebivalci so šteti med registrirano prebivalstvo Slovenije, med popisno pa ne.

Klasični popis in CRP uporabljata različno metodo zbiranja podatkov. Poleg tega je tudi namen zbiranja popisnih in registrskih podatkov različen, iz česar sledi tudi različna opredelitev prebivalstva za podatke, zbrane na terenu, in podatke, zbrane iz različnih administrativnih evidenc. Na podlagi tega sklepamo, da obstajajo odstopanja med številom prebivalstva po popisnih podatkih in številom prebivalstva po registrskih podatkih. Različna metodologija, uporabljena pri zbiranju podatkov na terenu in z registri, kaže, kateri dejavniki bi lahko pojasnili, zakaj prihaja do razlik. Zato v nadaljevanju empirično preverjamo, ali ti pričakovani dejavniki resnično pojasnjujejo nastala razhajanja in v kolikšni meri.

¹⁰ Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Avstrijo o obmejnem prometu (Uradni list RS, št. 13/95); Sporazum med SFRJ in Republiko Italijo o ureditvi osebnega prometa ter kopenskega in pomorskega prometa med obmejnimi območji (Uradni list SFRJ, št. 10/86); Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju (Uradni list RS št. 63/2001). Ti sporazumi so veljali v času popisa leta 2002, po vstopu Slovenije v Evropsko unijo pa je aktualen samo še sporazum med Slovenijo in Hrvaško.

6. EMPIRIČNA ANALIZA RAZLIK MED POPISNIM IN REGISTRSKIM ŠTEVILOM PREBIVALSTVA V SLOVENIJI NA RAVNI OBČIN

Medtem ko smo v prejšnjih poglavjih teoretično primerjali metodologijo dveh najpomembnejših virov podatkov o prebivalstvu Slovenije in tako ugotavljali možne razloge za odstopanja med popisnim in registrskim številom prebivalstva Slovenije, pa v tem poglavju predstavljamo empirično analizo razlik v številu prebivalstva po podatkih popisa in podatkih registra prebivalstva na ravni Slovenije in na ravni občin na dan 31. marca 2002. V ta namen je najprej razložena uporabljena metodologija, s pomočjo katere analiziramo obravnavana razhajanja. Potem sledi predstavitev rezultatov izračunov teh razlik, ki kažejo, v katerih občinah, pri katerem spolu in starostnem razredu so največja razhajanja med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalcev. Na koncu predstavljamo še multiplo linearno regresijo, ki pokaže, kateri dejavniki pojasnjujejo odstopanja med popisanim in registriranim številom prebivalstva Slovenije.

6.1. Metodologija

6.1.1. Viri podatkov za analizo in enota opazovanja

Analiza razlik med popisnimi in registrskimi podatki o prebivalstvu v Sloveniji na dan 31. marca 2002 ob polnoči (kritični trenutek) je izvedena na podlagi podatkov, zbranih s popisom 2002, in podatkov, pridobljenih iz registra prebivalstva. Register prebivalstva v tem diplomskem delu predstavljata CRP in RSP. Razlog, da posebej navajamo RSP, je ta, da CRP v tistem času še ni omogočal pridobiti podatkov o tujcih, primernih za statistično uporabo. Tako je RSP uporabljen le kot vir podatkov o tujcih, ki pa so danes že vključeni v CRP, zato bomo v nadaljevanju zaradi poenostavitve govorili kar o podatkih CRP-ja. Pri tem še enkrat poudarjamo, da je opredelitev, ki se uporablja za tekočo demografsko statistiko, upoštevana pri določitvi registrskega števila prebivalstva, in opredelitev, ki se uporablja za popisno demografsko statistiko, upoštevana pri določitvi popisnega števila prebivalstva.

V analizo je vključena tudi primerjava podatkov o številu prebivalstva po popisu 2002 in registru prebivalstva po spolni strukturi ter po petletnih starostnih razredih. Analiza najprej temelji na ravni Slovenije kot celote, nato pa še po posameznih občinah. V Sloveniji je bilo dne 31. marca 2002 192 občin (Popis 2002, 2004a). Ker imamo na voljo podatke za vse občine, torej za vse enote opazovanja, so analize izvedene na celotni populaciji in ne le na vzorcu.¹¹ Za analizo bi bili vsekakor bolj ustrezni individualni podatki, saj bi s takšnimi podatki lahko ugotovili, ali se registrski (prijavljeni) oziroma »de jure« podatki vsakega posameznika ujemajo s popisnimi oziroma »de facto« podatki, zbranimi na terenu. Vendar nam ZVOP preprečuje uporabo individualnih podatkov, zato analiza temelji na podatkih v agregirani obliki. Vseeno pa izbira občine kot enote opazovanja omogoča prikaz tistih neskladij med popisnimi in registrskimi podatki, ki bi se sicer na nacionalni ravni izničila.

¹¹ Izjemo predstavljajo le podatki nekaterih starostnih razredov, ki niso objavljeni zaradi zaupnosti podatkov.

6.1.2. Uporabljeni obrazci in analizirane strukture

Za primerjavo popisnih in registrskih podatkov o številu prebivalcev na ravni posamezne občine smo izračunali navadno, absolutno in relativno razliko za posamezno občino, vsoto teh razlik ter tovrstne razlike na ravni Slovenije kot celote.

Razlika za vsako posamezno (i-to) občino je izračunana na osnovi spodaj zapisanega obrazca (Košmelj et al., 2002, str. 107):

$$d_{POP_i,CRP_i} = P_{POP_i} - P_{CRP_i}, \quad (1)$$

kjer je:

P_{POP_i} = število prebivalcev v i-ti občini po popisu na terenu,

P_{CRP_i} = število prebivalcev v i-ti občini po registru prebivalstva in

i = posamezna občina.

Razlika med popisnim in registrskim številom prebivalstva v Sloveniji je enaka vsoti občinskih razlik:

$$d_{POP,CRP} = \sum_{i=1}^n d_{POP_i,CRP_i} = \sum_{i=1}^{192} (P_{POP_i} - P_{CRP_i}) = P_{POP} - P_{CRP}, \quad (2)$$

pri čemer je:

P_{POP} = število prebivalcev Slovenije po popisu 2002 in

P_{CRP} = število prebivalcev Slovenije po registru prebivalstva.

Absolutna razlika med popisnim in registrskim številom prebivalstva za i-to občino je izračunana po naslednjem obrazcu (Košmelj et al., 2002, str. 13):

$$\Delta_{POP_i,CRP_i} = \left| P_{POP_i} - P_{CRP_i} \right|. \quad (3)$$

Absolutno razliko med popisnim in registrskim številom prebivalcev na ravni Slovenije pa izračunamo na osnovi obrazca:

$$\Delta_{POP,CRP} = \left| P_{POP} - P_{CRP} \right|. \quad (4)$$

Vsoto absolutnih razlik po posameznih občinah med številom prebivalstva po popisu 2002 in registru prebivalstva lahko potem zapišemo kot:

$$\sum_{i=1}^n \Delta_{POP_i, CRP_i} = \sum_{i=1}^{192} \left| P_{POP_i} - P_{CRP_i} \right|. \quad (5)$$

Pri tem opozarjamo, da je ta vsota kvečjemu enaka, običajno pa večja od absolutne razlike med podatki na nacionalni ravni (4).

Relativno razliko med popisnimi in registrskimi podatki za posamezno (i-to) občino smo izračunali na osnovi spodaj zapisanega obrazca (Košmelj et al., 2002, str. 113):

$$d_{POP_i, CRP_i} \% = 100 \frac{P_{POP_i} - P_{CRP_i}}{P_{CRP_i}}. \quad (6)$$

Do relativne razlike na nacionalni ravni pridemo s pomočjo tehtane aritmetične sredine občinskih relativnih razlik, pri čemer za uteži uporabimo registrirano število prebivalcev:

$$d_{POP, CRP} \% = \frac{1}{P_{CRP}} * \sum_{i=1}^{192} d_{POP_i, CRP_i} \% * P_{CRP_i} = \frac{1}{P_{CRP}} \sum_{i=1}^{192} \left(100 * \frac{P_{POP_i} - P_{CRP_i}}{P_{CRP_i}} \right) * P_{CRP_i} = 100 * \frac{P_{POP} - P_{CRP}}{P_{CRP}} \quad (7)$$

Če pri relativni razliki za posamezno občino zanemarimo različne predznake, je ta vsota enaka, običajno pa večja:

$$\frac{1}{P_{CRP}} \sum_{i=1}^{192} 100 * \left| \frac{P_{POP_i} - P_{CRP_i}}{P_{CRP_i}} \right| * P_{CRP_i} = 100 * \frac{\sum_{i=1}^{192} \Delta_{POP_i, CRP_i}}{P_{CRP}}. \quad (8)$$

Analize smo se najprej lotili tako, da smo s pomočjo zgoraj zapisanih obrazcev ugotavljali največja pozitivna in negativna odstopanja ter minimalna odstopanja ne glede na smer na ravni občin in jih primerjali s Slovenijo kot celoto. Na podlagi teh obrazcev smo ugotavljali tudi razlike v spolni in starostni strukturi.

6.1.3. Regresijska analiza

Za ugotavljanje vplivov različnih dejavnikov na razliko med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalcev na ravni občine uporabljamo multipli linearni regresijski model, ki ga lahko v splošnem zapišemo v naslednji obliki (Rovan, Turk, 2001, str. 187):

$$Y_i = \alpha + \beta_1 x_{1i} + \beta_2 x_{2i} + \beta_3 x_{3i} + \dots + \beta_k x_{ki} + \varepsilon_i, \quad k > 1. \quad (9)$$

Pri tem je Y odvisna spremenljivka, $x_{1i} \dots x_{ki}$ so pojasnjevalne spremenljivke, ε_i pa predstavlja slučajno napako, ki jo lahko obravnavamo kot nadomestek za vse tiste dejavnike, ki tudi vplivajo na Y , vendar jih zaradi različnih razlogov nismo vključili v model (Pfajfar, 1995, str. 33). Parametri modela so regresijska konstanta α in parcialni regresijski koeficienti $\beta_1 \dots \beta_k$, ki kažejo čisti oziroma neposredni vpliv posamezne spremenljivke na odvisno.¹²

V našem modelu kot odvisna spremenljivka nastopa razlika med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalcev na ravni občine. Odvisna spremenljivka temelji na izračunu razlike (1) med številom prebivalcev na ravni občine po popisu 2002 in registru prebivalstva na dan 31. marca 2002. Ta razlika je prikazana v tretjem stolpcu tabele 4 v prilogi.¹³ Znano je, da registri pogosto kažejo večje število prebivalcev kot klasični popisi, zato tudi v tej empirični analizi pričakujemo, da je bilo v posamezni občini v povprečju manj popisanih prebivalcev kot registriranih.

Za pojasnjevanje variabilnosti odvisne spremenljivke smo uporabili pet pojasnjevalnih spremenljivk, ki smo jih izbrali na osnovi teoretične analize v točki 5.2.7. in glede na razpoložljivost podatkov na občinski ravni. Prvo pojasnjevalno spremenljivko predstavlja *število prebivalcev po podatkih iz registra prebivalstva*. Spremenljivka nastopa v vlogi kontrolne spremenljivke, saj je mogoče pričakovati, da je v občinah z večjim številom prebivalcev po registru v povprečju večje neskladje med popisnim in registrskim številom prebivalstva, izraženim v številu oseb. Spremenljivko smo centrirali; to je od vseh vrednosti odšteli povprečno število prebivalcev na občino, kar nam omogoča smiselne razlage regresijskih koeficientov.¹⁴ Pričakujemo, da je v občinah s čim večjim številom prebivalcev v povprečju tem manj popisanih v primerjavi z registriranim stanjem. Podatki o številu prebivalcev po registru so prikazani v tabeli H v e-prilogi. Pričakujemo tudi, da ta vpliv v gospodarsko uspešnejših občinah slabi.

Druga neodvisna spremenljivka, ki pojasnjuje razliko med popisnim in registrskim številom prebivalstva, je *število domov za starostnike* v posamezni občini. Število teh domov predstavljamo v tabeli I v e-prilogi. V popisu 2002 so osebe, ki imajo običajno prebivališče v domovih za starostnike, upoštevane kot prebivalci tistega naselja, v katerem je ta ustanova. Zato predvidevamo, da je v občinah, kjer je čim večje število domov za starostnike, dodatno večje neskladje med številom prebivalstva po popisu in registru v tem smislu, da je v občinah s čim večjim številom domov za starostnike v povprečju dodatno večje število popisanih prebivalcev v primerjavi z registriranim.

Za merjenje toka dnevni migracij smo uporabili kazalec *dnevne emigracije delovno aktivnih prebivalcev*, ki smo ga izračunali tako, da smo od števila delovno aktivnih dnevni migrantov

¹² Parcialni regresijski koeficient v splošnem pove, za koliko enot se v povprečju spremeni odvisna spremenljivka, če se pojasnjevalna x_i poveča za enoto, preostale pojasnjevalne spremenljivke pa ostanejo nespremenjene.

¹³ Tabele od A do M smo prikazali v e-prilogi. To pomeni, da smo jo pripravili v elektronski obliki, in sicer na CD-ju, ki je priložen k pričujočemu diplomskemu delu.

¹⁴ Občina s številom prebivalstva, enakemu nič, namreč ni smiselna.

v posamezni občini odšteli tiste, ki so zaposleni v občini, v kateri bivajo. Število delovno aktivnih emigrantov, ki dnevno potujejo na delo izven občine bivanja, prikazujemo v tabeli J v e-prilogi. Spremenljivko smo centriralni tako, da smo od vseh vrednosti odšteli povprečno število delovno aktivnih emigrantov na občino. Pričakujemo, da je bilo v »bivalnih občinah«, to je v občinah s čim večjim številom dnevnih emigrantov, ki odhajajo na delo v drugo občino, v povprečju tem manjše število prebivalcev po popisu kot po registru prebivalstva, in da je bil ta vpliv bolj izrazit v gospodarsko manj uspešnih občinah.

Kot kazalnik gospodarske uspešnosti občine smo izbrali *dodano vrednost na zaposlenega* v letu 2001 in jo predstavljamo v tabeli K v e-prilogi. Zavedamo se, da je gospodarsko uspešnost občine težko oceniti le z enim kazalcem, vendar smo zaradi omejene razpoložljivosti podatkov na ravni občin in enostavnosti izbrali omenjeni kazalec. Spremenljivko smo centriralni tako, da smo od dodane vrednosti na zaposlenega odšteli povprečno dodano vrednost na zaposlenega v Sloveniji. Gospodarsko uspešnejše občine imajo večjo privlačno moč tako za notranje kakor tudi za zunanje imigrante. Zato pričakujemo, da je bilo v občinah s čim večjo gospodarsko uspešnostjo tem večje število oseb prešteti s popisom kot evidentiranih v registru prebivalstva.

Število mejnih prehodov je peta pojasnjevalna spremenljivka in jo prikazujemo v tabeli L v e-prilogi. V število mejnih prehodov smo vključili: število mejnih prehodov za mednarodni promet, število mejnih prehodov za meddržavni promet in število mejnih prehodov za obmejni promet. Domnevamo, da je bilo v občinah, ki imajo čim večje število mejnih prehodov, v povprečju dodatno manj oseb popisanih kot registriranih.

6.2. Rezultati empirične analize razlik med popisnim in registrskim številom prebivalstva

Malačič (2002, str. 254) pravi, da obstajajo razlike med popisnim in registrskim številom prebivalstva v Sloveniji in da se te razlike v času povečujejo. Spodnja tabela 3 prikazuje razliko v številu prebivalcev Slovenije po popisih in registru prebivalstva v obdobju 1961-2002.¹⁵

Tabela 3 kaže, da je razlika, ki izvira iz uporabe različnih virov podatkov o številu prebivalstva, najmanjša v letu 1961. Nato ta razlika, ki je v vseh primerih negativna, v letih naslednjih popisov narašča z izjemo zadnjega popisa. Negativna razlika pomeni, da je popisno število prebivalcev manjše od registrskega. Največjo nekonsistentnost med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalstva je zabeležil popis v letu 1991, ko je bilo 34.199 oziroma 1,71 % prebivalcev manj popisanih kot registriranih.

¹⁵ Podatki o številu prebivalcev Slovenije iz registrov prebivalstva in popisov prebivalstva se nanašajo na kritični trenutek, in sicer na stanje 31. marca popisnega leta ob polnoči, z izjemo registrskih podatkov o številu prebivalstva v letu 1961. Za primerjavo teh podatkov je potrebna njihova časovna uskladitev. V ta namen smo uporabili metodo linearne interpolacije, s katero smo podatke o številu prebivalcev Slovenije, ki se nanašajo na dan 31. 12. 1960 in 30. 06. 1961, uskladili, in sicer na dan 31. 03. 1961.

Tabela 3: Število prebivalstva Slovenije po popisih in registru prebivalstva v obdobju 1961-2002 in razlika med popisnim in registrskim številom prebivalstva v Sloveniji

LETO	P _{POP}	P _{CRP}	d _{POP, CRP} (2)	d _{POP, CRP} % (7)
1961	1.591.523	1.592.177	-654	-0,04%
1971	1.727.137	1.735.195	-8.058	-0,46%
1981	1.891.864	1.912.403	-20.539	-1,07%
1991	1.965.986	2.000.185	-34.199	-1,71%
2002	1.964.036	1.994.861	-30.825	-1,55%

Vir: Interno gradivo Statističnega urada Republike Slovenije, 2004b.

Dejstvo je, da obstajajo odstopanja med številom prebivalstva Slovenije po popisu in registru prebivalstva. Na podlagi primerjave uporabljene metodologije pri posameznem viru smo ugotavljali možne dejavnike, s katerimi bi lahko pojasnili razhajanja med popisno in registrsko statistiko o številu prebivalcev. Z empirično analizo bomo preverjali, kje nastajajo odstopanja, kakšna in kolikšna so, ter ali predvidevani dejavniki pojasnjujejo odstopanja ali ne.

6.2.1. Analiza razlik v številu prebivalcev

V tem delu diplomskega dela analiziramo razlike med popisno in registrsko statistiko o številu prebivalcev RS tako na ravni Slovenije kot tudi po posameznih občinah. Razlike na ravni Slovenije in vsoto razlik po posameznih občinah prikazuje tabela 4.

Tabela 4: Razlike med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalstva Slovenije skupaj in po občinah Slovenije 31. marca 2002¹⁶

RAZLIKA	Slovenija	Vsota po občinah	Slovenija	Vsota po občinah	Slovenija	Vsota po občinah
	<i>Skupaj</i>		<i>Moški</i>		<i>Ženske</i>	
Navadna razlika	-30.825 (2)	-30.825 (2)	-17.073 (2)	-17.073 (2)	-13.752 (2)	-13.752 (2)
Absolutna razlika	30.825 (4)	34.323 (5)	17.073 (4)	18.819 (5)	13.752 (4)	16.200 (5)
Relativna razlika	-1,55% (7)	/	-1,75% (7)	/	-1,35% (7)	/
Relativna razlika	/	1,72% (8)	/	1,93% (8)	/	1,59% (8)

Vir: lastni izračuni, 2004.

Tabela 4 v prilogi kaže, da je bilo s popisom 2002 prešteti 1.964.036 prebivalcev, medtem ko je v CRP-ju evidentiranih 1.994.861 prebivalcev Slovenije. To pomeni, da je bilo s popisno statistiko prebivalstva prešteti 30.825 prebivalcev manj kot z registrsko statistiko. Največje odstopanje med statističnimi podatki o številu prebivalstva Slovenije po popisu 2002 in registru prebivalstva je v dveh največjih občinah v Sloveniji; v Ljubljani je bilo na kritični trenutek prešteti 3.932, v Mariboru pa 3.506 prebivalcev Slovenije manj v primerjavi s številom prebivalcev, zbranih v registrski evidenci. Sicer pa so velike razlike zabeležile še občine Celje, Brežice in Koper, a so razlike mnogo manjše, saj se zmanjšajo na okoli 1000 prebivalcev.¹⁷

¹⁶ V tabeli 4 so v oklepajih podani sklici na obrazce, predstavljeni v točki 6.1.2.

¹⁷ Izračuni so prikazani v tabeli 4 v prilogi in tabeli B v e-prilogi.

Iz tabele 4 v prilogi je mogoče razbrati, da ima večina izračunanih razlik (1) po občinah predznak minus, kar pomeni, da popis 2002 prikazuje manjše število prebivalcev kot register prebivalstva. Zato omenimo tiste občine, ki so zabeležile pozitivno razliko, saj je predznak plus v obravnavani tabeli zelo redek, in sicer je bilo le 23 oziroma 12 % takih občin. Največje pozitivne razlike predstavljajo precej manjše neskladje popisnih podatkov z registrskimi kot negativne razlike, saj je bilo Sevnici kot občini z največjo pozitivno razliko samo 264 oseb več popisanih kot registriranih. Tabela 5 nas opozarja na dejstvo, da ni niti ene občine, v kateri bi registrski in popisni podatki pokazali isto število prebivalcev. Kljub temu omenimo občini Idrijo in Solčavo z minimalno razliko v višini dveh prebivalcev.

Medtem ko izračun vsote razlik (2) kaže, da je bilo v Sloveniji 31. marca 2002 po popisni evidenci 30.825 prebivalcev manj kot po registrski, pa izračun vsote absolutnih razlik (5) pokaže na skupno odstopanje kar 34.323 prebivalcev. Ta vsota upošteva, da je bilo v občinah z manjšim številom popisanih kot registriranih oseb s popisom prešteti 32.574 prebivalcev manj, v občinah z večjim številom popisanih kot registriranih oseb pa 1.749 prebivalcev več v primerjavi z registrsko statistiko prebivalstva. Izračun vsote absolutnih razlik (5) po občinah nam kaže bolj realno sliko o tem, koliko se popisni in registrski podatki o številu prebivalcev Slovenije razlikujejo, saj se pri izračunu vsote razlik (2), pozitivne in negativne razlike deloma med seboj izničijo, kar zamegli dejanska odstopanja.

Tabela 5: Občine z največjo negativno in največjo pozitivno razliko ter najmanjšo razliko (1) med popisnim in registrskim številom prebivalcev Slovenije 31. marca 2002

RAZLIKA	Občina
Največja negativna razlika	Ljubljana (-3.932); Maribor (-3.506); Celje (-1.232); Brežice (-1.176); Koper (-999).
Največja pozitivna razlika	Sevnica (264); Vrhnika (183); Šmarje pri Jelšah (162); Preddvor (145); Polzela (137).
Najmanjša razlika	Idrija (2); Solčava (-2); Selnica ob Dravi (3); Miklavž na Dravskem polju, Lovrenc na Pohorju, Hodoš (-3); Ig (4); Škofja Loka (-4); Nazarje (-5); Velike Lašče (-6).

Vir: lastni izračuni, 2004.

Tabela 4 vsebuje tudi izračun relativne razlike (7), ki kaže, da je bilo s popisno statistiko na ravni Slovenije na kritični datum prešteti 1,55 % prebivalcev manj v primerjavi z registrsko statistiko. Če pa upoštevamo vsa odstopanja, ki smo jih zabeležili na občinski ravni, ne glede na predznak, ugotovimo, da je prišlo do neskladja v primeru 1,72 % registriranih prebivalcev. To pomeni, da je dejansko neskladje še nekoliko večje, saj v tem izračunu zanemarimo, da se izničijo tudi pozitivne in negativne razlike znotraj občin.

Izračuni relativnih razlik na ravni občin kažejo na povsem druge občine z največjo neskladnostjo med popisnim in registrskim številom prebivalstva, kot jih kažejo izračuni razlike (1). Medtem ko slednji izračuni kažejo, da je Ljubljana tista občina, ki je zabeležila največjo nekonsistentnost med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalstva, pa izračuni relativne razlike (6) kažejo, da je Osilnica tista občina, v kateri so odstopanja med obravnavanimi podatki največja, saj je bilo v Osilnici po popisnih podatkih kar 18,02 % prebivalcev manj kot po registrskih. Pri občinah s pozitivno relativno razliko pa najdemo kar

tri iste občine med prvimi petimi z največjimi pozitivnim razlikami, to so Preddvor, Polzela in Šmarje pri Jelšah, ki pa so sedaj v drugačnem vrstnem redu. Na prvem mestu je namesto Sevnice občina Preddvor, v kateri je bilo po popisu 4,75 % prebivalcev več kot po registru izkazanega prebivalstva.

Najmanjšo relativno razliko ima občina Idrija, kjer so podatki popisa 2002 od registra odstopali le za 0,02 % prebivalcev. V tej občini je bila torej zabeležena najmanjša nekonsistentnost ne glede na to, ali za kriterij uporabimo razliko (1) ali relativno razliko (6).

Tabela 6: Občine z največjo negativno in največjo pozitivno razliko ter najmanjšo razliko (6) med popisnim in registrskim številom prebivalcev Slovenije 31. marca 2002 (v odstotkih)

RAZLIKA	Občina
Največja negativna razlika	Osilnica (-18,02); Razkrižje (-9,73); Kobilje (-9,09); Zavrč (-8,42); Kostel (-7,77).
Največja pozitivna razlika	Preddvor (4,75); Križevci (3,18); Polzela (2,59); Trzin (1,84); Šmarje pri Jelšah (1,71).
Najmanjša razlika	Idrija (0,02); Škofja Loka (-0,02); Miklavž na Dravskem polju (-0,05); Ig, Selnica ob Dravi (0,07); Lovrenc na Pohorju (-0,10); Ribnica (-0,11).

Vir: lastni izračuni, 2004.

6.2.2. Analiza razlik v spolni in starostni strukturi prebivalstva

V nadaljevanju analiziramo razlike v *spolni strukturi*, ki izvirajo iz uporabe različnih virov podatkov o številu prebivalstva. *Izračun razlike (2)* na ravni celotne Slovenije pokaže, da je pri podatkih o številu moških večja nekonsistentnost kot pri podatkih o številu žensk. V Sloveniji je bilo 31. marca 2002 po popisnih podatkih kar 17.073 moških manj kot po registrskih podatkih, žensk pa le 13.752 manj. Na *ravni občin* je bila največja neskladnost ponovno v dveh največjih občinah: v Ljubljani je bilo popisanih 2.672, v Mariboru pa 2.111 moških manj, kot jih je bilo registriranih. Pri ženskah se vrstni red zamenja: v Mariboru je bilo popisanih 1.395, v Ljubljani pa 1.260 žensk manj, kot jih je bilo registriranih.

Tabela 7: Občine z največjo negativno, pozitivno razliko in najmanjšo razliko (1) med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalcev Slovenije po spolu 31. marca 2002

RAZLIKA	Občina	
	Moški	Ženske
Največja negativna razlika	Ljubljana (-2.672); Maribor (-2.111); Celje (-680); Brežice (-608); Koper (-562).	Maribor (-1.395); Ljubljana (-1.260); Brežice (-568); Celje (-552); Koper (-437).
Največja pozitivna razlika	Sevnica (88); Križevci (75); Ajdovščina (67); Rogašovci (59); Vrhnika (58).	Sevnica (176); Vrhnika (125); Šmarje pri Jelšah (114); Polzela (105); Preddvor (95).
Najmanjša razlika	Hodoš (0); Bohinj (1), Dobje, Ljubno, Žiri (-1); Cerklje na Gorenjskem (-2), Mengeš, Škocjan (2); Komenda (3), Cankova, Vodice (-3); Bistrica ob Sotli, Bloke, Solčava (-5), Ig, Lovrenc na Pohorju, Selnica ob Dravi (5).	Ig, Sežana, Trebnje (-1); Luče (2), Medvode, Selnica ob Dravi, Tolmin (-2); Hodoš (-3), Dobrova-Polhov Gradec, Murska Sobota, Solčava, Velike Lašče (3); Dobrepolje (-4), Nazarje, Ruše (4); Izola, Radovljica (-6).

Vir: lastni izračuni, 2004.

Največje pozitivne razlike na ravni občin predstavljajo precej manjše odstopanje popisnih podatkov od registrskih, saj je bilo v Sevnici le 88 moških in 176 žensk več popisanih kot

registriranih. Iz tabele 7 je tudi mogoče razbrati, da obstaja vrsta občin z minimalnim odstopanjem popisnih podatkov od registrskih: v občini Hodoš tako sploh ni bilo nobene razlike pri številu moških, v občinah Bohinj, Dobje, Ljubno in Žiri je bil en moški bodisi več bodisi manj popisani kot registrirani, v občinah Ig, Sežana in Trebnje pa je bila ena ženska manj popisana kot registrirana. Ti izračuni so prikazani tudi v tabelah C in D v e-prilogi.

Izračun relativne razlike (7) na ravni celotne Slovenije nam enako kot izračun razlike (2) pokaže, da je odstopanje med registrsko in popisno prebivalstveno statistiko števila prebivalcev Slovenije bolj izrazito pri moškem delu prebivalstva kot pri ženskem. V Sloveniji je bilo na kritični trenutek 1,75 % moških in samo 1,35 % žensk prešteti manj, kot jih izkazuje registrska evidenca. Osilnica pa je zopet tista občina, ki je zabeležila najvišjo tovrstno razliko tako pri moškem kakor tudi pri ženskem spolu. Pri tem je bilo v tej občini po popisnih podatkih 22,62 % moških manj kot po registrskih podatkih, žensk pa samo 12,50 % manj. Poleg tega je Osilnica tudi občina z največjo negativno relativno razliko ne glede na spol, kar prikazuje tabela 6. Največje pozitivne razlike na ravni občin predstavljajo precej manjše odstopanje popisnih podatkov od registrskih, saj je bilo v Kuzmi le 6,51 % moških in v Preddvoru 6,21 % žensk več popisanih kot registriranih. Na drugi strani pa tabela 8 prikazuje tudi občine, kjer so neskladja med popisnimi in registrskimi podatki minimalna. V občini Hodoš tako sploh ni bilo razlike pri številu moških; pri ženskah pa je minimalno razliko zabeležila občina Trebnje, kjer je bilo 0,01 % žensk manj popisanih kot registriranih.

Tabela 8: Občine z največjo negativno, pozitivno razliko in najmanjšo relativno razliko (6) med popisnim in registrskim številom prebivalcev Slovenije 31. marca 2002 (v odstotkih)

RAZLIKA	Občina	
	Moški	Ženske
Največja negativna razlika	Osilnica (-22,62); Kobilje (-9,93); Razkrižje (-9,66); Odranci (-9,25); Dornava (-8,09).	Osilnica (-12,50); Zavrc (-10,58); Razkrižje (-9,81); Kostel (-8,75); Kobilje (-8,36).
Največja pozitivna razlika	Kuzma (6,51); Križevci (4,29); Rogašovci (3,66); Preddvor (3,28); Dobrova-Polhov Gradec (1,68).	Preddvor (6,21); Polzela (3,87); Šmarje pri Jelšah (2,36); Križevci (2,11); Dravograd (2,08).
Najmanjša razlika	Hodoš (ni razlike); Bohinj (0,04); Žiri (-0,04); Cerklje na Gorenjskem (-0,06); Mengeš (0,06); Ljubno (-0,08); Logatec (-0,11).	Trebnje (-0,01); Sežana (-0,02); Tolmin, Medvode (-0,03); Murska sobota (0,03); Ig (-0,04); Domžale (0,06); Radovljica (-0,06).

Vir: lastni izračuni, 2004.

Medtem ko *izračun vsote razlik* (2) kaže, da je bilo v Sloveniji 31. marca 2002 po popisni evidenci 17.073 moških manj kot po registrski, kar predstavlja 1,75 % registriranega moškega prebivalstva, pa *izračun vsote absolutnih razlik* (5) pokaže na skupno odstopanje kar 18.819 moških, kar predstavlja 1,93 % registriranega moškega prebivalstva. Pri ženskah so ta odstopanja nekoliko manjša, saj izračun vsote razlik (2) pravi, da je bilo na kritični trenutek 13.752 žensk manj popisanih kot registriranih, kar predstavlja 1,35 % registrskega ženskega prebivalstva. Izračun vsote absolutnih razlik (5) pa kaže na skupno odstopanje 16.200 žensk, kar predstavlja 1,59 % žensk po registru prebivalstva. Zaključimo lahko, da so bila pri moškem delu prebivalstva v Sloveniji bolj izrazita odstopanja med številom prebivalcev naše države po popisu 2002 in registru prebivalstva kot pri ženskem delu prebivalstva.

Poleg spolne strukture prebivalstva ugotavljamo tudi odstopanja med popisnim in registrskim številom prebivalstva še po *petletnih starostnih razredih*.¹⁸ Največje nekonistentnosti med podatki o številu prebivalstva, zbranimi s popisom 2002, in tistimi, zbranimi z registrom prebivalstva, so pri prebivalstvu Slovenije med 25. in 29. letom starosti. Medtem ko *izračuni razlike (1)* kažejo, da je bilo v Sloveniji po popisu 2002 na kritični trenutek 4.035 oseb, starih med 25. in 29. letom, manj kot po registru prebivalstva, *izračuni relativne razlike (6)* kažejo, da jih je bilo 2,71 % manj.

Tabela 9: Razlika (1) in relativna razlika (6) med popisnim in registrskim številom prebivalstva RS po petletnih starostnih razredih in po spolu 31. marca 2002

Starostni razred	Razlika	Relativna razlika	Razlika	Relativna razlika	Razlika	Relativna razlika
	<i>Skupaj</i>		<i>Moški</i>		<i>Ženske</i>	
Skupaj	-30.825	-1,55%	-17.073	-1,75%	-13.746	-1,35%
0-4	-1.845	-2,05%	-940	-2,02%	-905	-2,08%
5-9	-1.458	-1,49%	-780	-1,55%	-678	-1,43%
10-14	-1.416	-1,21%	-735	-1,22%	-681	-1,19%
15-19	-1.689	-1,28%	-895	-1,33%	-794	-1,23%
20-24	-3.182	-2,11%	-1.808	-2,32%	-1.374	-1,89%
25-29	-4.035	-2,71%	-2.358	-3,07%	-1.677	-2,32%
30-34	-3.386	-2,35%	-1.922	-2,62%	-1.464	-2,07%
35-39	-2.783	-1,78%	-1.719	-2,17%	-1.064	-1,38%
40-44	-2.561	-1,66%	-1.646	-2,09%	-915	-1,21%
45-49	-2.661	-1,65%	-1.544	-1,85%	-1.117	-1,44%
50-54	-2.587	-1,83%	-1.320	-1,82%	-1.267	-1,84%
55-59	-1.282	-1,20%	-728	-1,39%	-554	-1,02%
60-64	-569	-0,55%	-298	-0,60%	-271	-0,50%
65-69	-282	-0,29%	-82	-0,19%	-200	-0,37%
70-74	-267	-0,32%	-62	-0,19%	-205	-0,41%
75-79	-348	-0,58%	-118	-0,63%	-230	-0,56%
80-84	-183	-0,62%	-56	-0,68%	-127	-0,60%
85+	-291	-1,34%	-62	-1,16%	-222	-1,36%

Vir: lastni izračuni, 2004.

Če populacijo razčlenimo še po spolu, so prav tako odstopanja pri obeh spolih največja v tem petletnem starostnem razredu, in sicer je bilo s popisom 2.358 oziroma 3,07 % moških, starih med 25 in 29 let, manj prešteti kot registriranih. Pri ženskah pa je bilo na ravni Slovenije kot celote po popisnih podatkih 1.677 oziroma 2,32 % žensk, starih med 25 in 29 let, manj kot po registrskih. Iz tabele 9 lahko odčitamo tudi to, da so obravnavane razlike v vseh petletnih starostnih razredih negativne, kar pomeni, da je bilo s popisom 2002 v vseh obravnavanih razredih ne glede na spol prešteti manj prebivalcev Slovenije, kot jih je bilo evidentiranih v registru prebivalstva. Izračunali nismo vsot razlik po občinah za petletne starostne razrede, saj v nekaterih občinah v starostnih skupinah 0-4, 80-84, 85 in več niso bili objavljeni podatki zaradi njihove zaupnosti. Poleg tega nismo izračunali relativnih razlik (6), kjer je bilo po registru število prebivalcev nič.

¹⁸ V tem sklopu razlag se obrazci nanašajo na i-ti starostni razred namesto na i-to občino. Izračune prikazujemo v tabelah E, F in G v e-prilogi.

Spodnja tabela 10 prikazuje občine, ki so zabeležile največjo negativno in največjo pozitivno razliko v posameznem starostnem razredu. Največjo negativno razliko (1) je zabeležila občina Maribor v starostnem razredu 35-39, saj je bilo v tej občini po popisnih podatkih 405 prebivalcev Slovenije, starih med 35 in 39 let, manj kot po registrskih. Največja negativna relativna razlika (6), pa je bila v občini Osilnica v starostnem razredu 30-34, kjer je bilo po popisu 37,50 % prebivalcev med 30. in 34. letom starosti manj kot po registru prebivalstva. Na drugi strani pa je največjo pozitivno razliko dosegla občina Izola v zadnjem starostnem razredu, to je 85 let in več, kjer je bilo s popisom 58 prebivalcev, starih vsaj 85 let, prešteti več kot v registru evidentiranih. Največjo pozitivno relativno razliko pa je zabeležila občina Polzela, in to prav tako v zadnjem starostnem razredu, kjer je bilo s popisno statistiko prešteti 112,20 % prebivalcev, starih vsaj 85 let, več kot z registrsko statistiko.¹⁹

Tabela 10: Občine z največjo negativno razliko in relativno razliko, največjo pozitivno razliko in relativno razliko med popisnim in registrskim številom prebivalstva v posameznem starostnem razredu 31. marca 2002

Starostni razred	Največja negativna razlika	Največja negativna relativna razlika (v %)	Največja pozitivna razlika	Največja pozitivna relativna razlika (v %)
0-4	Maribor	-161	Kostel	-15,79
5-9	Ljubljana	-228	Kobilje	-11,11
10-14	Ljubljana	-257	Zavrč	-12,50
15-19	Ljubljana	-238	Kostel	-12,90
20-24	Ljubljana	-367	Osilnica	-31,82
25-29	Ljubljana	-315	Kobilje	-14,81
30-34	Maribor	-342	Osilnica	-37,50
35-39	Maribor	-405	Zavrč	-13,04
40-44	Maribor	-367	Osilnica	-23,08
45-49	Maribor	-402	Osilnica	-25,58
50-54	Maribor	-299	Odranci	-27,78
55-59	Maribor	-207	Osilnica	-24,00
60-64	Ljubljana	-153	Kobilje	-12,12
65-69	Ljubljana	-196	Osilnica	-21,05
70-74	Ljubljana	-109	Osilnica	-15,38
75-79	Ljubljana	-99	Jezersko	-23,08
80-84	Ljubljana	-65	Zavrč	-20,00
85+	Ljubljana	-115	Radeče	-37,14

Vir: lastni izračuni, 2004.

Ker je največja razlika med podatki o številu prebivalstva po popisu 2002 in registru prebivalstva v starostnem razredu 25-29, v nadaljevanju podrobneje analiziramo ta petletni starostni razred. Na ravni občin so največje odstopanje za to starostno skupino dosegle občine Kobilje, Loški Potok in Osilnica. V občini Kobilje je bilo s popisom dne 31. marca 2002 14,81 % prebivalcev prešteti manj, kot jih je bilo takrat v registru prebivalstva. Ta razlika za obravnavani starostni razred je pri moških največja v občini Kostel, pri ženskah pa v občini Loški Potok.

¹⁹ V tabeli 5 v prilogi predstavljamo tudi občine, v katerih ni bilo odstopanj med popisnim in registrskim številom prebivalstva.

Največje pozitivne *relativne razlike* na ravni občin v petletnem starostnem razredu 25-29 ne glede na spol predstavljajo precej manjše odstopanje podatkov, temelječih na popisu, od podatkov, ki temeljijo na registru prebivalstva, saj je bilo v občini Trzin samo 2,85 % več prebivalcev med 25. in 29. letom starosti po popisu kot po registru prebivalstva. Na drugi strani pa tabela 11 vsebuje tudi občine, kjer odstopanja med popisnimi in registrskimi podatki niso bila izrazita. Tako v občinah Cerknno, Dobrepolje, Hodoš, Mislinja in Moravče, sploh ni prišlo do nekonsistentnosti med podatki o številu prebivalstva skupaj (gledano po spolu).

Tabela 11: Občine z največjo negativno in pozitivno ter najmanjšo relativno razliko (6) med popisnim in registrskim številom prebivalstva Slovenije v starostnem razredu 25-29 po spolu 31. marca 2002 (v odstotkih)

RAZLIKA	Občina		
	Največja negativna razlika	Največja pozitivna razlika	Najmanjša razlika
<i>Skupaj</i>	Kobilje (-14,81); Loški Potok (-14,71); Osilnica (-14,29); Razkrižje (-12,07); Kostel (-11,63).	Trzin (2,85); Selnica ob Dravi (2,37); Jezersko (2,27); Mežica (2,04); Lovrenc na Pohorju (1,61).	Cerkno, Dobrepolje, Hodoš, Mislinja, Moravče (ni razlike); Logatec (-0,12); Šenčur (-0,15); Vipava (0,25); Dol pri Ljubljani (-0,28).
<i>Moški</i>	Kostel (-16,00); Osilnica, Trnovska vas (-14,29); Odranci (-13,10); Razkrižje (-12,68); Kobilje (-12,50).	Jezersko (10,00); Selnica ob Dravi (4,26); Ljubno (4,05); Borovnica (3,60); Trzin (3,43).	Bistrica ob Sotli, Dol pri Ljubljani, Hoče-Slivnica, Horjul, Komen, Mirna Peč, Podvelka, Vrhnika (ni razlike); Kranj (-0,24); Ajdovščina (-0,28); Šmarje pri Jelšah (-0,29); Šoštanj (-0,34).
<i>Ženske</i>	Loški Potok (-19,44); Kobilje (-18,18); Osilnica (-14,29); Zavrč (-14,04); Dobrovnik (-12,73).	Hodoš (14,29); Mežica (2,74); Trzin (2,27); Bistrica ob Sotli (1,89); Šenčur (1,80).	Cankova, Cerklje na Gorenjskem, Destnik, Dobrna, Kamnik, Lovrenc na Pohorju, Tabor, Velike Lašče (ni razlike); Škofja Loka (0,24); Brezovica (-0,31); Ruše (0,39); Gornja Radgona (-0,43).

Vir: lastni izračuni, 2004.

V nadaljevanju analiziramo še razlike v petletnem starostnem razredu 85 let in več, saj je največjo pozitivno *relativno razliko (6)*, torej več popisanih kot registriranih prebivalcev, na ravni občin imela prav ta starostna skupina. Izračun relativne razlike na ravni celotne Slovenije pokaže, da je bilo na kritični trenutek 1,34 % prebivalcev, starih vsaj 85 let, popisanih manj kot registriranih. Odstopanja na ravni občin so bistveno večja. Največjo negativno relativno razliko je dosegla občina Radeče, v kateri je bilo s popisom kar 37,14 % prebivalcev manj prešteti kot z registrom. Če ta starostni razred analiziramo še po spolni strukturi, vidimo, da je bilo v občini Radeče s popisom zajetih 40,74 % žensk manj kot z registrom. Pri moški populaciji, stari vsaj 85 let, je bila ta razlika največja v Majšperku, in sicer je popisna statistika v tej občini zabeležila kar 42,86 % moških manj v primerjavi z registrsko. Pri primerjavi negativnih in pozitivnih razlik pride tokrat do preobrata: medtem ko so bile v prejšnjih analizah negativne razlike vedno večje od pozitivnih, pa so pri tej analizi pozitivne razlike bolj izrazite od negativnih, saj je bilo v Polzeli kar 112,20 % prebivalcev več po popisni evidenci kot registrski. Če v analizo vključimo še spolno strukturo, so pozitivne razlike še večje, saj je bilo v občini Preddvor po popisni statistiki kar 142,86 % moških več kot po registrski, v občini Polzela pa 129,03 % žensk več.

Tabela 12: Občine z največjo negativno in pozitivno ter najmanjšo relativno razliko (6) med popisnim in registrskim številom prebivalstva Slovenije v starostnem razredu 85 in več po spolu 31. marca 2002 (v odstotkih)

RAZLIKA	Občine		
	Največja negativna razlika	Največja pozitivna razlika	Najmanjša razlika
Skupaj	Radeče (-37,14); Hrpelje-Kozina (31,88); Kanal (-30,10); Kidričevo (-29,31); Cerknjo (-28,44).	Polzela (112,20); Preddvor (109,68); Izola (50,00); Dravograd (46,74); Murska Sobota (34,36).	Ig, Križevci, Luče, Solčava, Sveta Ana, Tišina (ni razlike); Maribor (0,46); Grosuplje (-0,74); Krško (-1,23); Ljutomer (1,40).
Moški	Majšperk (-42,86); Videm (-40,00); Cerknjo (-31,25); Sveti Jurij (-28,57); Miklavž na Dravskem polju (25,00); Trnovska vas, Črna na Koroškem, Dobje, Dobrovnik, Kidričevo, Ljubno, Radeče, Radlje ob Dravi, Žužemberk (-25,00).	Preddvor (142,86); Polzela (60,00); Juršinci (50,00); Logatec (36,00); Izola (34,21).	Zavrč in še 57 občin ²⁰ (ni razlike); Maribor (0,31); Krško (-1,43); Kamnik (-1,64).
Ženske	Radeče (-40,74); Kanal (-35,80); Hrpelje-Kozina (-34,62); Kostel (-33,33); Kidričevo (-30,95).	Polzela (129,03); Preddvor (100,00); Izola (57,69); Dravograd (52,94); Šmarje pri Jelšah (40,79).	Grosuplje, Hodoš, Horjul, Majšperk, Solčava, Sv. Ana, Sv. Andraž v Slov. Goricah, Tišina, Trnovska vas (ni razlike); Maribor (0,51); Krško (-1,18); Metlika (1,45); Ivančna Gorica (-1,68).

Vir: lastni izračuni, 2004.

6.2.3. Rezultati regresijske analize

Regresijsko analizo smo začeli z razširjenim modelom, ki je vključeval nekatere dodatne spremenljivke (mestna občina, prihodki na zaposlenega) in interakcije. Končni model vključuje le teoretično utemeljene spremenljivke in pričakovane interakcije, ki imajo zaznaven vpliv na odvisno spremenljivko. Odvisna spremenljivka je asimetrična v levo, in to predvsem zaradi dveh osamelcev: Ljubljane in Maribora. Zato smo preverili vpliv teh dveh enot z ekstremno vrednostjo odvisne spremenljivke. Ko izločimo ti dve, po številu prebivalcev ekstremni občini, so parcialni regresijski koeficienti, ki so odvisni od števila prebivalcev, nekoliko manjši, vendar pa enakih predznakov. Na tej osnovi smo predpostavili, da je izbrani model dovolj robusten, in ga predstavljamo v nadaljevanju.

Upoštevajoč opredelitve odvisne in pojasnjevalnih spremenljivk, lahko splošni model zapišemo v naslednji obliki:

$$\begin{aligned}
 RAZ'_i = & \alpha + \beta_1(PREB_i - \overline{PREB}) + \beta_2 DOM_i + \beta_3(DE_i - \overline{DE}) + \beta_4 \left(\left(\frac{DV}{ZAP} \right)_i - \left(\frac{\overline{DV}}{\overline{ZAP}} \right) \right) + \\
 & + \beta_5 MEJA_i + \beta_6 (DE_i - \overline{DE}) * \left(\left(\frac{DV}{ZAP} \right)_i - \left(\frac{\overline{DV}}{\overline{ZAP}} \right) \right) + \beta_7 (PREB_i - \overline{PREB}) * \left(\left(\frac{DV}{ZAP} \right)_i - \left(\frac{\overline{DV}}{\overline{ZAP}} \right) \right)
 \end{aligned} \tag{10}$$

²⁰ Bistrica ob Sotli, Bled, Bloke, Borovnica, Brezovica, Cankova, Črenšovci, Dobrepolje, Dobrna, Dobrova - Polhov Gradec, Dornava, Gorišnica, Gornji Grad, Gornji Petrovci, Hajdina, Jesenice, Kočevje, Komenda, Kungota, Laško, Loška dolina, Lukovica, Mengeš, Mirna Peč, Mislinja, Mozirje, Naklo, Nazarje, Oplotnica, Prebold, Rače - Fram, Ribnica na Pohorju, Rogašovci, Rogatec, Selnica ob Dravi, Slovenske Konjice, Solčava, Starše, Sveta Ana, Šalovci, Šempeter - Vrtojba, Šmartno ob Paki, Šoštanj, Tabor, Tišina, Trbovlje, Trzin, Tržič, Turnišče, Vipava, Vitanje, Vodice, Vransko, Zagorje ob Savi, Zreče, Želzniki, Žiri.

Tabela 13: Predstavitev uporabljenih spremenljivk in pričakovan vpliv pojasnjevalnih spremenljivk na odvisno spremenljivko

Oznaka spremenljivke	Pomen spremenljivke	Pričakovani vpliv na odvisno spremenljivko ²¹
RAZ_i	Razlika v številu prebivalcev po popisu 2002 in CRP-ju	/
$(PREB_i - \overline{PREB})$	Centrirano število prebivalcev po registru	-
DOM_i	Število domov za starostnike	+
$(DE_i - \overline{DE})$	Centrirano število dnevniških emigrantov	-
$\left(\left(\frac{DV}{ZAP}\right)_i - \overline{\left(\frac{DV}{ZAP}\right)}\right)$	Centrirana dodana vrednost na zaposlenega (v 10^3)	+
$MEJA_i$	Število mejnih prehodov	-

Z metodo multiple linearne regresije smo za razliko med številom prebivalstva po popisu 2002 in registru prebivalstva izračunali regresijsko funkcijo, ki pojasnjuje smer in obseg vplivov neodvisnih spremenljivk na vrednost razlike. Dobili smo naslednje rezultate:

Tabela 14: Rezultati multiple linearne regresijske funkcije

Oznaka spremenljivke	Regresijski koeficient
<i>Konstanta</i>	-193,075
$(PREB_i - \overline{PREB})$	-0,0307
DOM_i	120,881
$(DE_i - \overline{DE})$	0,09204
$\left(\left(\frac{DV}{ZAP}\right)_i - \overline{\left(\frac{DV}{ZAP}\right)}\right)$	0,03350
$MEJA_i$	-19,674
$(DE_i - \overline{DE}) * \left(\left(\frac{DV}{ZAP}\right)_i - \overline{\left(\frac{DV}{ZAP}\right)}\right)$	-0,0000447
$(PREB_i - \overline{PREB}) * \left(\left(\frac{DV}{ZAP}\right)_i - \overline{\left(\frac{DV}{ZAP}\right)}\right)$	0,00000917

Vir: lastni izračuni, 2004.

$$N = 192, \quad \rho = 0,9470, \quad \rho^2 = 0,8970, \quad \rho^2_{adj} = 0,8930.$$

Multipli korelacijski koeficient je enak 0,947, kar pomeni, da je povezanost med razliko v popisni in registrski statistiki števila prebivalcev Slovenije in vsemi neodvisnimi spremenljivkami, vključenimi v model, zelo močna. Popravljeni multipli determinacijski koeficient je enak 0,8930 ($\rho^2_{adj}=0,8930$), kar pomeni, da je 89,30 odstotkov variabilnosti razlike med popisnim in registrskim številom prebivalstva v posameznih občinah pojasnjene z

²¹ Za interakcijo med centriranim številom dnevniških emigrantov in centrirano dodano vrednostjo na zaposlenega pričakujemo enak predznak kot pri dnevniških emigrantih, torej minus (čim več je emigrantov, tem manj je popisanih kot registriranih), a ta vpliv v občinah z večjo dodano vrednostjo slabi. Za interakcijo med centriranim številom registriranih prebivalcev in centrirano dodano vrednostjo na zaposlenega pričakujemo enak predznak kot pri centriranem številu prebivalcev, a z večanjem gospodarske uspešnosti ta vpliv slabi.

linearnim vplivom v model vključenih neodvisnih spremenljivk. Regresijska konstanta izhodiščnega modela je enaka -193,075, kar pomeni, da je v povprečju v posamezni občini 193 prebivalcev manj popisanih kot registriranih. Ugotovitev velja za občine s povprečnim registriranim številom prebivalstva, dnevnih emigrantov in povprečno vrednostjo dodane vrednosti na zaposlenega, brez domov in brez mejnih prehodov. Parcialni regresijski koeficient števila domov nam pove, da je bilo v občini, ki je imela en starostni dom več, v povprečju 121 prebivalcev dodatno več popisanih kot registriranih pri enakem številu registriranih prebivalcev, dnevnih emigrantov, mejnih prehodov in enaki višini dodane vrednosti na zaposlenega. Parcialni koeficient spremenljivke števila mejnih prehodov pa pravi, da je bilo v občini, ki ima en mejni prehod več, v povprečju 20 prebivalcev dodatno manj po popisni statistiki kot registrski, pri čemer število registriranih prebivalcev, domov in dnevnih emigrantov ter dodana vrednost na zaposlenega ostanejo nespremenjeni. Rezultate multiple linearne regresijske funkcije predstavljamo v tabeli M v e-prilogi.

V nadaljevanju analiziramo, kako se spreminja vpliv preostalih dveh pojasnjevalnih spremenljivk (centriranega števila prebivalcev po registru in centriranega števila dnevnih emigrantov) v odvisnosti od velikosti pojasnjevalne spremenljivke dodane vrednosti na zaposlenega. V ta namen smo obakrat izbrali vrednosti 20.²², 50.²³ in 80.²⁴ centila te spremenljivke kot predstavnike občin z majhno, srednjo in veliko vrednostjo spremenljivke. Te občine smo poimenovali *gospodarsko manj*, *srednje* in *bolj uspešne*, čeprav se zavedamo, da gospodarske uspešnosti občin ne moremo presojati zgolj na osnovi enega kazalca. Pri odločitvi o izboru centilov, ki naj nam bodo izhodišče za analizo, nas je vodilo načelo, da želimo zajeti podpovprečne in nadpovprečne vrednosti spremenljivke, ki pa vendarle ne bodo preveč ekstremne.

Naslednji sklop razlag tako velja za slovenske občine, ki se po kriteriju dodane vrednosti na zaposlenega uvrščajo med *gospodarsko manj uspešne*. Regresijska konstanta je enaka - 259,1571, kar nam pove, da je v občinah s povprečnim številom registriranih prebivalcev, dnevnih emigrantov ter brez domov za starostnike in mejnih prehodov, v povprečju 259 prebivalcev manj popisanih kot registriranih. V občini, ki ima tisoč prebivalcev več, je v povprečju 49 prebivalcev dodatno manj popisanih kot registriranih, pri enakem številu domov za starostnike, dnevnih emigrantov in številu mejnih prehodov in enaki višini dodane vrednosti na zaposlenega. Parcialni regresijski koeficient spremenljivke dnevni emigranti je enak 0,18, kar pomeni, da je ceteris paribus v občini v povprečju še 180 prebivalcev več v popisu 2002 kot v registru prebivalstva, če je v občini tisoč dnevnih emigrantov več.

Za *srednje gospodarsko uspešne* občine smo izračunali drugo regresijsko funkcijo, s pomočjo katere smo prišli do rezultatov, prikazanih v tretjem stolpcu tabele 15; medtem ko smo za *gospodarsko bolj uspešne* občine dobili rezultate, predstavljene v zadnjem stolpcu v tabeli 15. Iz spodnje tabele lahko odčitamo, da za srednje in gospodarsko bolj uspešne občine s

²² 20% občin ima manjšo dodano vrednost na zaposlenega v letu 2001 od 2.987,40 (v 1000 SIT), 80% pa večjo.

²³ 50% občin ima manjšo dodano vrednost na zaposlenega v letu 2001 od 3.993,50 (v 1000 SIT), 50% pa večjo.

²⁴ 80% občin ima manjšo dodano vrednost na zaposlenega v letu 2001 od 4.983,40 (v 1000 SIT), 20% pa večjo.

povprečnim številom registriranih prebivalcev in dnevnih emigrantov ter brez domov in mejnih prehodov velja, da je razlika med popisanim in registriranim številom prebivalcev v povprečju manjša kot pri manj uspešnih. Ravno tako se v gospodarsko uspešnejših občinah manjša vpliv števila prebivalcev in števila dnevnih emigrantov na razliko med popisanim in registriranim številom prebivalcev.

Tabela 15: Rezultati linearne regresijske funkcije za manj, srednje in bolj gospodarsko uspešne občine

Regresijski modeli	Manj uspešne	Srednje uspešne	Bolj uspešne
<i>Pojasnjevalne spremenljivke</i>	<i>Parcialni regresijski koeficienti</i>		
Konstanta	-259,1571	-225,45275	-192,2911
$(PREB_i - \overline{PREB})$	-0,04878874	-0,03956281	-0,03048542
DOM_i	120,881	120,881	120,881
$(DE_i - \overline{DE})$	0,18021522	0,13524255	0,09099402
$MEJA_i$	-19,674	-19,674	-19,674

Vir: lastni izračuni, 2004.

Še nadalje analiziramo, kako se spreminja vpliv na odvisno spremenljivko, če hkrati variramo po dve pojasnjevalni spremenljivki, in sicer centrirano število prebivalcev po registru in uspešnost občine (rezultati so prikazani v tabeli 16) ter centrirano število dnevnih emigrantov in uspešnost občine na drugi strani (rezultati so prikazani v tabeli 17). Tudi tokrat smo izbrali vrednosti 20., 50. in 80. centila kot predstavnike občin z majhno, srednjo in veliko vrednostjo omenjenih spremenljivk.

Tabela 16: Rezultati linearne regresijske funkcije za manj, srednje in gospodarsko bolj uspešne občine ter za majhne, srednje velike in velike občine²⁵

Spremenljivke	Manj uspešne	Srednje uspešne	Bolj uspešne	OBČINA
<i>konstanta</i>	118,5507039	80,83061747	43,7178915	Majhna
$(DE_i - \overline{DE})$	0,18021522	0,13524255	0,09099402	
<i>konstanta</i>	-4,338379408	-18,82012577	-33,6092685	Srednje velika
$(DE_i - \overline{DE})$	0,18021522	0,13524255	0,09099402	
<i>konstanta</i>	-438,1093268	-370,5651625	-304,1085794	Velika
$(DE_i - \overline{DE})$	0,18021522	0,13524255	0,09099402	

Vir: lastni izračuni, 2004.

Iz zgornje tabele je razvidno, če beremo po vrsticah s konstantami, da v velikih občinah večanje dodane vrednosti na zaposlenega znižuje število dodatno manj popisanih prebivalcev kot registriranih. Tako se ta povprečna razlika v velikih občinah zmanjša od skoraj 438 prebivalcev manj popisanih kot registriranih na 304 manj popisanih kot registriranih. V majhnih občinah pa se z večanjem gospodarske uspešnosti zmanjšuje število dodatno več popisanih kot registriranih prebivalcev, in sicer s 119 več popisanih kot registriranih prebivalcev na 44. Za srednje velike občine pa velja, da se število manj popisanih prebivalcev kot registriranih povečuje z večanjem gospodarske uspešnosti občine. Na drugi strani pa, če

²⁵ V tabelah 16 in 17 zaradi preglednosti nismo vključili parcialna regresijska koeficienta spremenljivk DOM_i in $MEJA_i$, ker sta enaka kot v izhodiščni regresijski funkciji, katere rezultati so prikazani v tabeli 13.

beremo po vrsticah s spremenljivko dnevnih emigrantov, večanje dodane vrednosti na zaposlenega v občini v povprečju zmanjšuje vpliv dnevnihi emigrantov na pozitivno razliko med popisnim in registriranim številom prebivalcev. Pozitivna razlika pomeni, da je več oseb zabeleženih po popisu kot po registru prebivalstva. Če gledamo po stolpcih tabele 16 vrednosti za konstanto, pa vidimo, da se z večanjem števila prebivalcev v občini povprečna razlika med popisanimi in v registru evidentiranimi, ki je pozitivna in pomeni več popisanih kot registriranih, zmanjšuje in se celo v srednje velikih in velikih občinah spreobrne v negativno, kar pomeni povprečno manj popisanih kot registriranih. Te ugotovitve se nanašajo na občine brez domov in meja ter s povprečnim številom dnevnihi emigrantov.

Tabela 17: Rezultati linearne regresijske funkcije za manj, srednje in gospodarsko bolj uspešne občine ter za občine z majhnim, srednje velikim in velikim številom dnevnihi emigrantov

Spremenljivke	Manj uspešne	Srednje uspešne	Bolj uspešne	OBČINA
<i>konstanta</i>	-552,7235866	-415,6797003	-280,8424645	Majhno centrirano število dnevnihi emigrantov
$(PREB_i - \overline{PREB})$	-0,04878874	-0,03956281	-0,03048542	
<i>konstanta</i>	-440,2692893	-331,2883491	-224,062196	Srednje centrirano število dnevnihi emigrantov
$(PREB_i - \overline{PREB})$	-0,04878874	-0,03956281	-0,03048542	
<i>konstanta</i>	-265,8569994	-200,4006092	-135,9981835	Veliko centrirano število dnevnihi emigrantov
$(PREB_i - \overline{PREB})$	-0,04878874	-0,03956281	-0,03048542	

Vir: lastni izračuni, 2004.

Če beremo po stolpcih za konstanto, lahko iz tabele 17 odčitamo, da v gospodarsko bolj uspešnih občinah (predstavljene so v zadnjem stolpcu) večanje števila dnevnihi emigrantov znižuje povprečno razliko med popisanimi in v registru evidentiranimi prebivalci, ki je negativna in pomeni manj popisanih prebivalcev kot registriranih. Tako se ta povprečna razlika zmanjša od skoraj 281 manj popisanih kot registriranih na 136 manj popisanih kot registriranih. Ta trend velja tudi v manj in srednje uspešnih občinah. Če pa gledamo po vrsticah tabele 17 za konstanto, vidimo, da se z večanjem gospodarske uspešnosti ravno tako zmanjšuje povprečna razlika med popisanimi in registriranimi prebivalci, pri čemer je popisanih manj kot registriranih. Te ugotovitve se nanašajo na občine brez domov in mejnih prehodov ter s povprečnim številom prebivalcev. Iz tabele 17 je razvidno tudi, če beremo po vrsticah s spremenljivko število registriranih prebivalcev, da z večanjem gospodarske uspešnosti v občini v povprečju slabi vpliv števila prebivalcev na negativno razliko med popisnim in registriranim številom prebivalcev. Z negativno razliko je mišljeno manjše število prebivalcev po popisu od števila prebivalcev po registru. Ta ugotovitev velja pri nespremenjenem številu domov in mejnih prehodov.

6.3. Razprava

Dejstvo je, da obstajajo odstopanja med popisnim in registrskim številom prebivalstva Slovenije. Ključni razlog za to odstopanje je prav gotovo *razlika v opredelitvi prebivalstva* za popisno demografsko statistiko, ki temelji na popisnih podatkih, in tekočo demografsko statistiko, ki temelji na registrskih podatkih o številu prebivalcev Slovenije. Zaradi razlike v

uporabi definicije prebivalstva in dejstva, da državljani RS in tujci *svojih odhodov iz naše države ne prijavljajo*, smo pričakovali, da je bilo na ravni Slovenije kot celote 31. marca 2002 zabeleženih manj prebivalcev po popisu 2002 kot registru. V skladu z našimi pričakovanji smo ugotovili, da je bilo na ravni Slovenije kritičnega trenutka s popisno statistiko 30.825 oziroma 1,55 % prebivalcev manj prešteti kot z registrsko statistiko prebivalstva. Tudi na ravni občin smo iz istih razlogov pričakovali, da je v večini občin prešteti manj prebivalcev po popisu kot po registru. Dejansko je bila le nekaj več kot desetina občin takih, v katerih je bilo večje število prebivalcev popisanih od registriranih.

Na ravni občin smo pričakovali tudi, da se z večanjem števila prebivalstva v občini v povprečju povečuje tudi razlika v številu popisanih in registriranih prebivalcev, pri čemer je popisanih prebivalcev manj kot registriranih. V skladu s temi pričakovanji smo ugotovili, da so bile med prvimi petimi občinami z največjim številom prebivalcev kar štiri take, ki jih najdemo tudi med 5 občinami z največjo razliko. To so Ljubljana, Maribor, Celje, in Koper. Naša pričakovanja je potrdil tudi regresijski model, ki kaže, da je bilo v občini s čim večjim številom prebivalcev v povprečju dodatno manj prebivalcev popisanih kot registriranih pri enakem številu dnevnih emigrantov, mejnih prehodov, domov za starostnike in enaki višini dodane vrednosti na zaposlenega.

Pomembna odstopanja med popisno in registrsko statistiko prebivalstva zasledimo v občinah z *domovi za starostnike*. Pričakovali smo, da je v občinah s čim večjim številom domov tudi dodatno več oseb popisanih kot registriranih. Naše predvidevanje je potrdil regresijski model, iz katerega izhaja, da je v občini, ki ima čim večje število domov za starostnike, v povprečju tem več oseb popisanih kot registriranih pri nespremenjeni dodani vrednosti na zaposlenega, številu dnevnih emigrantov, številu registriranih prebivalcev in mejnih prehodov. Vseh pet občin, ki so v starostnem razredu 85 let in več zabeležile največje odstopanje popisnega števila prebivalstva od registriranega; pri čemer je bilo popisnega prebivalstva več kot registriranega, je imelo domove za starostnike. Te občine so Polzela, Preddvor, Izola, Dravograd in Murska Sobota.

Dnevni emigranti, ki na delo odhajajo v drugo občino, to je iz »bivalne občine« v »delovno občino«, so naslednji dejavnik, ki pojasnjuje odstopanja med popisnim in registrskim številom prebivalstva. Pričakovali smo, da bo v občini, ki ima čim večje število dnevnih emigrantov, v povprečju tem manjše število popisanih oseb kot registriranih. Naša domneva je temeljila na ideji, da vsi dnevni emigranti dejansko ne potujejo na delo v »delovno občino«, temveč v tej občini dejansko tudi živijo, prebivališče pa imajo formalno prijavljeno v »bivalni občini«. Če predpostavljamo, da so dnevni emigranti predvsem mlajše osebe in moškega spola, lahko rečemo, da so izračuni potrdili naša pričakovanja, saj kažejo, da je največja nekonsistentnost med obravnavanimi podatki ravno pri moškem prebivalstvu med 25. in 29. letom starosti. Kljub temu multipli linearni regresijski model ni potrdil naših pričakovanj. Razlago lahko iščemo v tem, da naša domneva velja predvsem za »bivalne« in »delovne« občine«, med katerima je velika razdalja. Takih dnevnih emigrantov pa je relativno malo.

Na nekonsistentnost med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalcev vpliva tudi *gospodarska uspešnost občine*. Naša pričakovanja je potrdila primerjava treh regresijskih modelov, izpeljanih iz izhodiščnega, in sicer prvi model za gospodarsko manj uspešne občine, drugi model za srednje uspešne občine in tretji model za gospodarsko bolj uspešne občine. Povprečna razlika med popisnim in registriranim številom prebivalcev se namreč z večjo gospodarsko uspešnostjo zmanjšuje v občinah s povprečnim številom registriranih prebivalcev, dnevnih emigrantov ter brez domov za starostnike in mejnih prehodov. Ravno tako v uspešnejših občinah v povprečju slabi vpliv števila registriranega prebivalstva na negativno razliko med popisnim in registriranim številom prebivalcev. Negativna razlika pomeni, da je manj oseb po popisu kot po registru prebivalstva. Tudi tokrat model ni potrdil pričakovanega vpliva dnevnih emigrantov na obravnavano razliko, saj je primerjava med modeli pokazala, da imajo dnevni emigranti v občinah ne glede na uspešnost pozitiven vpliv na razliko med popisanim in registriranim številom prebivalstva. Pozitiven vpliv pomeni, da je v občini več prebivalcev prešteti po popisu kot po registru. Poleg tega je primerjava med modeli pokazala, da ta pozitiven vpliv slabi, kar je tudi v nasprotju z našimi pričakovanji.

Med dejavnike, ki vplivajo na razliko med popisnim in registrskim številom prebivalcev, smo vključili še *število mejnih prehodov*. Ker so obmejne občine »na prepihu«, kar pomeni, da je tok migracij intenziven, posledica tega pa tem več neregistriranih odhodov iz naše države, smo pričakovali v občinah s čim večjim številom mejnih prehodov v povprečju dodatno manj popisanih prebivalcev kot registriranih. To je potrdil tako regresijski model kakor tudi izračuni relativnih razlik, ki kažejo, da je največja tovrstna razlika dosežena v Osilnici, Razkrižju, Zavrču in Kostelu. Vse štiri občine imajo skupno značilnost to, da se nahajajo ob državni meji.

Za dejavnike, ki so vključeni v regresijski model, lahko rečemo, da v veliki meri pojasnjujejo odstopanje med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalcev Slovenije po slovenskih občinah, saj je 89,30 odstotkov variabilnosti razlike med popisnim in registrskim številom prebivalstva v posameznih občinah pojasnjene z linearnim vplivom v model vključenih neodvisnih spremenljivk.

Če želi Slovenija nadaljevati z registrsko usmeritvijo in s tem po vzoru nordijskih držav preiti na izvajanje vsakoletnih popisov s pomočjo registrskih podatkov, se mora zavedati, da z registrskim popisom ne bo zbrala enakih podatkov kot z anketnim popisom. Že analiza na ravni občin, torej na osnovi agregiranih podatkov, nam je namreč odkrila, da so se popisni podatki od registrskih razlikovali za kar okrog 34 tisoč oziroma 1,72 % prebivalcev Slovenije. Te razlike namreč opozarjajo na razlike v uporabi različnih opredelitev prebivalstva za popisne in registrske podatke. Zato bi SURS-u kot izvajalcu popisov zgoraj ugotovljeni dejavniki, ki pojasnjujejo razhajanja med popisnim in registrskim številom prebivalstva, lahko koristili kot osnova za presojo ustreznosti registrskih podatkov po posameznih občinah za e-popis. V občinah, ki so kritične z vidika zgoraj omenjenih dejavnikov, bi kazalo pomanjkljivo registrsko pokritost populacije dopolniti s popisom na terenu, s kakimi drugimi, na primer vzorčnimi raziskavami na terenu ali pa z modeliranjem podatkov na osnovi

preteklih raziskav o skladnosti popisnih in registrskih podatkov. Na drugi strani pa obstajajo tudi možnosti za še nadaljnje izboljšanje CRP-ja in približanje tega registra statističnim potrebam. Pri registrskih podatkih bi bilo za statistične namene koristno predvsem zmanjšanje »precenjenosti« štrevila prebivalcev Slovenije, saj veliko oseb, evidentiranih v CRP-ju, dejansko ne živi v Sloveniji. To bi lahko dosegli z uvedbo motivacijskih mehanizmov, ki bi prebivalce Slovenije spodbudili k prijavi resničnih podatkov. Poleg tega pa bi lahko upravljavec CRP-ja preveril, zakaj prihaja do razlik v opredelitvi osnovnih kategorij prebivalstva in ali obstajajo možnosti za prikazovanje podatkov o številu prebivalstva Slovenije, ki bi bili bolj skladni s statističnimi potrebami. Kompromisna rešitev bi lahko bila tudi uvedba dodatnih podatkov, ki bi omogočili zmanjšanje razhajanj med podatki, zbranih na terenu, in podatki, zbranih s pomočjo različnih administrativnih evidenc.

7. SKLEP

Danes so človeški viri nedvomno najpomembnejši dejavnik gospodarskega razvoja. Zato si prav gotovo vsaka država želi imeti podatke o številu, strukturi in značilnostih svojega prebivalstva, s pomočjo katerih bi lažje načrtovala bodoči družbeni, gospodarski in politični razvoj. Običajno se za osnovne podatke o prebivalstvu uporabljata dva vira, klasični popisi prebivalstva na terenu in registri prebivalstva. *Klasični popisi na terenu* so najboljši možni vir podatkov o številu prebivalcev, s pomočjo katerega se zberejo vsebinsko izčrpni in mednarodno primerljivi podatki vsakega posameznika določene države. Kljub temu pa je izvedba klasičnih popisov draga statistična akcija, zato se izvajajo le vsakih deset let in tako ne zagotavljajo ažurnih podatkov o prebivalstvu. Prav tako so za tradicionalni način zbiranja podatkov značilne napake štetja in sporočilne napake, zaradi katerih podatki niso povsem točni. Zaradi navedenih slabosti se vse več držav zateka k uporabi drugega vira podatkov. To so *registri prebivalstva*, ki so v nordijskih državah popolnoma nadomestili klasične popise na terenu, spet v drugih državah pa se uporabljajo kot dopolnilo oziroma pripomoček pri izvedbi tradicionalnega popisa. Slovenija je registrsko usmerjena država, vendar po razvitosti registrske organizacije sodi še v to drugo skupino držav. Kljub temu so popisi prebivalstva in registri prebivalstva v tesni obojestranski povezavi. Podatki popisov so bili po drugi svetovni vojni večkrat uporabljeni za vzpostavitev registrov prebivalstva in drugih registrov ter njihovo dopolnitev. Na drugi strani pa so se tudi registrski podatki uporabili pri izvedbi zadnjih treh popisov. SURS je popis v letu 2002 izvedel z največjo možno uporabo podatkov iz različnih administrativnih in drugih statističnih registrov, kar je prineslo ogromno koristi, in sicer racionalno porabo finančnih sredstev in časa, razbremenitev popisovalcev in popisanih oseb, racionalizacijo postopkov zajemanja in obdelovanja podatkov ter kontrolo. Tako je mogoče pričakovati, da bo po vzoru nordijskih držav v prihodnosti prešla na tako imenovani vsakoletni e-popis in tako popolnoma opustila primarni način zbiranja podatkov o prebivalstvu. Pri tem se je potrebno zavedati omejitev registrskih podatkov. Ti podatki so resda ažurnejši od popisnih, vendar pa so po vsebini skromnejši, poleg tega pa temeljijo na zakonsko sprejetih opredelitvah osnovnih kategorij prebivalstva in formalnih statusih, ne pa na mednarodnih priporočilih in dejanskem stanju.

Posledica različnih opredelitev prebivalstva Slovenije po popisni in tekoči statistiki so razlike v številu, razmestitvi in strukturah prebivalcev na kritični trenutek. Opredelitvi se razlikujeta predvsem v tem, da so v popisni statistiki vključene vse osebe, ki vsaj eno leto živijo v Sloveniji, v tekoči pa samo tiste osebe, ki so prijavljene in ki v Sloveniji živijo vsaj tri mesece. Tako je bilo ob zadnjem popisu 31. marca 2002 na ravni Slovenije s popisno statistiko prešteti 30.825 oziroma 1,55 % prebivalcev manj kot z tekočo statistiko prebivalstva. Analiza na ravni občin je odkrila še večje odstopanje, saj so se popisni podatki od registrskih razlikovali za kar okrog 34 tisoč oziroma 1,72 % prebivalcev Slovenije. Razlika bi bila še večja, če bi imeli možnost ugotavljati razlike ne le na osnovi agregiranih podatkov, pač pa na osnovi individualnih podatkov.

Na ravni občin smo poskušali pokazati, s katerimi dejavniki lahko pojasnimo razlike med popisanim in registriranim številom prebivalstva. Med te dejavnike smo uvrstili prisotnost domov za starostnike, gospodarsko uspešnost občine, zaradi katerih smo v občini pričakovali več popisanih kot registriranih prebivalcev. Prisotnost večjega števila prebivalcev, dnevnih emigrantov in mejnih prehodov pa naj bi vplivala v smeri manjšega števila popisanih kot registriranih prebivalcev v občini. Končni vpliv na odstopanja na ravni občin je odvisen od smeri in intenzivnosti dejavnikov. Vsa naša pričakovanja so podkrepili tudi rezultati multiple linearne regresije z izjemo domneve o dnevnih emigrantih. Za dejavnike, ki so vključeni v regresijski model, lahko rečemo, da v veliki meri pojasnjujejo odstopanje med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalcev Slovenije po slovenskih občinah, saj je 89,30 odstotkov variabilnosti razlike med popisnim in registrskim številom prebivalstva v posameznih občinah pojasnjene z linearnim vplivom v model vključenih neodvisnih spremenljivk.

Če želi Slovenija nadaljevati z registrsko usmeritvijo in s tem po vzoru nordijskih držav preiti na izvajanje vsakoletnih e-popisov, se mora zavedati, da z registrskim popisom ne bo zbrala enakih podatkov kot s tradicionalnim popisom. Zato bi lahko SURS-u, kot izvajalcu popisov prebivalstva naše ugotovitve iz teoretične in empirične analize služile kot ena od osnov za presojo ustreznosti registrskih podatkov za e-popis in za identifikacijo dejavnikov, ki pojasnjujejo odstopanja med popisnim in registrskim številom prebivalstva Slovenije. V občinah, ki so kritične z vidika ugotovljenih dejavnikov, bi lahko SURS pomanjkljivo registrsko pokritost populacije dopolnil z vzorčnimi raziskavami na terenu ali pa z modeliranjem podatkov na osnovi preteklih raziskav o skladnosti popisnih in registrskih podatkov. Na drugi strani pa bi lahko upravljavec CRP-ja še nadalje izboljšal CRP in tako podatke iz tega registra prilagodil tudi statističnim potrebam. To bi lahko dosegli z uvedbo motivacijskih mehanizmov, ki bi prebivalce Slovenije spodbudili k prijavi resničnih podatkov. Poleg tega pa bi lahko upravljavec CRP-ja preveril, zakaj prihaja do razlik v opredelitvi osnovnih kategorij prebivalstva in ali obstajajo možnosti za prikazovanje podatkov o številu prebivalstva Slovenije, ki bi bili bolj skladni s statističnimi potrebami.

8. LITERATURA

1. Banovec Tomaž: Registrska orientacija države in dejavnost državne statistike. Slovenija, statistika, Evropska unija. Radenci 1994. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za statistiko in Statistično društvo Slovenije, 1994, str. 71-83.
2. Banovec Tomaž: Uporaba administrativnih virov za statistični namen. Gospodarski Vestnik, Ljubljana, 1997. [URL://www.gvrevija.com/arhiv/index.php?id_clanka=35110&page=1], 20.02.1997.
3. Banovec Tomaž: The use of administrative sources for statistics and international comparability: Slovenia - records and national statistics. Statistična omrežna sodelovanja za večjo evropsko usklajenost in kakovostno sodelovanje. Statistični dnevi 2000. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2000, str. 61-69.
4. Banovec Tomaž: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Sloveniji prestavljen v leto 2002. Statistična sporočila, Ljubljana, XII (2001), 1-2, str. 8-10.
5. Banovec Tomaž: Popišimo se - prihodnost smo mi. Sporočila o Popisu 2002, Ljubljana, 2002, 1, str. 1-2.
6. Dolenc Danilo et al.: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji leta 2002: navodila za popisovanje. Metodološko gradivo št. 2. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2002. 162 str.
7. Dolenc Danilo, Lipovšek Boris: Popis 2002 - nov pristop in inovativnost pri procesiranju podatkov. Vključevanje in povezovanje statistike v informacijsko družbo. 12. Statistični dnevi 2002. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2002a, str. 462-475.
8. Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev. Zgodovina agrarnih panog. I zvezek. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1976. 651 str.
9. Griffin Tom: The census in Europe. Statistical Journal of the United Nations ECE 16. Geneva, 1999, str. 223-230.
10. Kričej Dušan: E-uprava na dlani. Poslovanje z državno upravo po internetu danes in jutri. Ljubljana: Pasadena, 2002. 103 str.
11. Križman Irena: Statistični urad se pospešeno pripravlja na Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Sloveniji v leto 2002. Statistična sporočila, Ljubljana, XII (2001), 4, str. 43-44.
12. Malačič Janez: Prebivalstvo Slovenije po popisih in registru prebivalstva. Vključevanje in povezovanje statistike v informacijsko družbo. 12. statistični dnevi 2002. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2002, str. 253-258.
13. Malačič Janez: Demografija: teorija, analiza, metode in modeli. Peta izdaja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2003. 478 str.
14. Meisalo Leena: The Association on Finnish Local and Regional Authorities. Regno 2003, 2003. [URL: <http://www.ebaltics.com/QuickPlace/regno2003/main.nsf?OpenDatabase>], 11.06.2004.
15. Oblak - Flander Apolonija: Popis 2002: priprave, izvedba in popisne aktivnosti. Vključevanje in povezovanje statistike v informacijsko družbo. 12. Statistični dnevi 2002.

- Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2002, str. 227-237.
16. Pečar Janja: Izbrani socio - ekonomski kazalniki po regijah: delovni zvezek 5/2003. Ljubljana: Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 2003. 199 str.
 17. Pfajfar Lovrenc: Ekonometrija 1.del. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1995. 117 str.
 18. Redfern Philip: Population Registrs: Some Administrative and Statistical Pros and Cons. *Journal of the Statistical Society A* (152). London: Royal Statistical Society, 1989, str. 1-41.
 19. Robinson Gregory et al.: Findings From Census 2000: Demographic Analysis. *Proceedings of the Annual Meeting of the American Statistical Association*. Atlanta, 2001.
 20. Routsalainen Kaija: Use of administrative data in population censuses - definition of main type of activity as an example. Helsinki, 2002. [URL: <http://www.unece.org/stats/documents/2002/05/sde/19.e.pdf>], 04.04.2002.
 21. Rovan Jože, Turk Tomaž: Analiza podatkov s SPSS za Windows. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 262 str.
 22. Senjur Marjan: Razvojna ekonomika. Teorije in politike gospodarske rasti in razvoja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 732 str.
 23. Skočić Gordana: Centralni register prebivalstva - sodoben administrativni register. Slovenija - statistika - Evropska unija. Zbornik Posvetovanja statistikov. Radenci 1994. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za statistiko in Statistično društvo Slovenije, 1994, str. 104-109.
 24. Smrekar Tomaž: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji leta 2002. Bilten statističnega društva Slovenije, Ljubljana, XXV (2002), 47, str. 9-13.
 25. Štuhec Snježana: Centralni register prebivalstva Republike Slovenije. Informacijske storitve za lokalno samoupravo. Zbornik referatov seminarja. Ljubljana: Slovensko društvo Informatika, 1995, str. 244-249.
 26. Trnovšek Bojan et al.: Letno poročilo oddelka za registracijo prebivalstva za leto 2000. Zbornik gradiv s strokovnih posvetovanj o zakonu o prijavi prebivališča. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2001, str. 81-97.
 27. Trnovšek Bojan: E-centralni register prebivalstva, e-matične knjige in možnosti inkorporacije digitalnega potrdila na identifikacijski dokument. Pravnosistemski vidiki informacijske družbe. Ljubljana: Inštitut za javno upravo in Ministrstvo za informacijsko družbo, 2002, str. 73-83.
 28. Tršinar Irena: Natančna identifikacija v obliki večnamenske osebne številke varuje zasebnost. *Statistična sporočila*, Ljubljana, XII (1995), 4, str. 2-7.
 29. Tršinar Irena, Potisek Marjan: Uporabnost podatkov Centralnega registra prebivalstva. *Informatika v državnih organih*. INDO '97. Zbornik referatov. Portorož: Kongresni center Bernardin, 1997, str. 336-345.
 30. Tršinar Irena: Vsebinska in tehnična prenova Centralnega registra prebivalstva. *Dnevi slovenske informatike*. Zbornik posvetovanja. Ljubljana: Slovensko društvo Informatika, 1997a, str. 302-312.

31. Tršinar Irena: Centralni register prebivalstva: oris razvoja, komentar zakona in prevod v angleški jezik. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije, 1999. 194 str.
32. Tršinar Irena: Centralni register prebivalstva. Bilten slovenskega rodoslovnega društva Drevesa, Škofja Loka, 7 (2000), 3-4, str. 16-19.
33. Tršinar Irena: Sodelovanje registrov prebivalstva pri popisih s posebnim ozirom na vzpostavitev registra gospodinjstev. Zbornik gradiv s strokovnih posvetovanj o zakonu o prijavi prebivališča. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2001, str. 63-71.
34. Tršinar Irena: CRP - osnova za povezovanje javnih evidenc na področju prebivalstva. Posvetovanje informatikov v javni upravi. INDO 2003. Zbornik referatov. Bernardin: Kongresni center GH Emona Bernardin, 2003, str. 245-253.
35. Vertot Nelka: Poskusni popis prebivalstva '98 - priprava na rednega leta 2001. Statistična podpora pogajanjem Republike Slovenije z Evropsko unijo in strukturni skladi. Statistični dnevi 1998. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 1998, str. 247-256.
36. Vertot Nelka et al.: Priporočila za popise prebivalstva in stanovanj okoli leta 2000 v državah članicah Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo. Metodološko gradivo, št. 7. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 1999. 82 str.
37. Vertot Nelka, Ilić Milena: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Sloveniji v letu 2001 v luči popisov prebivalstva na slovenskem v preteklosti in prihodnosti. Statistična omrežna sodelovanja za večjo evropsko usklajenost in kakovostno sodelovanje. Statistični dnevi 2000. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2000, str. 497-506.
38. Vertot Nelka: Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Sloveniji v letu 2002 - nov izziv za statistike ter nove možnosti za analitike in raziskovalce. Novo tisočletje - pripravljenost statistike na razumevanje in merjenje novih pojavov. 11. Statistični dnevi 2001. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2001, str. 511-518.
39. Vertot Nelka et al.: Popisi na Slovenskem 1948-1991 in Popis 2002. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2001a, 69 str.
40. Vertot Nelka: Popisi na ozemlju Slovenije od 1921 do 1991 in kje najti rezultate le-teh v tiskani obliki. Statistična sporočila, Ljubljana, XII (2001b), 1-2, str. 10-12.
41. Vertot Nelka: Kratka zgodovina popisov prebivalstva na Slovenskem. Sporočila o Popisu 2002, Ljubljana, 2002, 1, str. 4-5.
42. Vertot Nelka: Uporabnost podatkov, zbranih v Sloveniji s popisom prebivalstva 2002. Vključevanje in povezovanje statistike v informacijsko družbo. 12. statistični dnevi 2002. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije in Statistično društvo Slovenije, 2002a, str. 211-220.

9. VIRI

1. Conference of European Statisticians: The role of population registers in censuses. [URL: <http://www.unece.org/stats/documents/1999/03/registers/30.e.pdf>], 29.01.1999.
2. Conference of European Statisticians: Possibilities of using administrative registers to perform the Population Census in Belgium. [URL: <http://www.unece.org/stats/documents/1999/03/registers/21.e.pdf>], 15.02.1999a.
3. Historical Census Browser. [URL: <http://fisher.lib.virginia.edu/collections/stats/histcensus/background/>], 03.06.2004.
4. Interno gradivo Statističnega urada Republike Slovenije, 15.04.2004.
5. Interno gradivo Statističnega urada Republike Slovenije, 30.07.2004a.
6. Košmelj Blaženka et al.: Statistični terminološki slovar. Razširjena izdaja z dodanim slovarjem ustreznikov v angleščini. Ljubljana: Statistično društvo Slovenije in Študentska založba, 2002. 197 str.
7. Ministrstvo za delo, socialo in družino, marec, 2004. [URL: http://www.gov.si/mddsz/sociala/seznam_domovi_stari.htm], 17.06.2004
8. Popis 2002. [URL: <http://www.stat.si/popis2002/si/default.html>], 12.08.2004.
9. Popis 2002. [URL: <http://sigov.si/popis2002/obcina.html>], 12.02.2004a.
10. Popis 2002. [URL: <http://stat.si/pxweb/temp/OBC-21200497203881.xls>], 12.08.2004b.
11. Predstavitev slovenskih meja in mejnih prehodov. [URL: <http://www.policija.si/si/organiziranost/uup/meja/prehodi/.html>], 23.07.2004.
12. Principles of official statistics. United Nations Economic Commission for Europe. [URL: <http://www.unece.org/stats/archive/docs.fp.e.htm>], 15.4.1992.
13. Kapital. [URL: <http://www.revijakapital.com/kapital/novice.php?novica=1882>], 04.03.2004.
14. Sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o obmejnem prometu in sodelovanju. [URL: [http://193.2.236.78/dato3.nsf/ol/030403104207D/\\$file/brosura.doc](http://193.2.236.78/dato3.nsf/ol/030403104207D/$file/brosura.doc)], 15.07.2004.
15. Statistične informacije, št. 296. Prebivalstvo, št. 5. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2002. 73 str.
16. Statistične informacije, št. 93. Prebivalstvo, št. 3. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije, 2003. 71 str.
17. U.S. Census Bureau. [URL: http://www.census.gov/PressRelease/www/release/archives/census_2000/000613html], 02.07.2004.
18. U.S. Census Bureau. [URL: <http://www.census.gov/Press-Release/www/1999/cb99-cn43.html>], 02.07.2004a.
19. Zakon o Centralnem registru prebivalstva (Uradni list RS, št. 1/1999).
20. Zakon o popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v Republiki Sloveniji v letu 2002 (Uradni list RS, št. 66/00, št. 26/01 in št. 22/2002).

10. PRILOGA

Tabela 1: Zgodovinski pregled popisov prebivalstva na Slovenskem ozemlju

POPIS	OSEBE	KRITIČNI TRENUTEK	OZEMLJE
Popis prebivalstva v letu 1754 (»terezijanski popis«)	/ ¹	/	Habsburška Avstrija
Popisi prebivalstva v letih 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769.	/	/	Habsburška Avstrija
Popisi prebivalstva v letih 1770, 1773, 1776, 1779 (»vojaška konskripcija«).	Stalno (domače) prebivalstvo	/	Habsburška Avstrija
Popis prebivalstva v letu 1857	Stalno (domače) prebivalstvo	31.10.1857	Habsburška Avstrija
Popis prebivalstva v letu 1869	Prisotno prebivalstvo	31.12.1869	Avstro-Ogrska
Popis prebivalstva v letu 1880	Prisotno prebivalstvo	31.12.1880	Avstro-Ogrska
Popis prebivalstva v letu 1890	Prisotno prebivalstvo	31.12.1890	Avstro-Ogrska
Popis prebivalstva v letu 1900	Prisotno prebivalstvo	31.12.1900	Avstro-Ogrska
Popis prebivalstva v letu 1910	Prisotno prebivalstvo	31.12.1910	Avstro-Ogrska
Popis prebivalstva Kraljevine Jugoslavije v letu 1921	Prisotno prebivalstvo	31.01.1921	Kraljevina SHS (v primerjavi z današnjim Slovenskim ozemljem, nista bili vključeni Slovenska Primorska in Koroška; Prekmurje je bilo vključeno)
Popis prebivalstva, poljedelskih gospodarstev in domače živine v letu 1931	Prisotno prebivalstvo	31.03.1931	Kraljevina SHS: Slovenska Primorska in Koroška nista bili vključeni, Prekmurje je bilo vključeno.
Popis prebivalstva Federativne narodne republike Jugoslavije v letu 1948 (»kratek popis«)	Stalno prebivalstvo	15.03.1948 ob polnoči	Jugoslavija (na novo sta vključeni še Slovensko Primorje in Istra ²)
Popis prebivalstva Federativne narodne republike Jugoslavije v letu 1953	Stalno prebivalstvo	31.03.1953 ob polnoči	Jugoslavija s Slovenskim Primorjem in Istro
Popis prebivalstva Federativne narodne republike Jugoslavije v letu 1961	Stalno prebivalstvo	31.03.1961 ob polnoči	Jugoslavija in slovenski del cone B Svobodnega tržaškega območja ³
Popis prebivalstva Socialistične federativne narodne republike Jugoslavije v letu 1971	Stalno prebivalstvo	31.03.1971 ob polnoči	Jugoslavija (vključeno celotno ozemlje današnje Slovenije)
Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 1981	Stalno prebivalstvo	31.03.1981 ob polnoči	Jugoslavija (vključeno celotno ozemlje današnje Slovenije)
Popis prebivalstva, gospodinjstev, stanovanj in kmečkih gospodarstev v Republiki Sloveniji v letu 1991	Stalno prebivalstvo	31.03.1991 ob polnoči	Jugoslavija (vključeno celotno ozemlje današnje Slovenije)
Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 2002	Običajno prebivalstvo	31. 03. 2002 ob polnoči	Slovenija (vključeno celotno ozemlje današnje Slovenije)

Vir: Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev, 1967, str. 35-36; Tršinar, 2001, str. 64-66; Vertot, 2000, str. 500-502; Vertot, 2002, str. 4-5.

¹ V tabeli 1 v prilogi oznaka / pomeni, da ni pojava.

² Slovensko Primorje in Istra postaneta del Jugoslavije februarja leta 1947.

³ V popisu 1961 in ostalih popisih (v letih 1971, 1981, 1991, 2002) je bilo vključeno celotno ozemlje današnje Slovenije, saj je bil Slovenski del cone B Svobodnega tržaškega območja priključen Jugoslaviji leta 1954.

Tabela 2: Zgodovinski pregled obojestranskih povezav popisov prebivalstva in registrov prebivalstva na Slovenskem ozemlju

POPIS	PODATKI	ODNOS POPISI-REGISTRI
Popis prebivalstva 1754	Spol, starostna skupina, zakonski stan	/
Popisi prebivalstva 1761, 1762, 1763, 1764, 1765, 1766, 1767, 1768, 1769.	Število rojstev, porok in umrlih, rodbine z lastnimi hišami, rodbine brez njih in celotno prebivalstvo, socialna struktura oz. poklici prebivalstva, starostna struktura, zakonski stan, spol.	/
Popisi prebivalstva 1770, 1773, 1776, 1779	Število rojstev, smrti (ločeno po spolu), porok; podrobni podatki o moškem prebivalstvu: starost, stan, poklic.	/
Popis prebivalstva 1857	Ime, priimek vseh stanujočih oseb, datum rojstva, kraj rojstva, verska pripadnost, poklic, stan, prisotnost.	/
Popis prebivalstva 1869	Priimek in ime vseh stanujočih oseb, sorodstveno razmerje z imetnikom stanovanja, spol, datum in kraj rojstva, domovinsko pravico in državljanstvo, veroizpoved, rodbinski stan, glavni poklic in pridobitnost oz. vir preživljanja in zaslužka.	/
Popis prebivalstva 1880	Priimek in ime vseh stanujočih oseb, sorodstveno razmerje z imetnikom stanovanja, hišni lastniki, spol, datum in kraj rojstva, domovinska pravica in državljanstvo, veroizpoved, občevalni jezik, rodbinski stan, glavni poklic in pridobitnost oz. vir preživljanja in zaslužka, pismenost, postranski zaslužek, telesne in duševne hibe, prebivališče neprisotne osebe.	/
Popis prebivalstva 1890	Priimek in ime vseh stanujočih oseb, sorodstveno razmerje z imetnikom stanovanja, hišni lastniki, spol, datum in kraj rojstva, domovinska pravica in državljanstvo, veroizpoved, občevalni jezik, rodbinski stan, glavni poklic in pridobitnost oz. vir preživljanja in zaslužka, pismenost, postranski zaslužek, telesne in duševne hibe, prebivališče neprisotne osebe, število in vrsta prisotnih oseb.	/
Popis prebivalstva 1900	Priimek in ime vseh stanujočih oseb, sorodstveno razmerje z imetnikom stanovanja, hišni lastniki, spol, datum in kraj rojstva, domovinska pravica in državljanstvo, veroizpoved, občevalni jezik, rodbinski stan, pismenost, glavni poklic in pridobitnost oz. vir preživljanja in zaslužka, postranski zaslužek, prebivališče neprisotne osebe, ime in naslov delodajalca, dejavnost delodajalca, način izvrševanja dejavnosti, telesne in duševne hibe, število in vrsta prisotnih oseb.	/
Popis prebivalstva 1910	Priimek in ime vseh stanujočih oseb, sorodstveno razmerje z imetnikom stanovanja, hišni lastniki, spol, datum in kraj rojstva, domovinsko pravico in državljanstvo, veroizpoved, občevalni jezik, rodbinski stan, glavni poklic in pridobitnost oz. vir preživljanja in zaslužka, pismenost, postranski zaslužek, ime in naslov delodajalca, dejavnost delodajalca, način izvrševanja dejavnosti, prebivališče neprisotne osebe, število in vrsta prisotnih oseb, telesne in duševne hibe, vprašanja o stanovanjskih razmerah posameznega stanovanja (o št. gospodinjstev v stanovanju, legi stanovanja, št. sob, višine, višini letne najemnine ipd.).	/
Popis prebivalstva 1921	Priimek in ime, naselje, ulica in hišna številka, datum in kraj rojstva, spol, zakonski stan, veroizpoved, materni jezik, pismenost, državljanstvo, telesne in duševne motnje.	/
Popis prebivalstva, 1931	Priimek in ime, naselje, ulica in hišna številka, datum in kraj rojstva, spol, zakonski stan, narodna pripadnost, veroizpoved, materni jezik, pismenost, poklic, položaj, dela, ki jih je oseba občasno opravljala v preteklem letu, državljanstvo, telesne in duševne motnje.	/

POPIS	PODATKI	ODNOS POPISI-REGISTRI
Popis prebivalstva 1948	Priimek in ime, naselje, ulica in hišna številka, datum in kraj rojstva, spol, ali oseba od rojstva živi v naselju stalnega prebivališča, zakonski stan, število živorojenih otrok, narodna pripadnost, vrsta, naziv dokončane šole, pismenost, poklic, ali ima oseba dohodke in katere, poklic vzdrževalca, položaj, ali je oseba stalni prebivalec naselja, v katerem je popisana, državljanstvo, sektor.	/
Popis prebivalstva 1953	Priimek in ime, naselje, ulica in hišna številka, datum in kraj rojstva, spol, ali oseba od rojstva živi v naselju stalnega prebivališča, zakonski stan, število živorojenih otrok, narodna pripadnost, veroizpoved, materni jezik, vrsta, naziv dokončane šole, pismenost, poklic, ali oseba opravlja poklic, poklic vzdrževalca, položaj, oblika lastnine, dejavnost, dela, ki jih je oseba občasno opravljala v preteklem letu, zaporedna številka družine, položaj člana v družini, ali je oseba stalni prebivalec naselja, v katerem je popisana, državljanstvo, število živih otrok v času popisa, starost ob sklenitvi prve zakonske zveze, sektor, telesne in duševne motnje.	Obrazec Prijava stalnega prebivalstva za občinski register prebivalstva ↓ Kartoteka za RSP
Popis prebivalstva 1961	Priimek in ime, naselje, ulica in hišna številka, datum in kraj rojstva, spol, ali oseba od rojstva živi v naselju stalnega prebivališča, od kod se je oseba preselila, leto priselitve, zakonski stan, število živorojenih otrok, narodna pripadnost, materni jezik, vrsta, naziv dokončane šole, pismenost, poklic, ali oseba opravlja poklic, poklic vzdrževalca, položaj, oblika lastnine, dejavnost, podatki o podjetju, stopnja strokovne izobrazbe, kraj izobraževanja, zaporedna številka družine, položaj člana v družini, ali je oseba stalni prebivalec naselja, v katerem je popisana, državljanstvo, število živih otrok v času popisa, sektor, način pridobitve kvalifikacije.	Obrazec Prijava stalnega prebivalstva za občinski register prebivalstva ↓ Nova kartoteka za RSP
Popis prebivalstva 1971	Priimek in ime, naselje, ulica in hišna številka, datum in kraj rojstva, spol, ali oseba od rojstva živi v naselju stalnega prebivališča, od kod se je oseba preselila, leto priselitve, zakonski stan, število živorojenih otrok, narodna pripadnost, materni jezik, vrsta, naziv dokončane šole, pismenost, šola, ki jo oseba zdaj obiskuje, ime tuje države, poklic, ali oseba opravlja poklic, ali ima oseba dohodke in katere, poklic vzdrževalca, položaj, oblika lastnine, dejavnost, podatki o podjetju, matična številka, naselje, ulica in hišna številka, stopnja strokovne izobrazbe, kraj izobraževanja, število let dela v tujini, vzrok prisotnosti-odsotnosti, zaporedna številka družine, položaj člana v družini, ali je oseba stalni prebivalec naselja, v katerem je popisana, število živih otrok v času popisa, vrstni red zakonske zveze, sektor.	Podatki, zbrani s popisom 1971 ↓ CRP

POPIS	PODATKI	ODNOS POPISI-REGISTRI
Popis prebivalstva 1981	<p>Priimek in ime, naselje, ulica in hišna številka, datum in kraj rojstva, spol, ali oseba od rojstva živi v naselju stalnega prebivališča, od kod se je oseba preselila, leto priselitve, zakonski stan, število živorojenih otrok, narodna pripadnost, materni jezik, vrsta, naziv dokončane šole, pismenost, šola, ki jo oseba zdaj obiskuje, ime tuje države, število let dela v tujini, poklic, ali oseba opravlja poklic, ali ima oseba dohodke in katere, poklic vzdrževalca, položaj, oblika lastnine, dejavnost, podatki o podjetju, ime podjetja, matična številka, naselje, ulica in hišna številka, stopnja strokovne izobrazbe, dela, ki jih je oseba občasno opravljala v preteklem letu, kraj izobraževanja, pogostost vračanja v naselje stalnega prebivališča, način potovanja na delo oz. šolo, število let dela-bivanja v tujini, vzrok prisotnosti-odsotnosti, zaporedna številka družine, položaj člana v družini, ali je oseba stalni prebivalec naselja, v katerem je popisana, sektor, stopnja strokovne izobrazbe po družbenem dogovoru, sodelovanje v Narodnoosvobodilnem boju.</p>	<p>CRP: kontrolni sezname prebivalcev po popisnih okoliših</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">popis 1981</p>
Popis prebivalstva 1991	<p><u>Priimek in ime, naselje, ulica in hišna številka, emšo, datum in kraj rojstva, spol</u>, kje je imela oseba stalno prebivališče, ko se je oseba rodila, ali oseba od rojstva živi v naselju stalnega prebivališča, od kod se je oseba preselila, leto priselitve, zakonski stan, število živorojenih otrok, narodna pripadnost, veroizpoved, materni jezik, jezik v družini, jezik v okolju, <u>stopnja najvišje dokončane šole, vrsta, naziv dokončane šole</u>, pismenost, šola, ki jo oseba zdaj obiskuje, <u>poklic-delo, ki ga opravlja/je opravljal oče, poklic-delo, ki ga opravlja/je opravljala mati</u>, ime tuje države, število let dela-bivanja v tujini, <u>poklic</u>, ali oseba opravlja poklic, ali ima oseba dohodke in katere, poklic vzdrževalca, zaporedna številka vzdrževalca <u>položaj, oblika lastnine, dejavnost</u>, podatki o podjetju, <u>ime podjetja, matična številka podjetja</u>, naselje, ulica in hišna številka, <u>stopnja strokovne izobrazbe</u>, dela, ki jih je oseba občasno opravljala v preteklem letu, kraj izobraževanja, pogostost vračanja v naselje stalnega prebivališča, način potovanja na delo oz. v šolo, porabljen čas za potovanje v minutah, število let dela v tujini, leto vrnitve z dela v tujini, vzrok prisotnosti-odsotnosti, zaporedna številka družine, položaj člana v družini, ali je oseba stalni prebivalec naselja, v katerem je popisana, sektor.</p>	<p>CRP in drugi registri oblikujejo predpopisno bazo</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">popis 1991</p>

POPIS	PODATKI	ODNOS POPISI-REGISTRI
<p>Popis prebivalstva 2002</p>	<p><u>Priimek in ime, naselje, ulica in hišna številka, datum in kraj rojstva, emšo, spol, kje je imela oseba stalno prebivališče, ko se je oseba rodila, ali oseba od rojstva živi v naselju stalnega prebivališča, od kod se je oseba preselila, leto priselitve, zakonski stan, število živorojenih otrok, narodna pripadnost, veroizpoved, materni jezik, jezik v družini, stopnja najvišje dokončane šole, vrsta, naziv dokončane šole, šola, ki jo oseba zdaj obiskuje, ime tuje države, poklic, ali oseba opravlja poklic, ali ima oseba dohodke in katere, zaporedna številka vzdrževalca, dejavnost, podatki o podjetju, ime podjetja, matična številka podjetja, naselje, ulica in hišna številka, kraj izobraževanja, kraj dela, pogostost vračanja v naselje stalnega prebivališča, način potovanja na delo oz. v šolo, porabljen čas za potovanje v minutah, vzrok prisotnosti-odsotnosti, zaporedna številka družine, položaj člana v družini, ali je oseba stalni prebivalec naselja, v katerem je popisana, državljanstvo, sektor, identifikacijska številka stavbe, kdo je izpolnil vprašalnik, zakaj oseba ni bila popisana, identifikacijska številka referenčne osebe, razmerje do referenčne osebe status osebe v gospodinjstvu, oseba iz gospodinjstva odsotna eno leto ali več, stanovanjsko razmerje osebe, ali je oseba lastnik/solastnik kakšnega stanovanja, število oseb v gospodinjstvu, gospodinjstvo uporablja stanovanje kot, ali ima gospodinjstvo garažo, ali gospodinjstvo prideluje hrano za lastno porabo ali prodajo, prebivališče, eno leto pred popisom (31.03.2001), iz katere države se je oseba prvič preselila v Slovenijo, glavni razlog za preselitev, ali zaposlujete druge osebe, koliko ur šteje vaš delovnik.</u></p>	<p>CRP in drugi registri oblikujejo predpopisno bazo</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p style="text-align: center;">Popis 2002</p>

Vir: Gospodarska in družbena zgodovina Slovencev, 1967, str. 35-36; Tršinar, 2001, str. 64-66; Vertot, 2000, str. 500-502; Vertot, 2002, str. 4-5; Vertot, 2001 str. 62-64.

Tabela 3: Neizpolnjeni predizpisani vprašalniki za osebo pri popisu 2002 s prikazom razlogov skupaj za Slovenijo in po občinah, 31. marec 2002

Občina	Skupaj	Prebiva drugje v Sloveniji	Več kot eno leto prebiva v tujini	Umrli	Neznan na naslovu
SLOVENIJA	8,15%	5,37%	1,52%	0,44%	0,81%
Ajdovščina	6,77%	5,14%	0,95%	0,42%	0,26%
Beltinci	5,30%	3,23%	1,24%	0,60%	0,23%
Benedikt	12,01%	10,06%	1,58%	/ ⁴	/
Bistrica ob Sotli	8,34%	4,72%	2,85%	/	/
Bled	9,41%	6,38%	2,15%	0,42%	0,46%
Bloke	7,37%	5,08%	1,24%	0,68%	0,37%
Bohinj	7,53%	5,74%	1,27%	0,43%	0,09%
Borovnica	6,86%	5,41%	0,88%	0,26%	0,31%
Bovec	11,92%	7,44%	3,31%	0,70%	0,47%
Braslovče	8,18%	6,00%	1,46%	0,54%	0,18%
Brda	8,94%	8,03%	0,62%	/	/
Brezovica	6,06%	4,62%	1,01%	0,29%	0,14%
Brežice	8,52%	4,53%	2,92%	0,62%	0,45%
Cankova	5,31%	3,55%	1,06%	0,51%	0,18%
Celje	7,63%	4,27%	1,70%	0,42%	1,25%
Cerklje na Gorenjskem	6,42%	4,82%	0,95%	0,56%	0,09%
Cerknica	7,34%	5,75%	1,01%	0,45%	0,12%
Cerkno	8,26%	7,38%	0,23%	0,55%	0,10%
Cerkvenjak	8,77%	6,81%	1,07%	0,65%	0,23%
Črenšovci	6,50%	3,14%	2,35%	0,78%	0,22%
Črna na Koroškem	7,85%	5,80%	1,44%	0,35%	0,27%
Črnomelj	8,67%	6,52%	1,57%	0,44%	0,14%
Destričnik	6,99%	3,98%	2,20%	0,62%	0,19%
Divača	9,23%	7,40%	1,16%	0,36%	0,31%
Dobje	6,00%	2,68%	2,31%	1,02%	0,00%
Dobrepolje	10,48%	7,65%	1,91%	0,72%	0,19%
Dobrna	6,37%	3,49%	2,09%	0,23%	0,56%
Dobrova – Polhov Gradec	9,22%	7,88%	0,75%	0,47%	0,12%
Dobrovnica/Dobronak	9,63%	4,15%	4,50%	0,63%	0,35%
Dol pri Ljubljani	9,53%	8,20%	0,90%	0,25%	0,18%
Dolenjske Toplice	8,13%	6,22%	1,47%	0,35%	0,09%
Domžale	6,54%	4,52%	0,97%	0,30%	0,76%
Dornava	8,23%	6,45%	0,82%	0,56%	0,41%
Dravograd	6,79%	5,30%	0,90%	0,43%	0,16%
Duplek	9,01%	5,27%	2,74%	0,48%	0,52%
Gorenja vas - Poljane	12,03%	11,05%	0,56%	0,38%	0,04%
Gorišnica	8,90%	5,16%	2,66%	0,74%	0,35%
Gornja Radgona	6,69%	4,61%	1,37%	0,49%	0,21%
Gornji Grad	6,62%	5,32%	0,60%	0,71%	0,00%
Gornji Petrovci	4,52%	2,24%	1,39%	0,72%	0,17%
Grad	6,44%	3,78%	1,63%	0,76%	0,28%
Grosuplje	7,09%	5,18%	0,82%	0,34%	0,76%
Hajdina	6,00%	2,51%	2,88%	0,37%	0,24%
Hoče - Slivnica	6,40%	3,23%	2,39%	0,50%	0,28%
Hodoš/Hodos	8,44%	3,96%	3,69%	0,79%	0,00%
Horjul	8,62%	7,76%	0,64%	/	/
Hrastnik	7,30%	4,62%	1,44%	0,52%	0,72%
Hrpelje - Kozina	10,58%	8,06%	1,33%	0,76%	0,43%

⁴ V tabeli 3 oznaka / pomeni, da izračun ni bil izvedljiv, saj so podatki zaradi zaupnosti zaščiteni.

Občina	Skupaj	Prebiva drugje v Sloveniji	Več kot eno leto prebiva v tujini	Umrli	Neznan na naslovu
Idrija	8,22%	6,37%	0,54%	0,45%	0,85%
Ig	9,60%	7,42%	0,86%	0,48%	0,84%
Ilirska Bistrica	8,49%	5,53%	2,07%	0,65%	0,25%
Ivančna Gorica	9,54%	8,25%	0,66%	0,50%	0,14%
Izola/Isola	9,23%	5,77%	1,88%	0,45%	1,13%
Jesenice	8,89%	5,38%	1,60%	0,43%	1,48%
Jezerško	11,90%	9,29%	2,03%	0,58%	0,00%
Juršinci	11,69%	7,74%	3,45%	0,50%	0,00%
Kamnik	6,10%	4,61%	0,65%	0,38%	0,46%
Kanal	9,40%	6,08%	1,07%	0,58%	1,67%
Kidričevo	7,66%	4,19%	2,31%	0,61%	0,55%
Kobarid	6,75%	4,79%	1,31%	0,52%	0,13%
Kobilje	17,27%	7,61%	8,72%	0,48%	0,48%
Kočevje	10,29%	7,48%	1,67%	0,45%	0,69%
Komen	8,71%	6,99%	1,17%	0,55%	0,00%
Komenda	7,36%	6,25%	0,78%	/	/
Koper/Capodistria	9,40%	6,47%	1,50%	0,41%	1,02%
Kostel	12,85%	9,93%	0,73%	/	/
Kozje	9,45%	6,17%	2,56%	/	/
Kranj	7,63%	4,68%	1,33%	0,42%	1,20%
Kranjska Gora	8,24%	5,02%	2,15%	0,47%	0,61%
Križevci	8,15%	5,64%	1,98%	/	/
Krško	9,37%	6,24%	1,99%	0,56%	0,57%
Kungota	10,65%	8,42%	1,79%	0,35%	0,09%
Kuzma	5,71%	1,26%	3,62%	0,60%	0,22%
Laško	7,95%	5,56%	1,45%	0,62%	0,32%
Lenart	9,54%	7,41%	1,44%	0,45%	0,24%
Lendava/Lendva	7,69%	3,81%	2,77%	0,58%	0,52%
Litija	6,92%	5,34%	0,78%	0,39%	0,41%
Ljubljana	8,73%	5,06%	1,44%	0,40%	1,83%
Ljubno	8,82%	6,86%	1,10%	/	/
Ljutomer	8,73%	5,49%	2,55%	0,44%	0,25%
Logatec	6,24%	4,75%	0,81%	0,35%	0,33%
Loška dolina	7,63%	4,30%	2,47%	0,34%	0,52%
Loški Potok	11,07%	7,54%	2,78%	0,75%	0,00%
Lovrenc na Pohorju	6,88%	5,03%	1,36%	/	/
Luče	12,04%	10,31%	0,78%	0,66%	0,30%
Lukovica	8,08%	6,61%	1,05%	0,30%	0,12%
Majšperk	7,11%	4,44%	2,10%	0,43%	0,14%
Maribor	10,03%	4,98%	2,05%	0,52%	2,48%
Markovci	7,54%	4,54%	2,57%	0,35%	0,07%
Medvode	7,91%	4,44%	2,42%	0,29%	0,76%
Mengeš	6,02%	4,33%	0,86%	0,31%	0,52%
Metlika	9,33%	5,56%	3,12%	0,48%	0,16%
Mežica	5,27%	3,24%	1,56%	0,25%	0,22%
Miklavž na Dravskem polju	7,15%	4,51%	1,70%	0,51%	0,43%
Miren - Kostanjevica	7,14%	5,27%	1,27%	0,45%	0,14%
Mirna Peč	7,58%	6,24%	0,61%	/	/
Mislinja	6,25%	5,23%	0,47%	0,42%	0,13%
Moravče	6,36%	5,27%	0,67%	0,27%	0,16%
Moravske Toplice	5,68%	3,29%	1,68%	0,62%	0,09%
Mozirje	9,00%	7,31%	1,19%	0,39%	0,11%
Murska Sobota	6,13%	3,90%	1,26%	0,35%	0,62%
Muta	8,02%	5,68%	1,65%	0,42%	0,27%
Naklo	5,82%	4,65%	0,56%	0,40%	0,20%

Občina	Skupaj	Prebiva drugje v Sloveniji	Več kot eno leto prebiva v tujini	Umrli	Neznan na naslovu
Nazarje	7,02%	5,42%	0,98%	/	/
Nova Gorica	8,09%	5,79%	1,10%	0,40%	0,81%
Novo mesto	8,02%	5,58%	1,31%	0,43%	0,70%
Odranci	6,02%	3,04%	2,20%	0,79%	0,00%
Oplotnica	8,08%	6,63%	0,80%	0,58%	0,08%
Ormož	8,25%	5,49%	2,03%	0,60%	0,12%
Osilnica	14,95%	3,68%	9,80%	/	/
Pesnica	9,08%	6,49%	1,94%	0,53%	0,12%
Piran/Pirano	10,63%	6,91%	2,43%	0,41%	0,88%
Pivka	7,44%	5,72%	1,01%	0,63%	0,08%
Podčetrtek	7,89%	5,37%	1,85%	0,50%	0,18%
Podlehnik	11,44%	8,26%	1,85%	1,03%	0,31%
Podvelka	8,93%	7,25%	0,82%	0,61%	0,25%
Polzela	7,72%	5,20%	1,78%	0,41%	0,32%
Postojna	7,23%	4,28%	1,25%	0,48%	1,23%
Prebold	7,41%	5,18%	1,41%	0,41%	0,41%
Preddvor	5,52%	4,35%	0,45%	0,62%	0,10%
Prevalje	5,93%	3,85%	1,08%	0,50%	0,50%
Ptuj	7,16%	4,22%	1,76%	0,49%	0,68%
Puonci	6,03%	4,14%	1,21%	0,59%	0,08%
Rače - Fram	7,83%	4,57%	1,70%	0,38%	1,18%
Radeče	7,51%	6,17%	0,59%	0,54%	0,21%
Radenci	5,80%	4,24%	1,00%	0,42%	0,15%
Radlje ob Dravi	7,76%	6,06%	0,89%	0,57%	0,24%
Radovljica	6,89%	4,43%	1,48%	0,48%	0,51%
Ravne na Koroškem	6,00%	4,48%	0,95%	0,29%	0,28%
Razkrižje	12,70%	5,24%	6,87%	/	/
Ribnica	6,33%	4,33%	1,27%	0,47%	0,27%
Ribnica na Pohorju	8,51%	6,28%	1,69%	0,54%	0,00%
Rogaška Slatina	10,18%	5,80%	3,28%	0,62%	0,48%
Rogašovci	7,05%	2,63%	3,77%	0,52%	0,14%
Rogatec	9,38%	6,64%	2,14%	0,30%	0,30%
Ruše	7,17%	4,79%	1,54%	0,42%	0,41%
Selnica ob Dravi	8,78%	6,43%	1,89%	0,36%	0,10%
Semič	8,90%	6,77%	1,56%	0,44%	0,13%
Sevnica	8,59%	5,59%	1,94%	0,61%	0,44%
Sežana	8,79%	6,40%	1,44%	0,56%	0,39%
Slovenj Gradec	8,04%	6,63%	0,95%	0,33%	0,13%
Slovenska Bistrica	9,20%	5,98%	2,15%	0,54%	0,53%
Slovenske Konjice	8,98%	6,23%	2,02%	0,46%	0,27%
Sodražica	10,95%	7,07%	3,01%	0,55%	0,32%
Solčava	10,51%	8,93%	/	/	0,00%
Starše	6,62%	3,70%	2,07%	0,71%	0,15%
Sveta Ana	9,04%	5,73%	2,80%	0,51%	0,00%
Sveti Andraž v Slov. goricah	6,44%	2,91%	2,91%	0,61%	0,00%
Sveti Jurij	6,88%	4,59%	1,73%	/	/
Šalovci	6,30%	2,61%	2,67%	1,01%	0,00%
Šempeter - Vrtojba	7,10%	5,24%	0,91%	0,46%	0,49%
Šenčur	4,78%	3,50%	0,86%	0,30%	0,11%
Šentilj	10,19%	7,19%	2,18%	0,50%	0,32%
Šentjernej	6,69%	4,98%	1,20%	0,42%	0,09%
Šentjur pri Celju	6,82%	4,92%	1,12%	0,53%	0,25%
Škocjan	8,87%	6,83%	1,21%	/	/
Škofja Loka	7,13%	4,89%	1,25%	0,34%	0,65%
Škofljica	6,90%	5,54%	0,74%	0,46%	0,16%

Občina	Skupaj	Prebiva drugje v Sloveniji	Več kot eno leto prebiva v tujini	Umrli	Neznan na naslovu
Šmarje pri Jelšah	9,02%	6,97%	1,40%	0,51%	0,13%
Šmartno ob Paki	7,54%	6,80%	0,24%	0,41%	0,10%
Šoštanj	6,72%	4,93%	1,00%	0,36%	0,43%
Štore	8,55%	4,79%	2,19%	0,61%	0,96%
Tabor	6,33%	5,08%	0,66%	0,40%	0,20%
Tišina	4,09%	2,41%	1,17%	0,41%	0,09%
Tolmin	8,93%	6,77%	1,15%	0,46%	0,55%
Trbovlje	7,63%	5,32%	1,14%	0,46%	0,71%
Trebnje	8,87%	7,46%	0,79%	0,48%	0,14%
Trnovska vas	9,34%	6,04%	2,75%	0,55%	0,00%
Trzin	4,32%	2,69%	1,30%	/	/
Tržič	8,22%	5,48%	1,57%	0,51%	0,66%
Turnišče	4,86%	2,79%	1,43%	0,45%	0,20%
Velenje	7,39%	4,28%	1,22%	0,26%	1,62%
Velika Polana	6,12%	4,36%	1,33%	0,44%	0,00%
Velike Lašče	9,94%	8,13%	0,82%	0,64%	0,35%
Veržej	7,31%	2,95%	2,95%	0,21%	1,20%
Videm	9,88%	7,19%	2,20%	0,37%	0,12%
Vipava	7,66%	5,49%	1,47%	0,47%	0,23%
Vitanje	7,35%	5,15%	1,50%	/	/
Vodice	8,04%	7,17%	0,46%	0,33%	0,08%
Vojnik	9,72%	6,35%	2,15%	0,56%	0,66%
Vransko	10,35%	7,21%	1,59%	0,43%	1,12%
Vrhnika	7,20%	5,34%	0,99%	0,42%	0,45%
Vuzenica	9,44%	6,90%	2,02%	0,28%	0,24%
Zagorje ob Savi	6,24%	4,63%	0,78%	0,43%	0,40%
Zavrč	10,41%	6,42%	2,91%	0,47%	0,61%
Zreče	7,92%	5,67%	1,32%	0,30%	0,62%
Žalec	8,11%	5,65%	1,58%	0,46%	0,42%
Železniki	7,18%	6,31%	0,38%	0,31%	0,19%
Žetale	9,24%	4,90%	3,59%	/	/
Žiri	6,47%	5,33%	0,69%	/	/
Žirovnica	6,55%	4,61%	1,43%	0,41%	0,10%
Žužemberk	11,15%	9,03%	1,09%	0,84%	0,19%

Vir: lastni izračuni, 2004.

Tabela 4: Razlike med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalstva Slovenije skupaj in po občinah Slovenije, 31. marec 2002

Občina	P_{POP_i}	P_{CRP_i}	d_{POP,CRP_i}	Δ_{POP,CRP_i}	d_{POP,CRP_i} %
SLOVENIJA	1964036	1994861	-30825	30825	-1,55%
Ajdovščina	18095	17983	112	112	0,62%
Beltinci	8256	8521	-265	265	-3,11%
Benedikt	2084	2145	-61	61	-2,84%
Bistrica ob Sotli	1460	1478	-18	18	-1,22%
Bled	10899	11095	-196	196	-1,77%
Bloke	1578	1592	-14	14	-0,88%
Bohinj	5222	5266	-44	44	-0,84%
Borovnica	3839	3802	37	37	0,97%
Bovec	3138	3352	-214	214	-6,38%
Braslovče	4933	5055	-122	122	-2,41%
Brda	5765	5824	-59	59	-1,01%
Brezovica	9334	9399	-65	65	-0,69%
Brežice	23253	24429	-1176	1176	-4,81%
Cankova	2067	2085	-18	18	-0,86%
Celje	48081	49313	-1232	1232	-2,50%
Cerklje na Gorenjskem	6369	6388	-19	19	-0,30%
Cerknica	10284	10520	-236	236	-2,24%
Cerkno	5040	5114	-74	74	-1,45%
Cerkvenjak	2046	2132	-86	86	-4,03%
Črenšovci	4080	4377	-297	297	-6,79%
Črna na Koroškem	3616	3694	-78	78	-2,11%
Črnomelj	14580	14894	-314	314	-2,11%
Destrnik	2496	2569	-73	73	-2,84%
Divača	3829	3886	-57	57	-1,47%
Dobje	1008	1017	-9	9	-0,88%
Dobrepolje	3544	3554	-10	10	-0,28%
Dobrna	2083	2115	-32	32	-1,51%
Dobrova – Polhov Gradec	6691	6633	58	58	0,87%
Dobrovnik/Dobronak	1307	1391	-84	84	-6,04%
Dol pri Ljubljani	4341	4348	-7	7	-0,16%
Dolenjske Toplice	3298	3347	-49	49	-1,46%
Domžale	29902	29998	-96	96	-0,32%
Dornava	2459	2659	-200	200	-7,52%
Dravograd	8863	8744	119	119	1,36%
Duplek	5938	6009	-71	71	-1,18%
Gorenja vas - Poljane	6877	6911	-34	34	-0,49%
Gorišnica	5822	6136	-314	314	-5,12%
Gornja Radgona	12416	12545	-129	129	-1,03%
Gornji Grad	2595	2632	-37	37	-1,41%
Gornji Petrovci	2217	2317	-100	100	-4,32%
Grad	2302	2393	-91	91	-3,80%
Grosuplje	15665	15789	-124	124	-0,79%
Hajdina	3492	3683	-191	191	-5,19%
Hoče - Slivnica	9629	9744	-115	115	-1,18%
Hodoš/Hodos	356	359	-3	3	-0,84%
Horjul	2622	2665	-43	43	-1,61%
Hrastnik	10121	10428	-307	307	-2,94%
Hrpelje - Kozina	4038	4160	-122	122	-2,93%
Idrija	11990	11988	2	2	0,02%
Ig	5445	5441	4	4	0,07%

Občina	P_{POP_i}	P_{CRP_i}	d_{POP,CRP_i}	Δ_{POP_i,CRP_i}	$d_{POP,CRP_i} \%$
Ilirska Bistrica	14234	14290	-56	56	-0,39%
Ivančna Gorica	13567	13616	-49	49	-0,36%
Izola/Isola	14549	14696	-147	147	-1,00%
Jesenice	21620	21934	-314	314	-1,43%
Jezerško	638	668	-30	30	-4,49%
Juršinci	2206	2336	-130	130	-5,57%
Kamnik	26477	26513	-36	36	-0,14%
Kanal	5978	6240	-262	262	-4,20%
Kidričevo	6502	6772	-270	270	-3,99%
Kobarid	4472	4603	-131	131	-2,85%
Kobilje	570	627	-57	57	-9,09%
Kočevje	16292	16690	-398	398	-2,38%
Komen	3515	3606	-91	91	-2,52%
Komenda	4451	4463	-12	12	-0,27%
Koper/Capodistria	47539	48538	-999	999	-2,06%
Kostel	629	682	-53	53	-7,77%
Kozje	3406	3456	-50	50	-1,45%
Kranj	51225	51658	-433	433	-0,84%
Kranjska Gora	5247	5406	-159	159	-2,94%
Križevci	3663	3550	113	113	3,18%
Krško	27586	27960	-374	374	-1,34%
Kungota	4317	4359	-42	42	-0,96%
Kuzma	1683	1664	19	19	1,14%
Laško	13730	13903	-173	173	-1,24%
Lenart	11159	11446	-287	287	-2,51%
Lendava/Lendva	11151	11669	-518	518	-4,44%
Litija	19120	19470	-350	350	-1,80%
Ljubljana	265881	269813	-3932	3932	-1,46%
Ljubno	2701	2721	-20	20	-0,74%
Ljutomer	11720	12231	-511	511	-4,18%
Logatec	11343	11297	46	46	0,41%
Loška dolina	3640	3790	-150	150	-3,96%
Loški Potok	1958	2066	-108	108	-5,23%
Lovrenc na Pohorju	3145	3148	-3	3	-0,10%
Luče	1609	1600	9	9	0,56%
Lukovica	4972	4963	9	9	0,18%
Majšperk	4005	4137	-132	132	-3,19%
Maribor	110668	114174	-3506	3506	-3,07%
Markovci	3798	3959	-161	161	-4,07%
Medvode	14161	14449	-288	288	-1,99%
Mengeš	6662	6685	-23	23	-0,34%
Metlika	8123	8321	-198	198	-2,38%
Mežica	3966	3988	-22	22	-0,55%
Miklavž na Dravskem polju	5915	5918	-3	3	-0,05%
Miren - Kostanjevica	4741	4842	-101	101	-2,09%
Mirna Peč	2702	2744	-42	42	-1,53%
Mislinja	4666	4691	-25	25	-0,53%
Moravče	4508	4467	41	41	0,92%
Moravske Toplice	6151	6269	-118	118	-1,88%
Mozirje	6231	6301	-70	70	-1,11%
Murska Sobota	20080	20168	-88	88	-0,44%
Muta	3640	3758	-118	118	-3,14%
Naklo	4899	4937	-38	38	-0,77%
Nazarje	2711	2716	-5	5	-0,18%
Nova Gorica	35640	36411	-771	771	-2,12%
Novo mesto	40925	41179	-254	254	-0,62%

Občina	P_{POP_i}	P_{CRP_i}	d_{POP,CRP_i}	Δ_{POP_i,CRP_i}	$d_{POP,CRP_i} \%$
Odranci	1619	1731	-112	112	-6,47%
Oplotnica	3866	3965	-99	99	-2,50%
Ormož	17095	17771	-676	676	-3,80%
Osilnica	332	405	-73	73	-18,02%
Pesnica	7244	7341	-97	97	-1,32%
Piran/Pirano	16758	17505	-747	747	-4,27%
Pivka	5926	5976	-50	50	-0,84%
Podčetrtek	3224	3284	-60	60	-1,83%
Podlehnik	1820	1930	-110	110	-5,70%
Podvelka	2709	2785	-76	76	-2,73%
Polzela	5417	5280	137	137	2,59%
Postojna	14581	14617	-36	36	-0,25%
Prebold	4514	4620	-106	106	-2,29%
Preddvor	3200	3055	145	145	4,75%
Prevalje	6621	6555	66	66	1,01%
Ptuj	23242	24078	-836	836	-3,47%
Puconci	6281	6365	-84	84	-1,32%
Rače - Fram	5859	6099	-240	240	-3,94%
Radeče	4617	4680	-63	63	-1,35%
Radenci	5265	5355	-90	90	-1,68%
Radlje ob Dravi	6148	6286	-138	138	-2,20%
Radovljica	18164	18224	-60	60	-0,33%
Ravne na Koroškem	12248	12375	-127	127	-1,03%
Razkrižje	1215	1346	-131	131	-9,73%
Ribnica	9266	9276	-10	10	-0,11%
Ribnica na Pohorju	1254	1305	-51	51	-3,91%
Rogaška Slatina	10544	10694	-150	150	-1,40%
Rogašovci	3399	3412	-13	13	-0,38%
Rogatec	3191	3260	-69	69	-2,12%
Ruše	7351	7305	46	46	0,63%
Selnica ob Dravi	4587	4584	3	3	0,07%
Semič	3710	3819	-109	109	-2,85%
Sevnica	17726	17462	264	264	1,51%
Sežana	11842	11946	-104	104	-0,87%
Slovenj Gradec	16779	16987	-208	208	-1,22%
Slovenska Bistrica	29285	29915	-630	630	-2,11%
Slovenske Konjice	13612	13810	-198	198	-1,43%
Sodražica	2038	2158	-120	120	-5,56%
Solčava	548	550	-2	2	-0,36%
Starše	3955	3998	-43	43	-1,08%
Sveta Ana	2282	2348	-66	66	-2,81%
Sveti Andraž v Slov. goricah	1209	1275	-66	66	-5,18%
Sveti Jurij	2883	2919	-36	36	-1,23%
Šalovci	1718	1805	-87	87	-4,82%
Šempeter - Vrtojba	6269	6347	-78	78	-1,23%
Šenčur	8531	8503	28	28	0,33%
Šentilj	8074	8215	-141	141	-1,72%
Šentjernej	6583	6648	-65	65	-0,98%
Šentjur pri Celju	18470	18593	-123	123	-0,66%
Škocjan	3035	3049	-14	14	-0,46%
Škofja Loka	22093	22097	-4	4	-0,02%
Škofljica	7119	7034	85	85	1,21%
Šmarje pri Jelšah	9662	9500	162	162	1,71%
Šmartno ob Paki	2909	2948	-39	39	-1,32%
Šoštanj	8254	8321	-67	67	-0,81%
Štore	4060	4141	-81	81	-1,96%

Občina	P_{POP_i}	P_{CRP_i}	d_{POP,CRP_i}	Δ_{POP_i,CRP_i}	d_{POP,CRP_i} %
Tabor	1494	1518	-24	24	-1,58%
Tišina	4189	4274	-85	85	-1,99%
Tolmin	12198	12214	-16	16	-0,13%
Trbovlje	18248	18465	-217	217	-1,18%
Trebnje	18424	18479	-55	55	-0,30%
Trnovska vas	1208	1263	-55	55	-4,35%
Trzin	3385	3324	61	61	1,84%
Tržič	15151	15222	-71	71	-0,47%
Turnišče	3422	3562	-140	140	-3,93%
Velenje	33331	33986	-655	655	-1,93%
Velika Polana	1511	1570	-59	59	-3,76%
Velike Lašče	3735	3741	-6	6	-0,16%
Veržej	1354	1399	-45	45	-3,22%
Videm	5283	5605	-322	322	-5,74%
Vipava	5185	5220	-35	35	-0,67%
Vitanje	2317	2347	-30	30	-1,28%
Vodice	3871	3901	-30	30	-0,77%
Vojnik	7825	7906	-81	81	-1,02%
Vransko	2457	2581	-124	124	-4,80%
Vrhnika	17729	17546	183	183	1,04%
Vuzenica	2786	2870	-84	84	-2,93%
Zagorje ob Savi	17067	17158	-91	91	-0,53%
Zavrč	1338	1461	-123	123	-8,42%
Zreče	6245	6337	-92	92	-1,45%
Žalec	20335	20682	-347	347	-1,68%
Železniki	6811	6854	-43	43	-0,63%
Žetale	1364	1427	-63	63	-4,41%
Žiri	4868	4885	-17	17	-0,35%
Žirovnica	4071	4102	-31	31	-0,76%
Žužemberk	4579	4633	-54	54	-1,17%
VSOTA	1964036	1994861	-30825	34323	/

Vir: Statistične informacije, 2002 str. 14-19; Statistične informacije, 2003, str. 2-7; lastni izračuni, 2004.

Tabela 5: Razlike med popisnimi in registrskimi podatki o številu prebivalstva Slovenije po petletnih starostnih razredih in po občinah Slovenije, 31. marec 2002

	Ni razlike ⁵
0-4	Bloke, Brda, Cerklje ob Krki, Dobrna, Dolenjske Toplice, Ivančna Gorica, Lovrenc na Pohorju, Pesnica, Prevalje, Radeče, Ruše, Solčava, Starše, Sveti Jurij, Vitanje.
5-9	Bloke, Bohinj, Divača, Dobrepolje, Hodoš/Hodos, Loška dolina, Nazarje, Osilnica, Prebold, Sežana, Solčava, Trebnje, Vuzenica, Žiri.
10-14	Cerkno, Dolenjske Toplice, Kostel, Laško, Osilnica, Solčava, Tabor, Tolmin, Vipava.
15-19	Bloke, Dobje, Dolenjske Toplice, Gornji Grad, Hodoš/Hodos, Luče, Pivka, Podčetrtek, Ruše.
20-24	Dobrovnik/ Dobronak, Dol pri Ljubljani, Ljubno, Mislinja, Starše.
25-29	Cerkno, Dobrepolje, Hodoš/Hodos, Mislinja, Moravče.
30-34	Bloke, Črna na Koroškem, Dobrepolje, Jezersko, Križevci, Ljubno, Lovrenc na Pohorju, Luče, Šmartno ob Paki .
35-39	Bistrica ob Sotli, Cerklje na Gorenjskem, Cerklje ob Krki, Dobje, Hodoš/Hodos, Kobarid, Kostel, Ljubno, Mežica, Ribnica na Pohorju, Šmarje pri Jelšah, Vipava, Vuzenica.
40-44	Benedikt, Bistrica ob Sotli, Bohinj, Dobrova-Polhov Gradec, Grad, Hodoš/Hodos, Kostel, Nazarje, Selnica ob Dravi, Solčava, Velike Lašče.
45-49	Cankova, Dobrna, Gornji Grad, Horjul, Jezersko, Komen, Kozje, Mežica, Naklo, Nazarje, Pivka, Solčava, Šmarje pri Jelšah, Velike Lašče, Vodice, Žiri.
50-54	Bistrica ob Sotli, Dolenjske Toplice, Gonja Radgona, Hrpelje-Kozina, Lukovica, Miren-Kostanjevica, Mozirje, Novo mesto, Ravne na Koroškem, Selnica ob Dravi, Starše, Šenčur, Šentjernej, Šmartno ob Paki, Žiri.
55-59	Brezovica, Gorenja vas-Poljane, Hrpelje, Kozina, Laško, Nazarje, Postojna, Ravne na Koroškem, Šoštanj, Trnovska vas, Velike Lašče, Žiri.
60-64	Brezovica, Gorišnica, Hrpelje-Kozina, Ig, Kozje, Lukovica, Mirna peč, Naklo, Rogaška Slatina, Rogatec, Ruše, Šempeter-Vrtojba, Trnovska vsa, Velike Lašče, Vranksko, Zavrč.
65-69	Bistrica ob Sotli, Bled, Dobje, Hodoš/Hodos, Kočevje, Kranj, Laško, Rače-Fram, Solčava, Sveti Andraž v Slov. Goricah, Škofljica, Velenje, Velika Polana, Vodice, Vranksko, Žužemberk.
70-74	Braslovče, Brezovica, Dobje, Hrpelje-Kozina, Kobilje, Kostel, Kuzma, Lukovica, Mislinja, Mozirje, Naklo, Nazarje, Turnišče, Veržej, Vuzenica, Žetale
75-79	Braslovče, Dobrna, Kobilje, Komenda, Moravče, Odranci, Solčava, Škofljica, Velike Lašče, Veržej, Zagorje ob Savi.
80-84	Dobje, Dobrepolje, Gornji Grad, Grosuplje, Ljubno, Miklavž na Dravskem polju, Ribnica na Pohorju, Solčava, Starše, Sveta Ana, Trnovska vas, Veržej.
85+	Ig, Križevci, Luče, Solčava, Sveta Ana.

Vir: Lastni izračuni, 2004.

⁵ Občine, v katerih ni razlik v številu prebivalcev po popisu in registru prebivalstva, veljajo tako za izračune razlik kot tudi za izračune relativnih razlik.

Modul 11

Osebno identifikacijsko številko v Sloveniji določa Ministrstvo za notranje zadeve kot upravljavec, in sicer po algoritmu, ki vključuje modul 11. Emšo sestavlja trinajst števil, ki imajo naslednji pomen:

- Od 1. do 7. številke: datum rojstva (dve mesti za dan, dve mesti za mesec in tri mesta za letnico);
- 8. in 9. številka: številka registra (šifra 50 za Slovenijo);
- 10., 11. in 12. številka: zaporedna številka oziroma kombinacija spola in zaporedne številke za osebe, rojene istega dne, in sicer od 000 do 499 za moške in od 500 do 999 za ženske. Zaporedna številka znotraj spola je lahko pripomoček za pomnenje, vendar ne v zvezi s 500 ali 505, saj obstajajo na primer tudi števila 501 za moške in 502 za ženske, če je zaporedje pri določanju emšoja na posamezni dan preseglo dvomsetno število.
- 13. številka: kontrolna številka, izračunana po matematični metodi (modul 11).

Na osnovi prvih dvanajstih števil se izračuna kontrolna številka po predpisanem algoritmu. Algoritem za izračun kontrolne številke se uporablja predvsem pri vnosu podatkov za kontroliranje pravilnosti vnosa emšoja ter pri določanju novega emšoja. Kontrolna številka omogoča zmanjšanje možnosti, da pride do napak, hkrati pa tudi do zlorab. Vsako številko emšoja se pomnoži z ustrežno vrednostjo, in sicer od 7 do 2:

- prva številka emšoja se pomnoži s 7,
- druga številka emšoja se pomnoži s 6,
- tretja številka emšoja se pomnoži s 5
- četrta številka emšoja se pomnoži s 4,
- peta številka emšoja se pomnoži s 3,
- šesta številka emšoja se pomnoži z 2,
- sedma številka emšoja se pomnoži s 7,
- osma številka emšoja se pomnoži s 6,
- deveta številka emšoja se pomnoži s 5,
- deseta številka emšoja se pomnoži s 4,
- enajsta številka emšoja se pomnoži s 3,
- dvanajsta številka emšoja se pomnoži z 2.

Dobljeni zgoraj navedeni zmnožki se seštejejo. Seštevek se deli s številom enajst, vendar se pri tem delitev omeji na celo število. Ostanek pri delitvi se odšteje od števila enajst, razlika, ki jo dobimo, je končni rezultat, in sicer iskana kontrolna številka. Kontrolna številka osebne identifikacijske številke je enomestna ter ima lahko vrednost od 0 do 9.

Če znaša ostanek pri delitvi 0, je kontrolna številka 0. Vendar kadar upravljavec CRP-ja določa osebno identifikacijsko številko in je ostanek pri delitvi enak 1, je razlika dvomestna. Takrat pride do težave, da kontrolne številke posameznika ni mogoče izračunati. V takem pojavnem primeru, se zaporedno število preskoči, vrednost same zaporedne številke se

poveča za 1, izračun kontrolne številke pa ponovi po za to določenem postopku (Tršinar, 1999, str. 81-86).

11. SLOVARČEK TUJIH BESED

<i>TUJI IZRAZ</i>	<i>SLOVENSKI PREVOD</i>
Accuracy	Točnost
Accuracy and Coverage Evaluation	Ocenjevanje točnosti in pokritosti
Accurate identification	Točna identifikacija
Actual information	Dejanski podatki
Central Population Register	Centralni register prebivalstva
Completeness of coverage	Popolna pokritost
Cost effectiveness	Stroškovna učinkovitost
Human resources	Človeški viri
Local registers	Lokalni registri
Nordic model	Nordijski model
Population census	Popis prebivalstva

12. KRATICE

<i>KRATICA</i>	<i>POMEN</i>
CRP	Centralni register prebivalstva
emšo	Enotna matična številka občana ali osebna identifikacijska številka
FNRJ	Federativna narodna republika Jugoslavija
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
Kraljevina SHS	Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev
LRS	Ljudska republika Slovenija
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve Republike Slovenije
MF	Ministrstvo za finance Republike Slovenije
MO	Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije
MP	Ministrstvo za pravosodje Republike Slovenije
MŠŠ	Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije
Popis 2002	Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 2002
RS	Republika Slovenija
RSP	Register stalnega prebivalstva
SIGEN-ca	Slovenian Governmental Certification Authority
SIGOV-ca	Slovenian General Certification Authority
SFRJ	Socialistična federativna republika Jugoslavija
SRS	Socialistična republika Slovenija
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
UUNZ	Urad za upravne notranje zadeve
z	Podatek ni objavljen zaradi zaupnosti podatka.
ZCRP	Zakon o Centralnem registru prebivalstva
ZDA	Združene države Amerike
ZDSta	Zakon o državni statistiki
ZN	Združeni narodi
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje
ZPPGS	Zakon o Popisu prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj v letu 2002
ZVOP	Zakon o varstvu osebnih podatkov
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije